

254



ԲՐԻՍԹԻԻ

ՆԵՐՍԻՍԱԿԱՐԱՆԸ



8
—
P-93

Am. 841

FF 28003

2011

An. 841

||| Apm.

2-6679/3 + 112

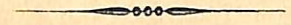
8
P-93

ՔՐԻՍԹԻԻ

ՀԻՆՆՈՒԱԳԱՐԱՆԸ

ԵՒ ԿԱՄ

Ո՛ ՀԱՅՐԵՆԻՔ, ՔԱՂՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ



معارف عاميه نظارت جليله سنك ۷ ذى القاده ۳۰۱ و ۱۶ آغستوس
۳۰۰ تاريخى و ۴۶۶ نمرولى رخصتنامه سيله طبع اولمشدر
Հրամանաւ ժողովոյ պաշտօնէին հասարակաց կրթութեան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՆՏԱՏԼԵԱՆ
(ԱՐԱՄԵԱՆ)

1884

ИИР. №

43051 - ил.



27/94-62 P-



ՔՐԻՍԹԻԻ

ՀԻՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԸ

ԵՒ ԿԱՍ

Ո՛ ՀԱՅՐԵՆԻՔ, ՔԱՂՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ՀԻՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԸ

Լոնտոնի աննշան եւ աղքատ թաղի մը նեղ եւ աղտեղի փողոցներէն միոյն մէջ կար հին եւ անշուք տուն մը, որոյ սենեակները վարձու կը տրուէին աղքատ օտարականաց։ Այս տան առաստաղին առակ փոքրիկ խուցի մը մէջ կ'երգուէր արիղ (օրկան) կոչուած նուագարանաւ սա ծանօթ երգին եղանակը, «Մ' հայրենիք, քաղցր հայրենիք։» Բայց այսպիսի երգ մը օտար էր թէ այն տան եւ թէ հոն բնակողներուն, որ հաճոյք չէին կրնար գգաւ տնկէ, քանզի չէին տեղեակ ընտանեկան քաղցրութեան, եւ բարեպաշտ գերդաստանի մը երջանկութեան։ Թաղին փողոցներն այնպէս նեղ եւ աղտեղի էին, եւ տուներն արեւ չտեսներով այնպէս խոնաւ, որ այն թաղը բնակողներն էին ընդհանրապէս այնպիսի աղքատ օտարականներ, որ, անկողին անգամ չունենալով, կը պառկէին տախտակներու վրայ,

եւ համարելով թէ ընտանեկան հաճոյք իրենց համար չեն, էին միշտ թշուառ :

Գիշեր մը վերոյիշեալ փոքր խուցին մէջ, թէպէտ շատ ուշ էր, ճրագը գրեթէ սպառած, եւ վառարանին կրակը մարելու մօտ, յիշեալ եղանակը, « Ո՛ր հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք, » կ'երգուէր անընդհատ այն նուագարանաւ :

Եթէ ոք հետաքրքրութեան համար ելլէր այն տան(*) վերնայարկը, եւ մտնէր այն փոքրիկ սենեակն առոտտաղին տակ, կը տեսնէր զուարթ ծերունի մը որ առանձին նստած, աչքը նուագարանին վրայ, անդադար կը դարձունէր անոր դաստակը, քանզի այս ընել միայն բաւական է այնպիսի նուագարան մը հնչեցունելու : Ծերունւոյն անունն էր Թրէֆի, անոք, անօգնական մարդ մը, քանզի ազգականք նորա փոխուած էին յաշխարհէս : Թրէֆի չունէր նաեւ ծանօթ. անոր մի միայն բարեկամն էր երկրի վրայ իւր հին նուագարանը :

(*) Ծանօթութիւն. — Եւրոպա եւ Ամերիկա տուներն ընդհանրապէս մեծ եւ բարձր են, եւ իւրաքանչիւր յարկի վրայ կը բնակին այլեւայլ ընտանիք, քանզի յարկերը բաժնուած են մաս մաս իրեւ ուրոյն տուներ առանձին դուռներով, որ կը բացուին յարկը հանող սանդղին զլուխը : Տան բնակիչները փողոցի մեծ դուռնէն մտնելով, սանդղէն վեր կ'ելլեն իրենց յարկը, եւ կը մտնեն յատուկ դուռնէն իրենց բնակարանը : Յայտնի է թէ այսպիսի տան մը վերնայարկը շատ դժուարութիւններ ունի, թող սանդղին այնչափ աստիճաններն ամէն օր ելլելու իջնելու աշխատութիւնը եւ ուրիշ դժուարութիւններ : Ուստի եւ ընդհանրապէս շատ աղքատ մարդիկ կը բնակին այն տուններուն վերի յարկը, մանաւանդ վերնագոյն յարկը որ առաստաղին տակ է եւ զոր առ մեզ ռամկօրէն սովորութիւն է քիչ կոչել :

Ծերացեալն Թրէֆի իւր բոլոր սէրը եւ փափաքը տուած էր իւր այս հասակին մէջ այն հին նուագարանին, թէպէտ գիտէր թէ անոր գործածութեան դարն արդէն անցած էր : Շատ անգամ, կ'ըսէր, « Նուագարանս ինձ կը նմանի, երկուքս եւս ժամանակն անցած է : » Զայս կ'ըսէր Թրէֆի, վստն զի գիտած էր որ, մինչ կ'անցնէր փողոցներէն նուագարանը հնչեցունելով քանի մը գահեկան շահելու համար, միտ դնող շատ քիչ կը գտնուէր. ամէն մարդ կ'անցնէր կ'երթար :

Օր մը, որոյ պատմութիւնը պիտի ընենք հոս, Թրէֆի քան զսովորականն աւելի տխուր էր : Շատ ցուրտ էր, կը փչէր սաստիկ հով, միտլ բռնիւ՝ բոլոր ընթերցիւնը կը թուէր արտուում եւ վշտահար Թրէֆի բարակ վերարկուն զոր շատ տարիներէ հետէ կը հագնէր՝ այնպէս մաշած էր որ անոր թեւերը կրնային համրուիլ. ուստի թշուառ ծերունին սկսաւ մտիլ եւ դողալ, բայց եւ այնպէս քանի մը փող առնլոյ համար ոտխալեալ էր հնչեցունել նուագարանը՝ փողոցներուն անկիւնները կենալով այնպէս երկար, որ սկսան ցուրտէն թմրել մատուցները :

Թրէֆի նուագարանը ոչ միայն հին էր, եւ իւրեւ նուագարան արդէն գրեթէ խափանուած, այլ եւ ունէր չորս եղանակ միայն, որոց մին էր եղանակ երգին, « Ո՛ր հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք : » Քան միւս եղանակներն աւելի կը սիրէր զայս Թրէֆի, ուստի երբ, հնչեցունելով կարգաւ եղանակները որ անոր դրամադուլան էին, կու գար իւր սիրելի եղանակին, « Ո՛ր հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք :

նիք, » կը սկսէր ծանր ծանր դարձունել դաստակը, որպէս զի երկայն տեւէր եղանակը: Այն ցուրտ օրն եւս այսպէս ընելով կը հնչեցունէր փողոցները, բայց ոչ ոք միտ կը դնէր Թրէֆիի եւ ոչ անոր նուագարանին: Արդարեւ փոքր տղայք խռնեցան զնովաւ, եւ կը խնդրէին լսել անկէ այս ինչ կամ այն ինչ եղանակը, բայց Թրէֆիի որ այն եղանակաց անունն անգամ լսած չէր՝ մնաց տարակուսեալ, եւ համարելով թէ անոնք այն երգին եղանակէն, «Ո՛հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք,» չախորժեցին, գնաց ուրիշ փողոց մը, եւ այն ինչ սկսած էր հնչեցունել նուագարանը, մարդ մը դուրս հանելով գլուխը պատուհանէն ըսաւ ցասամբ, «Նուագածու, ի՛նչ եկած ես հոս ձանձրացունել զմեզ, գնա՛ ուրիշ տեղ:» Թշուառ ծերունին լսելով զայս, առաւ նուագարանը եւ ցուրտէն դուլալով գնաց ուրիշ բաղամարդ փողոց մը եւ հոն սկսաւ նուագել, բայց ստախկանութեան տեսուչ մը գալով ըսաւ, «Ո՛վ ծերունի, հոս նուագել արգելեալ է, գնա՛ ուրիշ փողոց:»

Թրէֆի կը նուաղէր անօթութենէ, քանզի դեռ դրած չէր բերանը պատառ մը հաց. տասը փող չունէր գրպանը որ հաց մը առնուր: Տիկին մը որ կ'անցնէր այն փողոցէն՝ տեսաւ ծերունին, եւ գլխով տուաւ անոր քսան փող: Օրն ի բուն փողոց փողոց պտտելով իւր սովորական չորս եղանակները կրկին եւ կրկին նուագելէ ետքը, ահա այս քսան փողը միայն շահեցաւ տառապեալն Թրէֆի: Տեսնելով թէ արեւը մտնելու մօտ էր եւ նուագարանը հնչեցունելով բան չափելու յոյս չկար, որոշեց

թողուլ երթալ իւր սենեակը: Ուստի այն քսան փողով զոր առաւ կնոջմէն հաց մը գնելով՝ եկաւ դժուարութեամբ տուն եւ մտաւ իւր անշուք սենեակը: Մեծ վարանման եւ տագնապի մէջ էր այն գիշեր: Ինք ծեր եւ անկար էր, նուագարանը հին, նուագարանին տեսակը խափանուած, եղանակները մարդոց ականջին անախորժ, այս ամէնը բաւական անձկութիւն կու տային անոր: Մտնաւանդ երբ կը յիշէր թէ ի՛նչպէս այն օրերը, մինչ նոր գնած էր նուագարանը, մարդիկ կը խռնէին ուր եւ կ'երթար եւ ախորժելով կը լսէին եղանակներն, աւելի կը սաստկանար սրտին տագնապը: Բայց ի՛նչ կրնար ընել. այն օրերուն վրայ գրեթէ դար մը անցած էր, հին ձեւերը փոխուած էին, հին եղանակները խափանուած, եւ նորեր յօրինուած, կամայ ակամայ դո՛հ ըլլալու էր իւր վիճակէն:

Թրէֆի այս խորհուրդներով կ'աշխատէր գիշերուան համար քիչ մը կրակ վառել ածխոյ մանր մանր կտորներով: Կրակը վառելէն ետքը տաքոց իւր երեկունէն մնացած թէյը, ախորժակաւ խմեց հացովը զոր գնած էր: Այսպէս քիչ մը կաղդուրեւով, սրտին նեղութիւնը փարատելու համար սկսաւ հնչեցունել նուագարանը, քանզի անգէտ էր քան զայն լաւագոյն Մխիթարչի որ սխտիկէր զնա: Իւր չորս եղանակները կրկնելով կը զուարճանար, մանաւանդ որ չկար ոք անոր քով որ ըսէր, «Այդ եղանակները խափանուած են, ատոնց դարն անցած է:» Ընդհակառակն ունէր այն գիշեր այն եղանակներէն ախորժող ունինդիր մը, որուն անգէտ էր ինք, այսինքն՝ աղքատ եւ որբ պատանի մը

Քրիսթի անուն , որ այն գիշեր պատասխարուեալու համար մտած էր այն տունը եւ քարէ սանդղին վրայ կը պառկէր : Քրիսթի լսելով նուագարանին ձայնը՝ ելաւ վեր , գնաց Թրէֆի սենեկին տալեւ եւ միտ կը դնէր ուշադրութեամբ : Երբ Թրէֆի , առաջին երեք եղանակները կարգաւ նուագելէն ետքը եկաւ չորրորդին , « Ո՛հ հայրենիք , քա՛ղցր հայրենիք , » Քրիսթի սկսաւ աւելի ուշով միտ դնել եղանակին : Վասն զի այն երգը վերջին երգն էր զոր դեռ երեք ամիս առաջ անոր մայրը մահուան անկողին մէջ երգած էր : Երբ Քրիսթի լսեց այս եղանակը , յանկարծ նկարուեցաւ անոր մտաց առջեւ այն մահուան տխուր եւ սրտկեղ ժամը . իբր թէ կը տեսնէր անգարգ սենեակն ուր պառկած էր մայրը , կը դիտէր անոր թալկացեալ դէմքը , կը լսէր անոր հեծութիւնը եւ այս երգը զոր կ'երգէր նա հրեշտակային քաղցրութեամբ , մինչ դողդոջուն ձեռք կը գգուէր իւր սիրելի որդեակը Քրիսթի : Քրիսթի յիշեց մանաւանդ մօրը սա վերջին խօսքը , զոր ըսելով աւանդած էր նա հոգին . « Քրիսթի , ահա կ'երթամ հայրենիքս , կ'երթամ քաղցր հայրենիքս , վերին հայրենիքս , սիրուն հայրենիքս : »

Քրիսթի կեանքն , անոր մօրը մահուանէն մինչեւ այն օրը , ցաւօք եւ հեծութեամբ անցած էր : Պատանին կեանք չէր համարեր այն կեանքը զոր անցուցած էր առանց մօր , քանզի յորմէ հետէ մեռած էր մայրը , Քրիսթի չլսնդաց երբէք : Որչափ եւ կ'աշխատէր իւր հասցը հայրթայրեւ իւր մօրը պատուէրին համեմատ , շատ անգամ կը հառաչէր ըսելով , « Բաբէ , երանի՛ թէ ես եւս երթայի այն քաղցր

օթեանն , իմ մօրս քով : » Այս երեկոյ առաւել եւս զօրացաւ Քրիսթի այս բաղձանքը , երբ լսեց իւր մօրը սիրելի երգին եղանակը :

Որովհետեւ գիշերը շատ անցած էր , ծերունին դադարեցուց նուագարանը , եւ Քրիսթի մեղմով վար իջնելով սանդղէն եւ դնելով գլուխը սանդղին քարէ աստիճաններէն միայն վրայ , ննջեց : Երազին մէջ տեսաւ մայրը որ կ'ըսէր անոր , « Քրիսթի , ես հանգեայ իմ քաղցր հայրենիքս , յօթեաւան արդարօք . այսուհետեւ գերծ եմ ամէն ցաւէ եւ նեղութեանէ . ասոր նման գեղեցիկ բնակարան չկայ : »

Գ Լ Ո Ւ Յ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ

ՔՐԻՍԹԻ ՅԱՆՁՆՈՒԱԾ ԱՒԱՆԴԸ

Քրիսթի իւր մօրը սիրելի երգին եղանակը լսելու համար սկսաւ ամէն գիշեր երթալ այն տունը : Տան տիկինը տեսնելով զՔրիսթի աղքատ եւ թշուառ , ցուցուց անոր պառկելու համար մեծ սենեակ մը ուր դրած էր ուրիշ մարդիկ : Տիկինը կու տար Քրիսթիին նաեւ սեղանէն աւելցած հացի կտորներէն : Այսպէս յաջողեցաւ Քրիսթի ամէն գիշեր վեր ելլելով կենալ Թրէֆի սենեկին տալեւ , եւ լսել անոր եղանակները :

Գիշեր մը մինչ Քրիսթի այսպէս Թրէֆի դրան տալեւ կեցած միտ կը դնէր , յանկարծ լսեց նուագարանին ձայնը , եւ թնդիւն մը լսուեցաւ , որպէս

Թէ ծանր բան մը տապալեցաւ գետին : Գրիսթի այս թնդիւնը լսելէն ետքը կեցաւ վայր մի , եւ երբ տեսաւ թէ ձայն հանող չկար ներսէն , բացաւ դուռը եւ նայեցաւ ներս : Թէպէտ կրակը մարած էր եւ ճրագ չկար , լուսնին լուսով որ ծագած էր պտտուհանէն ներս՝ տեսնելով զծերունին գետնատարած իրեւ կլսամեւ , իսկոյն գնաց բռնեց ձեռքէն : Ծերունւոյն ձեռունները պաղած գտնելով՝ մեռած կարծեց զնա , եւ մինչ կը խորհէր երթալ կոչել տան տիկինը , Թրէֆի սթափելով վեր առաւ գլուխը եւ հարցուց , « Ով է » : « Ես եմ , տէր » , ըսաւ Գրիսթի . « սենեկիդ դրան առջեւ մօտիկ կ'ընէի նստադարանդ , եւ խմանալով թէ ինչ կար , ներս մտայ . հիմա ի՞նչպէս ես » : Յետոյ դնելով զնա անկողին՝ հարցուց դարձեալ , « Ի՞նչպէս ես , քիչ մը հանգարտեցա՞ր » : « Այո՛ , որդեակ » , պատասխանեց ծերունին , « հանգարտեցայ , բայց շատ ցուրտ է , եւ ես ծեր եւ տկար , ուստի շուտով կը մոխմ » : Յետոյ Թրէֆի սկսաւ քնանալ հանգարտ , եւ Գրիսթի այն զիշեր պառկեցաւ հոն :

Այնուհետեւ Թրէֆի եւ Գրիսթի եղան բարեկամ : Գրիսթի ըստ կարի կը ծառայէր ծերունւոյն . կ'աւելէր եւ կը մաքրէր սենեակը , ուտելիք կը պատրաստէր , ամէն առաւօտ կ'ընցունէր նուագարանը վար փողոց , ուստի եւ ծերունին անոր այս ծառայութիւններուն փոխարէն թոյլ տուաւ նմա պառկել իւր սենեակը , եւ վառարանին քով նստել , մինչ ինք կը հնչեցունէր նուագարանը :

Ամէն անգամ որ կը հնչեցունէր Թրէֆի ստէպ յիշուած երգին եղանակը , « Ո՛ր հայրենիք , քա՛ղցր հայ-

րենիք , » Գրիսթի կը յիշէր իւր մայրը եւ անոր խօսքը : Գիշեր մը մինչ երկուքին կը նստէին վառարանին մօտ , Գրիսթի հարցուց Թրէֆի , « Թրէֆի , զիա՞նք ուր է քաղցր հայրենիքը » : Թրէֆի նայելով տան պատերուն որ սերեք ուրեք փլած էին՝ ըսաւ , « Չեմ գիտեր ուր է , գիտեմ սակայն թէ այս տունը չէ » :

« Ես կը կարծեմ թէ այն հայրենիքը մենէ շատ հեռու է » , կրկնեց Գրիսթի :

« Այո՛ » , ըսաւ ծերը , « մարդուս համար բնակութեան լաւագոյն տեղ մը , հանգստեան վայր մը ըլլալու է , չեմ գիտեր սակայն թէ ուր է » :

Գրիսթի դարձեալ ըսաւ , « Մայրս սովոր էր երբեմն խօսել արքայութեան մը վրայ , արդեօք այն է քաղցր հայրենիքը » : Թրէֆի պատասխան չտուաւ այս հարցման քանզի չուներ տեղեկութիւն արքայութեան վրայ :

Յաջորդ օրը հոմիւ այնպէս սաստիկ էր , որ ծերունին մեծ դժուարութեամբ կ'երթար փողոցներէն , բայց եւ այնպէս կը խորհէր նախընթաց երեկոյն խօսակցութեան վրայ , այն է՝ արքայութեան եւ քաղցր հայրենեաց վրայ , այլ ի զուր կը յոգնեցունէր միտքը :

Այն իրիկուն Գրիսթի կանուխ գալով սենեակ՝ կրակ վառեց եւ թէյի ամանը դրաւ կրակին վրայ : Յետոյ եկաւ Թրէֆի , հիւանդ , եւ խմելով թէյը՝ պառկեցաւ , եւ առաւօտուն չկրցաւ ելլել Մինչ նա այսպէս հիւանդ կը պառկէր , Գրիսթի հոգ կը տանէր անոր : Թրէֆի եւ Գրիսթի երկու օր կերան ինչ որ ունէին , երրորդ օրը բան չմնաց .

ուստի Թրէֆի ըստ Գրիսթի, «Կերակուր չմնաց, եւ ստակ չունիմ. Հիմա ի՞նչ ընենք. կրնամ արդեօք չըջեցունելով նուազարանս քանի մը փող շահել:»

«Գուն չես կրնար,» ըստ Գրիսթի, «Հրաման կու տամ որ ես տանիմ եւ չըջեցունեմ:»

Թրէֆի սկսաւ խորհել: Մէկ կողմանէ կը վախնար ուրիշի յանձնել նուազարանը թէ գուցէ տւուէր. միւս կողմանէ կը տեսնէր իւր մեծ կարօտութիւնը, ուստի ըստ Գրիսթի, «Վաղիւ դուն չըջեցուր նուազարանը, բայց զգուշութեամբ եւ մեծ խնամով որ չջնասես:»

«Այո՛, տէր, ամէն հոգ կը տանիմ,» ըստ պատանին, «եւ վաղիւ երեկոյին անջնաս կը յանձնեմ քեզ նուազարանը:»

Առաւօտուն կանուխ ելաւ Գրիսթի, լուաց երեսը, սանտրեց մագերը, եւ երբ պատրաստ էր երթալ, տեսաւ զԹրէֆի ի քուն, մինչ թռչունք սկսած էին երգել, եւ ամէն մարդ կ'երթար իւր գործին:

Գրիսթի տեսնելով թէ ծերունին յերկարեց քունը, մեղմով դպաւ կողին: «Ծերունին արթննալով ըստ, «Գրիսթի, որդեակ իմ, ի՞նչ է:» «Առաւօտ եղաւ, տէր,» ըստ Գրիսթի, «Ի՞նչպէս կը կամիս, երթամ:» «Այո՛, գնա,» ըստ Թրէֆի, «բայց արագ մի դարձուներ նուազարանը, քանզի կը վնասուի:» «Ոչ տէր,» ըստ Գրիսթի, «այնպէս կը դարձունեմ ինչպէս դուն սովոր ես դարձունել:» «Բերիսթի,» ըստ ծերը, «փողոցի անառակ տղայոց հետ մի խօսիր. եթէ նոր եղանակ խնդրեն, մի անսար անոնց:»

«Շատ բարի, տէր,» ըստ Գրիսթի, «չեմ անսար:»

«Հիմա նոր եղանակ մը հնարուած է, Մարտէյեզ անուն,» ըստ ծերը, «չեմ գիտեր սակայն թէ ինչ է, կը կարծեմ թէ ծոյլ զինուորի մը վրայ է: Տղայք շատ անգամ կ'ուզեն լսել այս եղանակը. բայց ահա մի դներ անոնց:»

«Շատ աղէկ, շատ աղէկ, մնաս բարեաւ,» ըստ Գրիսթի, եւ ելաւ դուրս:

Երբ Գրիսթի փողոց ելաւ նուազարանաւ, դատարկ տղայք անոր ետեւէն երթալով կը նեղէին զնա ըսելով, «Այս ինչ կամ այն ինչ եղանակը կ'ուզենք լսել,» բայց Գրիսթի ականջ չդնելով անոնց, կ'երթար թաղէ թաղ, հնչեցունելով նուազարանը: Եւ թէպէտ սենեկին մէջ շատ անգամ փորձած էր հնչեցունել նուազարանը, տեսաւ սակայն որ փողոցները հնչեցունել զայն շատ տարբեր էր: Գրիսթի ստէպ կը կրկնէր նուազարանին չորս եղանակները, եւ երբ կարգը կու գար եղանակին, Ո՛ հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք, կը յիշէր նա իւր մայրը եւ անոր երգելը, եւ շատ կը յուզուէր: «Հիմա մայրս ո՛ւր է, քաղցր հայրենիքն ո՛ւր է,» կ'ըսէր մոքէն, եւ կը բաղձար, եթէ հնար էր, փնտռել եւ գտնել այն հայրենիքը:

Այն օր ի գուր չաշխատեցաւ Գրիսթի. ողորմած անձինք տեսնելով անոր փայթը, կուտային մէն մի քսան փողոց: Երբ երեկոյ եղաւ, Գրիսթի քիչ մը ուտելիք գնելով դարձաւ սենեակ ծերունւոյն քով: Երբ տեսաւ Թրէֆի թէ նուազարանն անջնաս հասաւ ձեռքը, եւ թէ Գրիսթի ուրախ էր, ինքն եւս

ուրախացաւ եւ մինչ Քրիսթի կը պատրաստէր թէ-
յը , ծերունին ուրախութենէն առաւ նուագարանը
եւ սկսաւ հնչեցունել այն չորս եղանակները , եւ
երբ կու գար կարգը Քրիսթիի սիրելի եղանակին ,
Ո՛հայրենիք , քա՛ղցր հայրենիք , կը դարձունէր
նուագարանը մեղմով եւ յուզեալ սրտիւ :

Գ Լ ՈՒ Խ Ե Ր Ր ՈՐ Դ

Թ Ե Ր ԵՒ Ս Ա Մ Ի Ս Մ Ը Կ՝ԱՊՐԻ

Թրէ՛ֆի չկրցաւ առողջանալ , ուստի Քրիսթի
կ'երթար ամէն օր նուագարանով , բայց դործը չեղաւ
ամէն օր այնպէս յաջող , ինչպէս էր առաջին օրը :
Մերթ ձիւն կը տեղար , մերթ անձրեւ , կամ սառ-
տիկ հով կը փչէր : Եւ շատ անգամ մէջ կամ մա-
ռախուղ այնպէս կը պատէին փողոցները , որ ինքն
անգամ կը ձանձրանար երբեմն նուագարանին
ձայնէն : Բայց առանց գանգատանաց բոլոր ձմեռը
տարաւ այն ծանր աշխատութեան , երբ ձմեռն ան-
ցաւ եւ հասան դարնան զուարթ օրերը , Քրիսթի եր-
թալով քաղաքին արուարձանաց պարտէզները , կը
հնչեցունէր նուագարանը , եւ կը շահէր քիչ մը ստակ :

Գարնան տաք օր մը մինչ պատանին նուագարա-
նով կ'երթար արուարձան մը , շատ յագնելով կեցաւ
գեղեցիկ տան մը առջեւ : Այն տան առջեւ կար
պարտէզ մը գարնան ծաղիկներով այգիպէս գեղե-
ցիկ զարդարուած , որ կը գրաւէր անցորդներուն

մտադրութիւնը : Քրիսթի սկսաւ հոն հնչեցունել
նուագարանը : Այն ինչ երկու կամ երեք անգամ
դարձուցած էր նուագարանը , երկու զուարթերես
տղայք դուրս հանելով պատուհանէն իրենց գլուխը
սկսան ունկն դնել նուագարանին : Տղայոց մին էր
հնգամեայ աղջիկ մը , Մէյպլը անուն , միւսը՝ Չարլի
անուն , անոր եղբայրը :

«Տես , Չարլի ,» ըսաւ Մէյպլը իւր եղբորը , «ի՛նչ
գեղեցիկ կը նուագէ :

«Այո՛ ,» ըսաւ Չարլի , «շատ գեղեցիկ կը նուա-
գէ , մանաւանդ եղանակն ի՛նչ քաղցր է :

Քրիսթի հնչեցուց կարգաւ առաջին երեք եղա-
նակները , եւ երբ կարգը եկաւ չորրորդին որ էր
եղանակ երգին , «Ո՛հայրենիք , քա՛ղցր հայրե-
նիք ,» տղայք սկսան երգել նուագարանին հետ ,
«Ո՛հայրենիք , քաղցր հայրենիք ,»

«Չկայ նմանդ , ո՛հայրենիք :

Որք պատանին՝ Քրիսթի , հիացմամբ կը նայէր ա-
նոնց : Հասկցաւ թէ անոնք գիտէին փորձով թէ ո՛ր-
չափ քաղցր է մարդուս իւր հայրենի տունը , եւ
կ'ըսէր մտքէն սրտառուչ , «Ընդէ՞ր չունիմ ես հայ-
րենի տուն , եւ չեմ վայելեր ընտանեկան քաղց-
րութիւն :» Այս միջոցին տղայք գացին ներս , եւ
ստանալով իրենց մօրմէն նուագածու պատանւոյն հա-
մար երկու քսան փողոց , նետեցին պատուհանէն
դուրս պարտէզը : Քրիսթի բացաւ մեղմով պար-
տիզին դուռը եւ ներս մտաւ առնուլ ստակը ,
բայց չգտաւ , քանզի քսաննոցները պարտիզին
ձիւնածաղկանց մէջ ինկած էին : Տղայք տեսնելով
թէ Քրիսթի չկրցաւ գտնել ստակը , վազելով գացին

սլարտէզ, եւ գտնելով ստակները տուին անոր ։ Գրիսթի հանելով դիւարիը շորհակալ եղաւ անոնց, եւ նայելով սլարտիզին գեղեցիկ ծաղիկներուն, «Ի՛նչ գեղեցիկ ծաղիկներ ունիք, օրիորդ,» ըսաւ աղջկան ։

«Կ'ուզե՞ս որ գեղեցիկ ծաղիկ մը տամ քեզ,» ըսաւ աղջիկը ։

«Շնորհակալութեամբ կ'ընդունիմ,» ըսաւ Գրիսթի Մէյսլը խկոյն վազեց ներս հրաման առնուլ մօրմէն, եւ գալով ըսաւ Գրիսթի, «Մօրս հարցուցի, կրնամ տալ քեզ չորս ծաղիկ անոնցմէ որ աւելի հաճոյ են քեզ. ընտրէ ուրեմն ։»

Դիւրին չէր Գրիսթիին այս ընտրութիւնն ընել այնչափ ծաղկանց մէջ, որ զիրար կը գերազանցէին գեղով ։ Բայց զիարդ եւ իցէ ընտրեց չորս հատ, եւ Մէյսլը քաղելով զանոնք, կասեց եւ տուաւ Գրիսթիին ։

«Մայրս անգամ մը տուաւ ինձ այսպիսի գեղեցիկ ծաղիկներ,» ըսաւ Գրիսթի, մինչ կ'առնուր փունջն աղջկան ձեռքէն ։

«Ուրիշ անգամ չիտար,» հարցուց Մէյսլը ։

«Ոչ. ի՛նչպէս կրնայ տալ. մեռած է մայրս,» ըսաւ Գրիսթի հառաչելով ։

«Թշուառ պատանի,» գոչեց Մէյսլը. յետոյ եզբօրը դառնալով ըսաւ անոր ականջէն, «Հարցուր թէ ի՛նչ է անունը ։»

Չարլի չուզեց հարցունել, եւ Մէյսլը դարձեալ ստիպեց զնա ։ Չարլի կարմրելով ըսաւ Գրիսթիին, «Անունը ի՛նչ է,» եւ Գրիսթի ըսաւ իւր անունը, եւ ապա չափելով նուագարանը՝ մեկնեցաւ ։ Մինչ Բը-

րիսթի կ'երթար, Մէյսլը եւ Չարլի կ'աղաղակէին, «Գրիսթի, դարձեալ եկու, օր մը դարձեալ եկու, բայց միյապաղերս ։»

Բանի մը օր ետքը դարձեալ Գրիսթի եկաւ, եւ կենալով տանն առջեւ, կը հնչեցունէր նուագարանը, բայց ոչ ոք երեւեցաւ ։ Մէյսլը եւ Չարլի սպասուոր աղջկան հետ դուրս ելած էին ։ Այս անգամ Գրիսթիի հետ խօսող եւ ծաղիկ տուող չեղաւ անոր ։

Գանք Թրէֆիին ։ Այս թշուառ ծերունին դեռ անկողինն էր ։ Գիշեր ցորեկ առատաղին տակ պառկած մնալով սկսաւ նեղարտել, եւ նեղարտութենէն եղաւ դժգոհ եւ դիւրացատու մնաւ ։ Օր մը որ Գրիսթի քիչ ստակ բերած էր, Թրէֆի ըսաւ անոր բարկութեամբ, «Երանի՛ թէ առողջ ըլլայի, եւ ես չըջեցունէի նուագարանն ինչպէս առաջ ։»

Բայց Գրիսթի որ շատ կը սիրէր զԹրէֆի՝ չվշտացաւ անոր խօսքէն, եւ արդարեւ, յորմէ հետէ մեռած էր մայրը, թշուառ տղան քան զԹրէֆի լաւագոյն բարեկամ մը գտած չէր յաշխարհի ։ Մէրը կը համբերէ, կը դիմանայ ամէն բանի. ուստի Գրիսթի փոխանակ վշտանալու, կ'ըսէր մանաւանդ մոքէն, «Երանի՛ թէ գտնուէր մարդ մը որ յոյս տար այս ծերունւոյն եւ միտիւթարէր զնա ։» Գիշեր մը հարցուց անոր Գրիսթի, «Հայրիկ, բժիշկ բերե՞մք քեզ ։»

«Ո՛չ, ոչ,» ըսաւ Թրէֆի, «Թո՛ղ զիս խմցաւովս ։»

Բայց Գրիսթի դիւրաւ չէր փոխուեր, երբ բան մը ընել կ'որոշէր. ուստի միտքը դրաւ բժիշկ մը բերել ։ Կը խորհէր մանաւանդ թէ բոլորովին անօք եւ անտերունչ պիտի մնար յաշխարհի, եթէ Թրէֆի մեռ-

նէր : Անոր այս կատկածն աւելի կը զօրանար , մինչ
կը տեսնէր զԹրէֆի օր քան զօր աւելի հալած , դեղ-
նած եւ տկարացած :

Տանուտէր տիկինը սանդղին վրայ խնտով կոտ-
րած էր բազուկը , ուստի բժիշկ մը դարմանելու
համար զնա այցելութիւն կ'ընէր անոր երբեմն :
Քրիսթի խորհեցաւ թէ հնա՞ր էր արդեօք հա-
մազել բժիշկը քանի մը աստիճան աւելի ելլել եւ
նայել զԹրէֆի : Այս խորհրդով գրեթէ չքնացաւ
այն գիշեր : Մերթ կ'ելլէր լուսնին լուսով եւ կու
գար Թրէֆիի քով , եւ տեսնելով անոր դէմքը դեղ-
նած եւ հիւժած եւ երեսին ոսկրները ցցուած , կ'ը-
սէր սրտառուչ , « Բա՛րէ , վախճամ Թրէֆի եւս մօրս
սէս պիտի թողու զիս մինակ եւ երթայ : »

Յաջորդ օրը որոշեց սպասել գալտեսան բժիշկին :
Թրէֆի տեսնելով թէ Քրիսթի կը յապաղէր երթալ
նուազարանով , ինչպէս սովոր էր ամէն օր , կար-
ծեց թէ պատանին առ ծուլութեան կը դանդա-
ղէր , բայց Քրիսթի սրտած էր չերթալ տունէն ա-
ռանց տեսնելու բժիշկը որ գիտէր թէ պիտի գար
այն օր , ուստի կը դիտէր անոր գալուստը , եւ երբ
բժիշկը եկաւ եւ մտաւ տանուտէր տիկնոջ սեն-
եակը , Քրիսթի գնաց կեցաւ դուրսը սենեկին առ-
ջեւ : Բժիշկը հիւանդը տեսնելէն ետքը ելաւ դուրս ,
եւ մինչ աճապարելով կ'իջնէր վար , լսեց ետեւէն
ձայն մը , « Տէ՛ր բժիշկ , տէ՛ր բժիշկ : » Երբ դառ-
նալով տեսաւ զՔրիսթի , հարցուց անոր , « Ի՞նչ է ,
որդեակ : »

« Կ'աղաչեմ , տէր իմ , » ըսաւ Քրիսթի , « կը կամի՞ք
ելլել վերի յարկը եւ տեսնել ծերուսին Թրէֆի որ
ծանր հիւանդ է » :

« Ո՞վ է այդ ծերուսին » հարցուց բժիշկը :
« Իմ տէրս է , » ըսաւ Քրիսթի , « որ կը խնամէ
զիս , կամ թէ ըսեմ , զոր կը խնամեմ ես : »

Բժիշկը այս խօսքէն բան մը չհասկցաւ , բայց
դարձաւ , եւ մինչ կ'ելլէր սանդղէն , հարցուց ,
« Ի՞նչ է հիւանդութիւնը : »

« Ծիւղ այս կ'ուզեմ գիտնալ եւ ես , » ըսաւ Քրիս-
թի : Այս ըսելով եւ քան զբժիշկը կանխելով մտաւ
սենեակը , ու ըսաւ Թրէֆիի , « Բժիշկ մը կու գայ
տեսնել զձեզ » : Այս լուրը թէպէտ անակնկալ էր
Թրէֆիի համար , չընդդիմացաւ սակայն , եւ թոյլ
տուաւ բժիշկին իւր քննութիւններն ընել :

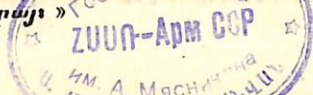
Բժիշկը զգուշութեամբ քննեց զԹրէֆի , եւ խոս-
տացաւ դեղ զրկել անոր , եւ հարկաւոր պատուէր-
ները տալէն ետքը , իջաւ սանդղէն վար , եւ մինչ
կը մոնէր կառքը՝ որ դրան առջեւ կը սպասէր ա-
նոր , Քրիսթի վազելով եկաւ եւ հարցուց , « Կ'ա-
ղաչեմ , տէր , հաճեցէք ըսել ո՞րչափ... »

« Ի՞նչ որչափ » ըսաւ բժիշկը :

« Կ'ուզէի գիտնալ թէ ո՞րչափ պարտական եմ ձեզ
այս մեծ շնորհաց համար զոր ըրիք մեզ . » եւ
հանելով գրպանէն քանի մը դրամ՝ ըսաւ , « Առ
այժմ այսչափ միայն ունիմ , տէր . մնացածը կը
խոստանամ վաղիւ բերել ձեր տունը : »

Բժիշկը ժպտելով ըսաւ , « Այդ դրամները պահէ ,
պէտք պիտի ունենաս անոնց , ես ստակ չեմ ուզեր . »
նաեւ խոստացաւ վեր ելլել տեսնել ծերուսին , երբ
այցելութիւն ընէր տանուտէր տիկնոջ :

Քրիսթի կրկին եւ կրկին շնորհակալ ըլլալէն ետքը
բժիշկին , հարցուց անոր , « Տէ՛ր բժիշկ , կը խորհի՞ք մեր
հիւանդին վրայ » :



«Թերեւս ամիս մը կ'ապրի» ըսաւ բժիշկը, եւ մեկնեցաւ: Քրիսթի տրտմութեամբ վեր ելլելով սանդուղներէն, «Աւա՛ղ,» կ'ըսէր մտքէն, «ամիս մը Թերեւս կրնայ ապրիլ Թրէֆի, ի՞նչ պիտի ըլլամ այնուհետեւ ես. մայրս գնաց, Թրէֆի եւս կ'երթայ, ոչ բարեկամ ունիմ, ոչ ազգական, բնակարան անգամ չունիմ. ի՞նչ պիտի ընեմ:»

Երբ Քրիսթի սենեակէն ներս մտաւ, Թրէֆի հարցուց, «Ուղեակ իմ Քրիսթի, ինծի համար ի՞նչ ըսաւ բժիշկը:»

«Բժիշկը կ'ըսէ քեզի համար թէ ամսուան մը կեանք ունիս,» ըսաւ Քրիսթի, եւ սկսաւ կական բառնալով լալ:

Երբ Թրէֆի այս լուրն առաւ, լուռ կեցաւ. արդարեւ ծանր էր տարուք մարդուն լսել թէ ամիս մը միայն պիտի ապրէր:

Ամիս մը ետքը թողլով իւր սենեակը, զՔրիսթի եւ հնացեալ նուագարանը՝ պիտի երթար, բայց չէր գիտեր ո՛ւր: Ստուգիւ ծանրութեամբ խորհելու կարեւոր խնդիր էր այս, բոլորովին նոր Թրէֆիի համար, որ մինչեւ այն օր թերեւս խորհած չէր թէ այնպէս շուտ կրնար ելլել աշխարհէս, եւ ոչ թէ ո՛ւր պիտի երթար եւ ի՞նչ պիտի ըլլար իւր բաժինը:

Թրէֆի այն բոլոր օրը գրեթէ լուռ անցուց, շատ քիչ խօսեցաւ, բայց մտքէն կ'ըսէր ստէպ, «Ամիս մը ետքը ի՞նչ պիտի ըլլամ, ո՛ւր պիտի երթամ:»

Նոյնպէս Քրիսթի խռովեալ եւ շատ տրտում ըլլալով, այն օրը չեւաւ դուրս սենեակէն, եւ հոգ կը տանէր ծերունւոյն, բայց ինչ որ ընէր, ո՛ր դի դառնար, սա խօսքը կը հնչէր ականջին, «Ամիս մը թերեւս ապրի:»

Այսպէս երեկոյ եղաւ եւ մութը հասաւ, բայց սենեկին մէջ ուրիշ լոյս չկար բաց յաղօտ լուսոյ կրակին որ կը վառէր կրակարանին մէջ: Մինչ այսպէս կը նստէին լուռ, Թրէֆի որոյ խորհուրդները շատ յուզուած էին, ըսաւ, «Ուրդեակ իմ Քրիսթի, ես ո՛ւր պիտի երթամ ամիս մը ետքը, ի՞նչ պիտի ըլլամ:»

«Մայրս,» ըսաւ Քրիսթի, «կը խօսէր արքայութեան մը վրայ, եւ ստէպ կ'ըսէր, 'Հայրենիքս կ'երթամ, հայրենիքս, եւ գրեթէ մինչեւ վերջին շունչը կ'երգէր' Ո հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք.' այսպիսի խորհուրդներով աւանդեց հոգին: Կարծեմ մայրս երկնից համար կ'ըսէր 'Քաղցր հայրենիք,' եթէ ճշմարիտ էր անոր կարծիքը, շատ գեղեցիկ, հրաշալի տեղ է երկինք:»

«Թերեւս այսպէս է,» ըսաւ Թրէֆի, «բայց կը վախնամ թէ ես օտար պիտի երեւնամ հոն, քանզի այն տեղւոյն վրայ բոլորովին տգէտ եմ:»

«Նոյնպէս ես,» ըսաւ Քրիսթի:

«Մանաւանդ ոչ զորք կը ճանչնամ հոն,» յարեց Թրէֆի. «ոչ դուն հոն պիտի ըլլաս եւ ոչ ուրիշ ծանօթ մը, նաեւ այս սիրական նուագարանս պիտի թողում հոս. չեմ կրնար հետս տանել զայն եւ չեմ գիտեր թէ ասոր նման նուագարան մը պիտի գտնեմ հոն:»

«Ոչ», պատասխանեց Քրիսթի, «մայրս այսպիսի նուագարանի վրայ խօսած չէ երբեք. երբեմն կ'ըսէր միայն թէ քնար կը հարկանեն երկինքը:»

«Ես,» ըսաւ Թրէֆի, «քնարէ չեմ ակործիր, ուստի չեմ գիտեր թէ հոն ինչպէս ժամանակ պիտի անցունեմ:»

Քրիսթի լուեց , քանզի չունէր պատասխան :

Անատեն ծերունին , «Քրիսթի , որդեակ ,» ըսաւ , «այն տեղոյն վրայ տեղեկութիւն ունեցողներուն հարցու եւ լուր բեր ինձ , որ երբ հոն երթամ , բոլորովին օտար չգտնուիմ . մայրդ ստուգիւ «քաղցր հայրենիք» կը համարէր երկինք :»

«Այո՛» ըսաւ Քրիսթի . «տարակոյս չունիմ թէ մայրս երկնից համար կ'ըսէր «հայրենիք» :

Թրէֆի դարձեալ մեծ փափաքով ըսաւ , «Քրիսթի , որդեակ իմ , դուն այն հայրենեաց վրայ հարցու եւ քաջ տեղեկացիր , քանզի ես ամսուան մը կեանք ունիմ :»

«Շատ բարի , տէր ,» ըսաւ Քրիսթի , «կը ջանամ ըստ կարի լաւ տեղեկութիւն առնուլ» եւ արդարեւ ըրաւ Քրիսթի ինչպէս որ խոստացաւ :

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՄԵՅՈՐԸ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆ ԿԸ ՇՆՁԵՑՈՒՆԷ

Յաջորդ օրը Քրիսթի առնելով նուագարանը ելաւ փողոց , եւ որովհետեւ շատ տխուր էր , որոշեց քաղաքին արուարձանները պտտիլ եւ երթալ դէպ այն մեծ տունը , որոյ դրան առջեւ յառաջագոյն հիշեցուցած էր նուագարանը : Քրիսթի որոշեց հոն երթալ , քանզի կը յուսար գտնել հոն այն երկու փոքր տղայք զորս տեսած էր առաջին անգամ , եւ

խօսելով անոնց հետ մեղմել զոնէ քիչ մը իւր տրամութիւնը : Քրիսթի խորհուրդն յաջողեցաւ այս անգամ : Այն մեծ տան առջեւ հասնելով սկսաւ հիշեցունել նուագարանը , եւ այն ինչ երկու անգամ դարձուցած էր արկղին դաստակը , Մէյսլը եւ Չարլի վաղելով եկան կեցան անոր քով :

Չարլի ըսաւ իւր քրոջ ականջէն , «Մէյսլը , տես , ի՛նչ գեղեցիկ կը դարձունէ նուագարանին դաստակը :»

«Այո՛ , շատ գեղեցիկ ,» ըսաւ Մէյսլը , «կ'երեւի թէ վարժած է երկար փորձով . երանի՛ թէ եւ ես ունենայի նուագարան մը եւ այսպէս դարձունէի :» Չայս ըսելով կը նայէր Քրիսթի երեսը :

«Օրիորդ ,» ըսաւ Քրիսթի , «կը բաղձամ դարձունել նուագարանը :»

«Այո՛ , շատ կը բաղձամ ,» ըսաւ Մէյսլը , եւ սկսաւ դարձունել , բայց դեռ տղայ ըլլալով մեծ դժուարութեամբ եւ ծանր կը դարձունէր , այնպէս որ հազիւ կը լսուէր նուագարանին ձայնը : Տղոց մայրը նուագարանին ձայնին այսպէս յանկարծ նուաղելէն կարծելով թէ ֆլեասուեցաւ նուագարանը , եկաւ պատուհանին առջեւ :

Մէյսլը տեսնելով թէ մայրը պատուհանէն կը նայէր , սկսաւ ջանալ աւելի ուժով դարձունել նուագարանին բազուկը : Նուագարանն , ինչպէս արդէն ըսուեցաւ , ունէր չորս եղանակ միայն որ կարգաւ կը նուագուէին : Երբ Մէյսլը սկսաւ դարձունել նուագարանը , նուագուած եղանակէն չափորժեցաւ , ուստի տալով նուագարանը Քրիսթի , ըսաւ , «Կ'աղաչեմ , փոխէ այս եղանակը , մայրս կը սիրէ Ո՛ հայրենիք երգին եղանակը :»

Քրիսթի արագ արագ դարձուց նուագարանը , եւ երբ սկսաւ Ո՛հայրենիք , քաղցր հայրենիք երգին եղանակը , նուագարանը տուաւ Մէյսլըի , եւ Մէյսլը սկսաւ դարձեալ ծանր ծանր դարձունել , ինչպէս առաջ , մինչեւ եղանակին վերջը , եւ տուաւ նուագարանը Քրիսթիի՝ ըսելով , «Ես չատ կը սիրեմ այս եղանակը : »

«Նոյնպէս ես , » ըսաւ Քրիսթի , եւ յանկարծ յիշելով խոստումը զոր ըրած էր Թրէֆի , հարցուց Մէյսլըի , «Օրիորդ , կրնա՞ք ըսել ինձ ո՛ւր է այս քաղցր հայրենիքը : »

«Իմ քաղցր հայրենիքս այս է , » ըսաւ Մէյսլը , մատամբ ցուցնելով իրենց տունը . «ո՛ւր է քուկդ : »

«Ես հայրենի տունն չունիմ , » պատասխանեց Քրիսթի , «առ այժմ՝ Թրէֆի անուն ծերունայ մը հետ կը բնակիմ հին տան մը վերնայարկն առաստաղին տակ , եւ ամիս մը ետքը պիտի կորսնցունեմ նոսեւ այս բնակարանը , այնպէս որ գիշերները սլաւկելու տեղ անգամ պիտի չունենամ : » Յետոյ դարձեալ հարցուց Մէյսլըի , «Օրիորդ , չկա՞յ արդեօք ուրիշ հայրենի բնակարան . ո՛ւր է այն տեղը որ կը կոչուի արքայութիւն . ինչպիսի՞ տեղ է այն , ա՞յն է արդեօք մեր հայրենի բնակարանը : »

«Այո , » ըսաւ Մէյսլը մեծ ուրախութեամբ , « երկնից արքայութեան մէջ կայ երջանիկ բնակարան ամենուս համար , անտարակոյս նաեւ քեզի համար : »

«Արքայութիւնն ո՛ւր է , » հարցուց Քրիսթի : Մէյսլը մատամբ ցուցնելով երկինքը , «Ահա՛ , » ըսաւ , «այդ բարձր տեղը զոր կը տեսնես , հոն է

արքայութիւնը . հոն են նաեւ այն փոքրիկ լուսաւոր գունտերը զորս աստղ կ'անուանենք . ես առաջ կը կարծէի թէ անոնք հրեշտակաց աշուրներն են , բայց մեր սպասուհին կ'ըսէ թէ սխալ է այս կարծիքը : »

«Ես չատ կը սիրեմ աստղերն , » ըսաւ Քրիսթի , «երբ կը նայիմ անոնց , կ'ուրախանամ եւ կը բերկրիմ : »

«Նոյնպէս ես , » ըսաւ Մէյսլը , «եւ դուն , Քրիսթի , երբ երթաս արքայութիւն , պիտի տեսնես հոն քան զաստեղս աւելի փառաւոր բաներ : »

«Կ'աղաչեմ , օրիորդ , հաճեցէք ըսել ինձ , ո՞ր տեղոյ կը նմանի արքայութիւնը : »

«Ծղրիւ նկարագրիւ զայն շատ դժուարին է , » ըսաւ Մէյսլը , «անհամեմատ գեղեցիկ եւ սքանչելի տեղ է այն . անոր բնակիչները կը հագնին սպիտակ հանդերձներ բեհեզէ . հոն փողոցներն ոսկով զարդարուած են . բայց որ աւելի սքանչելին է , հոն է Յիսուս : Չե՞ս բաղձար տեսնել զՅիսուս , Քրիսթի , չե՞ս սիրեր զնա : »

Քրիսթի չփոթեցաւ «Ինչպէ՞ս կրնամ , » ըսաւ , «սիրել զՅիսուս , որոյ վրայ շատ քիչ տեղեկութիւն ունիմ : »

«Ի՛նչ , » ըսաւ Մէյսլը լալով , «ուրեմն չե՞ս սիրեր զՅիսուս : »

«Արդէն ըսի քեզ , օրիորդ , » ըսաւ Քրիսթի , «չատ քիչ տեղեկութիւն ունիմ Յիսուսի վրայ , ի՛նչպէս կրնամ սիրել զնա : »

«Եղո՛ւկ , » գոչեց Մէյսլը , դառն արտասուք թափելով , «եթէ չես սիրեր զՅիսուս , չես կրնար

երթալ արքայութիւն , ուստի եւ չունիս բնակարան վերին հայրենեաց մէջ : »

Մինչ Մէյսլը եւ Քրիսթի այսպէս կը խօսէին , զանգակ զարնուեցաւ , քանզի ճաշու ժամանակ էր : Մէյսլը աշուրները սրբելով գնաց ներս , եւ Քրիսթի գնաց իւր ճամբան խորհելով փոքրիկ աղջկան սա խօսքին վրայ , « եթէ չես սիրեր զՅիսուս , չես կրնար երթալ արքայութիւն , » եւ անոր այնպէս դառն արտասուելուն վրայ : Այսպէս խորհելով կ'երթար Քրիսթի տրտմութեամբ եւ խռովեալ մտօք : Կը ցաւէր մանաւանդ որ , եթէ արքայութիւն չերթար , զրկուած պիտի մնար իւր մայրը տեսնելու միւրթարութենէն , եւ կ'ըսէր մտքէն , Արդեօք Թրէֆի պիտի կրնա՞յ երթալ արքայութիւն , կը սիրէ՞ զՅիսուս : Յիշած չէ երբէք անոր անունը : Ողորմելի՛ ծեր , ամիս մը միայն կեանք ունի , այնուհետեւ ո՛ւր պիտի ըլլայ , ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակը : »

Նուագարանին ծանրութիւնը եւ այս տխուր խորհուրդներն այնպէս յոգնեցուցին զՔրիսթի , որ ճամբան գրեթէ նուաղելով՝ գնաց նստաւ տան մը դրան աստիճաններուն վրայ : Հոն ըստ պատահման երկու կանայք իրարու հանդիպելով սկսան խօսել , եւ Քրիսթի միտ կը դնէր անոնց խօսքին :

« Սա նոր չէնքն ինչ է , » հարցուց կանանց մին ընկերին :

« Մեր նոր աղօթարանն է , » ըսաւ միւսը . « Հոս նորընծայ քարոզիչ մը ամէն կիրակի երեկոյ կու գայ քարոզել : Ես շատ կը սիրեմ այս անձին քարոզները , եւ անոնք շատ կ'ազդեն ինձ : »

« Ի՞նչ նիւթի վրայ կը քարոզէ , » հարցուց դարձեալ միւս կինը :

« Արքայութեան եւ հոն տանող ճամբուն վրայ , » ըսաւ ընկերը , « նաեւ Յիսուսի , մեղաւորաց Փրկչին , վրայ , եւ ուրիշ շատ օգտակար եւ կարեւոր բաներու վրայ : Շատ բարի մարդ է : Մօտեցաւ լսելով թէ որդիս Թօմի հիւանդ էր , եկաւ տեսնել : »

« Ուրեմն , » ըսաւ կինը , « վաղիւ երթամ լսել անոր քարոզը : Պաշտօնը ե՞րբ կը սկսի : »

« Երեկոյեան եօթներորդ ժամուն , » ըսաւ միւսը . « հանդերձիդ համար հոգ մի ըներ , հոն մեզի պէս աղքատներ կու գան : »

« Շատ աղէկ , վաղիւ երեկոյին կ'երթամ , » ըսաւ միւս կինը , եւ գնաց :

Կանանց այս խօսակցութենէն չաւ օգտեցաւ Քրիսթի , եւ որպէս յաջորդ կիրակին երթալ այն եկեղեցին եօթներորդ ժամուն :

« Թերեւս , » կ'ըսէր մտքէն , « կրնամ արքայութեան եւ Յիսուսի վրայ աղէկ տեղեկութիւններ տալ Թրէֆի , քանզի ահա ամսուն մէկ օրը գնաց : »

Այն գիշեր Քրիսթի սկսաւ խօսել ծերունայն այսպէս . « Թրէֆի , հայրիկ , կը սիրե՞ս զՅիսուս : »

« ՉՅիսո՞ւս , » ըսաւ Թրէֆի . « ոչ . չեմ կրնար ըսել թէ կը սիրեմ , թէպէտ պէտք է սիրել զնա , այնպէս չէ՞ , Քրիսթի : »

« Թրէֆի , հայրիկ , » ըսաւ Քրիսթի յարգութեամբ , բայց լուրջ կերպով . « եթէ չես սիրեր զՅիսուս , չես կրնար երթալ արքայութիւն եւ տեսնել վերին հայրենիքը , քաղցր հայրենիքը : »

« Այնպէս է , որդեակ , » ըսաւ Թրէֆի , « չիտակ

ըսիր, այս է խմ երկիրը : Այսպիսի խրատներ յա-
ճախ կը լսէի պատանեկութեանս ատենը, բայց
չնչին բան կը համարէի . հիմա այս հիւանդութեանս
ատենը սկսայ այդպիսի բաներու վրայ խորհել, բայց
մոռցած եմ այն խրատները, քանի մը բան միայն
կը յիշեմ վեր ի վերոյ : Ստուգիւ, Քրիսթի, վիճակս
չատ գէշ է, շատ գէշ :

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔՆ ՈՒՐ ՈՋ ՄԵՂՔ ԿԸ ՄՏՆԷ ԵՒ ՈՋ ՄԵՂԱՌՈՐ

Այն օր օդը ծանր եւ նեղացուցիչ էր, մանաւանդ
գիշերը : Քրիսթի կանուխ մտաւ անկողին, բայց
խորհուրդները չէին թողուր նմա փակել աչուրները :
Երկար ատեն արթուն մնալէ ետքը, քնացաւ եւ
տեսաւ ահաւոր երազներ, մինչ մորիկ, որոտում
եւ փայլատակունք զարթուցին զնա յանկարծ : Բո-
ւր տունը կը շարժէր, եւ փայլատականց լոյսն
ստէպ ստէպ կը փայլէր սենեկին մէջ : Թրէֆի եւս
եւաւ նստաւ անկողնոյն մէջ ափսոսանքով, եւ կը դողար :

Քիչ մը ժամանակ դադրեցաւ փոթորիկը, բայց
յետոյ թանձր խաւար պատեց դարձեալ ամէն կողմ.
կը փայլատակէր եւ կը դուրս ստէպ ստէպ աւելի
ահեղ կերպով քան առաջ, այնպէս որ բոլոր տունը
կը թուէր վար գալ, եւ սենեկին մէջ տուրքեան
պէս լոյս էր : Թրէֆի սարսափած էր, եւ Քրիսթի
որ բոլոր կենացը մէջ լսած չէր այնպիսի ահեղ ո-
րոտում՝ զարհուրեալ գնաց կծկեցաւ Թրէֆիի ան-

կողնոյն մօտ : Դարձեալ փայլատակեց, եւ Քրիսթի
տեսնելով որ Թրէֆի սաստիկ կը դողար իբր տենդէ
բռնուած, ըսաւ, «Թրէֆի, հայրիկ, ի՞նչ եղար,
կը վախնաս :»

«Այո՛, կը սոսկամ», ըսաւ Թրէֆի, «մինչեւ հիմա
փոթորիկէ չէի վախնար, բայց այս գիշեր բոլոր ե-
րակներուն մէջ մտաւ երկիրը :»

Քրիսթի չկրնալով պատասխան տալ մնաց լուռ .
բայց Թրէֆի յառաջ տանելով խօսքը, «Քրիսթի,
որդեակ», ըսաւ, «կը թուի ինձ թէ փայլակն Աս-
տուծոյ աչքն է, եւ որոտումն՝ անոր ձայնը . եւ ո-
րովհետեւ սիրած չեմ զԱստուած, շատ կը վախ-
նամ թէ... :»

Մինչդեռ խօսքը բերանն էր, դարձեալ փայլա-
տակեց եւ որոտաց այնպէս սաստիկ, որ Թրէֆի
սարսեցաւ անկողնոյն մէջ, եւ ապա յառաջ տանե-
լով խօսքը, «Ես», ըսաւ, «այս գիշեր մեռնել չեմ
ուզեր, քանզի եթէ մեռնիմ, թշուառ պիտի ըլլամ
յուրտեան : Բայց կայծակը տակաւ կը մօտենայ
մեզ, Մեղքն ի՞նչ է գիտե՞ս, Քրիսթի :»

«Այո՛», ըսաւ Քրիսթի, «չար գործեմ, չար եւ
պիղծ խորհուրդներ ունենալ, կծու եւ աղտոյլ
խօսք ըսել, եւ որ ի կարգին : Ասոնք են մեղք,
այնպէս չէ՞ :»

«Այո՛, այնպէս է» : ըսաւ Թրէֆի : «Մեղք է չար
խորհուրդներ ունենալ, եւ ես որտիւ մէջ կրած եմ
միշտ չար խորհուրդներ . մեղք է աղտոյլ խօսք ը-
սել, եւ ես շատ անգամ ըսած եմ այսպիսի խօս-
քեր, ապա մեղաւոր եմ : Մինչեւ այս գիշեր բոլոր-
ովին անփայլ չի մեղաց վրայ, առ ոչինչ կը հա-
մարէի զայն :»

«Ի՞նչպէս եղաւ որ այս գիշեր սկսար այսպէս խորհել եւ գգալ,» հարցոց Բրիսթի :

«Ահաւոր երազ մը տեսայ, Բրիսթի,» պատասխանեց Թրէֆի :

«Կը խնդրեմ,» ըսաւ Բրիսթի, «պատմէ երազը, տեսնենք ի՞նչ է .» եւ ծերը սկսաւ պատմել այսպէս .

«Մինչ կը խորհէի այն խօսքին վրայ զոր ըսիր թէ, 'Եթէ չես սիրեր գթիտուս, չես կրնար երթալ արքայութիւն', քնացայ, եւ տեսայ երազ, որպէս թէ կը կենայի ոսկեղէն եւ մարգարտեայ գեղեցիկ դրան մը առջեւ, որոյ ճակատը քանդակուած էին ոսկեզօծ գիրեր որ կը փայլէին իրրեւ լոյս : Հեգելով կարգացի գրուածը որ էր այս . 'Ո՛հ հայրենիք, քա՛ղցր հայրենիք : ' Իսկոյն գոչեցի, 'Ահա դտայ երկնային բնակարանը որուն կը փափաքէի . երանի՛ թէ Բրիսթի եւս հոս ըլլար : ' Այն միջոցին դուռը բացուեցաւ եւ ոմն դուրս նայելով կը հարցունէր, 'Ո՛վ ծերունի, ի՞նչ կ'ուզես : ' Կ'ուզեմ ներս գալ,» ըսի, վասն զի յոգնած եմ, եւ կը բաղձամ հանգչել հոս : ' Երբ զայս լսեց նա, գոցեց դուռը, եւ ըսաւ ներսէն մեղմ ձայնով, 'Հոս ո՛չ մեղք կը մոռնէ եւ ո՛չ մեղաւոր : ' Իսկոյն հասկցայ թէ ինծի համար էր այն խօսքը, ուստի, իրրեւ մեղաւոր եւ անարժան մոռնելու հոն, տրտմութեամբ դարձայ ետ : Ճամբան կը տեսնէի որ ամէն գի մութ պատած էր, եւ յանկարծ սկսաւ գոռալ եւ փայլատակել, եւ ես արթնցայ : Բրիսթի, ես այս ահաւոր երազը չեմ կրնար մոռնալ, եւ պիտի չմոռնամ :»

Այն ինչ կատարած էր Թրէֆի իւր պատմութիւնը, դարձեալ սկսաւ որոտալ եւ փայլատակել, եւ

տառապեալ ծերունին դարձեալ սկսաւ դողալ երկեղէն :

Բրիսթի, որ նոյնպէս շատ կը վախնար, չէր գիտեր ինչպէս մխիթարէր զԹրէֆի, ուստի լուռ կեցաւ վայր մի, եւ ամէն անգամ որ կը փայլատակէր եւ կ'որոտար, աւելի մօտ կ'երթար Թրէֆիի անկողնոյն :

Բիչ մը ետքը անցաւ փոթորիկը, որոտումը եւ փայլատակումը դադրեցան, եւ սկսաւ տեղալ անձրեւ այնպէս սաստիկ որ կղմնտրներուն շառաչիւնը կը թնդացունէր առաստաղը : Երբ անձրեւը դադրեցաւ եւ եղաւ խաղաղութիւն, Բրիսթի մտաւ անկողն եւ քնացաւ :

Առաւօտուն ամէն բան փոխուած էր, արեգակը կը չողար եւ թռչունք կ'երգէին : Բրիսթի ելաւ անկողնէն, եւ երբ բացաւ պատուհանը եւ կը նայէր դուրս, գիշերուան փոթորիկը, փայլակ, որոտում, անձրեւ, իրրեւ երազ կը թուէին անոր :

Սկսաւ խորհել թէ ի՞նչպէս պիտի սպասէր մինչեւ երեկոյ որ երթար եկեղեցի, վասն զի պաշտօնը պիտի սկսէր երեկոյեան եօթներորդ ժամուն ըստ եւրոպացւոց :

Թրէֆի կ'երեւէր այն օր շատ անհանգիստ եւ շատ տրտմած . եւ որովհետեւ կիրակի էր, Բրիսթի չելաւ դուրս նուագարանով, այլ մնաց տունը եւ կը սպասաւորէր Թրէֆիի : Վերջապէս կը մօտենար եկեղեցի երթալու ժամանակը : Երբ վեցերորդ ժամ եղաւ, Բրիսթի լուաց երեսը եւ պատրաստուեցաւ երթալ :

«Բրիսթի,» ըսաւ Թրէֆի, «գգուշութեամբ միտ

դիր քարոզչին ամէն խօսքին, որպէս զի ետքը պատմես ինձ:»

«Շատ աղէկ, տէր,» ըսաւ Քրիսթի, «աղէկ միտ կը դնեմ.» եւ գնաց: Երբ հոն հասաւ, եկեղեցին դեռ նոր բացուած էր, եւ լուսարարը կը վառէր ճրագները:

Քրիսթի կասկածելով թէ գուցէ սխալ հասկցած էր, հարցուց լուսարարին, «Այս երեկոյ հոս քարոզ պիտի չըլլա՞յ:» «Քարո՞ղ լսելու եկար,» ըսաւ լուսարարը: «Այո՛,» ըսաւ Քրիսթի: «Ուրեմն,» ըսաւ մարդը, «եկու ներս, դեռ ժամանակ կայ քարոզին:» Քրիսթի գնաց ներս եւ նստաւ բեմին դիմացը առաջին նստարանին վրայ: Քանի մը ըստէն ետքը սկսաւ գալ ժողովուրդը, որոց մէջ կային անձինք ամէն հասակէ եւ ամէն կարգէ, ծերք, երիտասարդք, արք եւ կանայք, նաեւ տղայք եւ աղջկուհիք, որ ծանր ծանր կը մտնէին եկեղեցին եւ կը նստէին նստարաններուն վրայ պարկեշտութեամբ: Ընդ եօթներորդ ժամուն փոքր դուռ մը բացուեցաւ, եւ քարոզիչը գալով ելաւ բեմը եւ նստաւ: Քրիսթի կը նայէր քարոզչին յառեալ աչօք: Քարոզիչը նախ համառօտ աղօթիւք խնդրեց Աստուծոյ օրհնութիւնը, եւ ապա կարգաց եւ առաջարկեց երգել սա հոգեւոր երգը.

Քաղաք մը կայ պայծառ,
Դուռներն են գոց մեղաց.

Մարդ պիղծ եւ չար,

Մարդ պիղծ եւ չար,

Ոչ երբէք հոն գընաց:

Փրկիչ, կու գամ առ քեզ,
Ո՛վ դու, Գառն Աստուծոյ,

Մաքրես, փրկես,

Մաքրես, փրկես,

Լուսս զիս արեամբ քո:

Տէր, այժմէն զիս ըրէ

Քեզ սիրելի որդեակ.

Տէր, զիս պահէ,

Տէր, զիս պահէ,

Չըլլամ քեզ խեղ զուակ:

Ի հանդերձ ձիւնաշարդ

Մտնեմ փրկելոց քով:

Ամբիծ, անպարտ,

Ամբիծ, անպարտ,

Մընամ հոն ապահով:

Երբ ժողովուրդն սկսաւ երգել, Քրիսթի յուզուեցաւ եւ լցաւ անպատում խնդութեամբ: Կը հիանար ոչ միայն երգին իմաստին, այլ եւ եղանակին վրայ որ շատ ազդեց անոր սրտին. սքանչացուց զնա մանաւոր տիկին մը, որ անոր մօտ նստած կ'երգէր յստակ եւ քաղցրաձայն:

Երգէն ետքը քարոզիչը բնաբան դնելով Յայտնութեան ԻԱ. 27 համարը, «Հոն բնաւ անմաքրութիւն պիտի չմտնէ,» նկարագրեց նախ երկնային քաղաքը, անոր սակեղէն փողոցները, մարգարտեայ դուռները, ապա կենաց գետը եւ կենաց ծառերն աստի եւ անտի գետոյն, բնակչաց կատարեալ երջանկութիւնը, անոնց սպիտակ հանդերձները եւ

սլսակները , քաղցր երգերը , եւ անսպառ երանութիւնը : Յետոյ խօսեցաւ այն երկնային բնակութեան վրայ : «Այն գեղեցիկ երկրին մէջ ,» ըսաւ , «ոչ վիշտ կայ , ոչ հառաչանք , ոչ արտասուք . անոր ոսկի փողոցներուն մէջ չտեսնուիր յոգնած եւ անօթի մարդ , հոն չկան օդոյ անհարթութիւնք , ոչ սառնասառոյց ձմեռն , եւ ոչ տօթակէզ ամառն , հոն չկայ նաեւ հիւանդութիւն , ոչ մահ , ոչ մեռելոց յուղարկաւորութիւն , ոչ դերեզման : Կռուոյ եւ խռովութեան աղաղակներ չեն լսուիր հոն , այլ կը թագաւորէ կատարեալ սէր , եւ անվախճան երանութիւն :»

Ասկա դառնալով ունկդրաց՝ հարցուց . «Բարեկամք , կ'ուզէ՞ք երթալ վերին հայրենեաց այս երջանիկ բնակարանը :»

Ամէնքը միանգամայն վեր նայեցան , եւ այնպիսի հառաչանաց չլուծ լսուեցաւ իւրաքանչիւր բերնէ , որ յայտնի էր թէ ցած ձայնիւ կը սկստասլանէին «Այո՛ , այո՛ :» Նաեւ Քրիսթի կ'ըսէր մոքէն , «Եւ ես կը բաղձամ երթալ , երանի՛ թէ ես եւ թըրէֆի եւս կարենայինք երթալ հոն :»

Քարողին յառաջ Թանկելով խօսքը , ըսաւ , «Բարեկամք , ուրախ եմ , ուրախ եմ որ այդպէս ջերմ կը փախաքիք երթալ հոն . բայց պէտք չէ մոռնալ թէ , 'Հոն բնաւ անմաքութիւն պիտի չմտնէ ' Չար եւ չարագործ չեն կրնար մտնել անոր դուռներէն : Եթէ ունենաք մեղաց դոյզն արատ ձեր հոգւոյն վրայ , կամ մի միայն մեղք , չէք կրնար մտնել հոն : Եթէ ես բնաւ մեղք գործած չեմ բոլոր կենացս մէջ , եւ մի միայն մեղք գործեմ հոս այս երեկոյ , այն

մեղքը միայն բաւական է արգելուլ զիս հոն մտնելէ :»

Յետոյ , հարցուց դարձեալ քարողին . «Այս իրիկուն հոս գտնուողներուն մէջ կա՞յ ոք որ կը համարձակի ըսել , 'Ես մի անգամ միայն մեղանչած եմ , մի միայն մեղք ունիմ '» Երբ զայս ըսաւ քարողին , բոլոր ժողովուրդն սկսաւ հառաչել եւ լալ . «Ո՛չ , ոչ ,» ըսաւ քարողին , «ոչ ոք ի մէջ կը համարձակի ըսել զայս . մեք ամենեքին մեղանչած ենք բազմիցս . եւ իւրաքանչիւր մեղք իրբեւ սեւ արատ կը մնայ մեր ամենուն սրտին վրայ :» Երբ Քրիսթի լսեց այս խօսքը , սկսաւ ըսել մոքէն , «Աւա՛ղ , եթէ այսպէս է , իմ եւ թրէֆի վախճանն ինչ պիտի ըլլայ :»

Անատեն Քրիսթի բերաւ իւր աչաց առջեւ վերնայարկի տխուր սենեակը եւ թրէֆի դեղնեալ եւ հիւծեալ դէմքը : «Այո՛ ,» կ'ըսէր մոքէն , «քարողչին խօսքը կը հաստատէ Մէյսլի խօսքը եւ թրէֆի երազը . ստուգիւ , ստուգիւ գէշ է մեր վախճանը :» Եթէ Քրիսթի մինչեւ վերջը լաւ միտ դնէր քարողին , բաւական տեղեկութիւն կը ստանար մեղաւորաց Փրկչին , Քրիստոսի վրայ , բայց քարողին առաջին մասն այնպէս զրաւեց անոր խորհուրդները , որ չկրցաւ միտ դնել վերջին մասին : Քարողէն ետքը սաշտոնեայն սա ծանուցումն ըրաւ . «Յաջորդ կիրակի երեկոյ ,» ըսաւ , «ընդարձակ պիտի խօսիմ թէ մարդ մը որոյ հոգին արատաւորեալ է մեղօք , ինչպէս կրնայ մտնել երկնից երանելի բնակարանը :»

Քրիսթի տխրութեամբ տուն դառնալով՝ գնաց նստաւ ծերունւոյն քով , բայց չէր նայեր անոր , դարձուցած էր երեսը վառարանին , եւ սկսաւ խօ-

սեւ այսպէս • «Թրէֆի, երազդ ճիշդ է • այս երեկոյն քարոզը վերին բնակարանին վրայ էր, եւ երգերը որ երգուեցան՝ վերաբերեալ էին անոր : Ինչ տարակոյս որ ունէի՝ փորձաւորաւ : Հիմա ստացեալ թէ կայ վերին հայրենիք :»

«Կը խնդրեմ, Քրիսթի որդեակ,» ըսաւ ծերը, «պատմէ ինձ ինչ որ լսեցիր :»

Քրիսթի պատմեց անոր ինչ որ ըսած էր քարոզիչն այն հայրենեաց վրայ, նկարագրելով զայն իբրեւ շատ գեղեցիկ եւ ցանկալի տեղ : «Եթէ հոն ըլլայիր,» ըսաւ Քրիսթի, «շատ գոհ եւ ուրախ պիտի ըլլայիր : Բայց քարոզիչն ըսաւ նաեւ թէ, «Հոն բնաւ մեղք չմտնեմ :» Եւ այս խօսքը տարբեր բառերով յիշուած էր նաեւ երգին մէջ որ երգուեցաւ :

«Քաղաք մը կայ պայծառ,
Դուռներն են գոց մեղաց •

Մարդ պիղծ եւ չար,

Մարդ պիղծ եւ չար,

Ոչ երբէք հոն գընաց :»

Թրէֆի երբ լսեց զայս, «Ուրեմն,» գոչեց, «յոյս չկայ ինձի համար • աւա՛ղ, ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակս :» Զայս ըսաւ Թրէֆի եւ սկսաւ լալ :

Քրիսթի չէր գիտեր թէ ինչպէս մխիթարէր ծերը, նա մանաւանդ քարոզչին խօսքը յիշելով կ'ըսէր մոռէն • «Արդարեւ յոյս չկայ :» Ուստի առ անձկութեան սրտին կանուխ պառկեցաւ այն գիշեր, եւ կէս գիշերին արթննալով կարծեց թէ ծերունին կը քնանար, բայց քիչ մը ետքը լսեց որ կ'ըսէր վերայիշեալ երգին այն տունը,

«Քաղաք մը կայ պայծառ,
Դուռներն են գոց մեղաց •

Մարդ պիղծ եւ չար,

Մարդ պիղծ եւ չար,

Ոչ երբէք հոն գընաց :»

Թրէֆի լալով կ'ըսէր այս խօսքերը :

Թրէֆի եւ Քրիսթի կը կարծէին թէ իրենք միայն էին սենեկին մէջ, կար սակայն հոն երրորդ անձ մը, որ կը լսէր Թրէֆիի ողբագին հառաչանքը : Այս անձը քաջ գիտէր Թրէֆիի թշուառութիւնը, եւ պատրաստ էր ընդ հուսոյ բանալ անոր այն պայծառ քաղաքին դուռները եւ հրաւիրել զնա սիրով եւ քաղցրութեամբ՝ ըսելով, «Եկու, պատրաստած եմ քեզ օթեւան հանգստեան :»

ԳԼՈՒԽ ՎԵՅԵՐՈՐԴ

ՄԻ ՄԻԱՅՆ ԶԱՆԱՊԱՐԶ ՎԵՐԻՆ ՇԱՅՐԵՆԵԱՅ

Այն եօթնեակն անցաւ շատ ծանր : Թրէֆի եւ Քրիսթի անձկութեան եւ վարանաց մէջ էին : Ծերունին սրտին տաքնապէն չէր ուղեր բանալ բերանը, միայն երբեմն երբեմն յոգւոց հանելով կ'ըսէր, «Մարդ պիղծ, մարդ չար, ոչ երբէք հոն գընաց •» եւ նայելով Քրիսթիին՝ կ'ըսէր, «Քրիսթի, որդեակ, վա՛յ ինձ, ինձի համար չկայ յոյս մտնելու վերին հայրենիքը :»

Թրէֆի մոռցած էր ամէն բան, ամէն բան չնչին կը թուէր անոր, իւր սիրելի նուագարանն անգամ :

Քրիսթի նուագարանաւ փողոցները շրջելով երբ երեկոյին կու գար սենեակ , Թրէֆի հպել անգամ չէր ուզեր նուագարանին : Գիշեր մը երբ Քրիսթի սկսաւ հնչեցունել , «Ո՛ հայրենիք , քաղցր հայրենիք» երգին եղանակը , Թրէֆի գոչեց , «Թող , Թող այդ եղանակը . ի՛նչ կը յիշեցունես ինձ այն քաղցր հայրենիքը . ինծի համար ոչ քաղցր հայրենիք կայ , ոչ վերին բնակարան , ոչ հանգստեան տեղ : »

Այն էր մանաւանդ ցաւալի որ չկար այս Թշուառ հիւանդը մխիթարող բան : Ծեր եւ հիւանդ , հարկաւ կը տեսնէր ամէն բան տխուր , ամէն բան կը նեղէր զնա , մանաւանդ երբ կը խորհէր Թէ պիտի Թողուր նաեւ իւր սիրելի նուագարանը : Այսպէս Թրէֆի ունէր նեղարտելու շատ պատճառներ :

Բժիշկն ըստ իւր խոստման անգամ մը եւս եկաւ տեսնել զԹրէֆի , եւ գտնելով զնա անյոյս ի կենաց , մեկնեցաւ ըսելով , «Այսուհետեւ մարդէ դարման մի յուսաք , Աստուծոյ կը մնայ գործը : »

Օրերը կ'անցնէին արագ , եւ Թրէֆիի կենաց չղթային մնացեալ սակաւ օրերն օր քան զօր կը պակսէին : Ինք եւս կը տեսնէր իւր վախճանը մօտ , եւ սա խորհուրդը Թէ ի՛նչ պիտի պատահէր իրեն յետ մահուան , կամ ո՛ւր պիտի երթար , կը ընուր զնա ահիւ : Արդարեւ դառն եւ ահաւոր է մարդոյ , զիտնալ Թէ մօտեցած է մահուան ցուրտ եւ մութ ձորին որմէ պիտի անցնի յետ սակաւուց , չգիտնալ սակայն Թէ ի՛նչ պիտի պատահի իրեն անկէ անդին , կամ Թէ մարմնոյն գերեզման դրուելէն ետքը ո՛ւր պիտի գտնուի հոգին , եւ ի՛նչ պիտի ըլլայ : Այս-

պիսի ծանր խնդրոց տգէտ մարդն յիրաւի կը վախնայ , կը սարսափի :

Զխարդ եւ իցէ կիրակին եկաւ , եւ Թէպէտ օդն անձրեւոտ եւ մրկային էր , Քրիսթի պատրաստուեցաւ երթալ աղօթարանն ուր դացած էր նախորդ կիրակին : Եօթնեակն ի բուն մտախոհ եւ հետաքրքիր էր Թէ ի՛նչ ճամբայ պիտի ցուցնէր քարոզիչը մեղօք վարակեալ հոգւոց մօտեւ վերին օթեւանը : Երբ հասաւ աղօթարանը , բազմութիւն չտեսաւ , բայց հոն գտնուող սակաւուց երեսէն յայտնի էր Թէ ամէնքը մեծ վախաք ունէին քարոզը լսելու : Երգէն եւ աղօթքէն ետքը քարոզիչն ելաւ բեմը , եւ բնաբան դնելով Յովհաննու Կաթողիկեայց Թուղթէն սա համարը , «Անոր Որդւոյն Յիսուսի Քրիստոսի արկնը կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ» (Ա. Յովհ. Ա. 7) , կրկնեց համառօտիւ անցեալ կիրակի աւուր քարոզին նիւթը : «Անցեալ կիրակուան քարոզիս մէջ ,» ըսաւ , «նկարագրեցի ձեզ վերին փառաւոր երկիրը , եւ տեսայ ունկնդրաց հոն երթալու մեծ վախաքը : Կը յուսամ Թէ կը յիշէք այն աւուր երգը , որոյ առաջին տունն էր ,

Քաղաք մը կայ պայծառ ,

Դուռներն են դոց մեղաց .

Մարդ պիղծ եւ չար ,

Մարդ պիղծ եւ չար ,

Ոչ երբէք հոն գընաց :

Արդ , սիրելի ունկնդիրք , կա՞ն արդեօք ձեր մէջ մարդիկ որ կը բաղձան գիտնալ Թէ ի՛նչ ճամբով կրնայ մեղաւոր մարդ երթալ այն պայծառ քաղաքը : »

Քրիսթի ցած ձայնիւ զոր ոչ ոք կրնար լսել ,

«Ես,» ըսաւ, «ես կը բաղձամ գիտնալ,» եւ սկսաւ յառեալ աչօք ունին դնել քարոզչին, որ յառաջ տարաւ խօսքն այսպէս. «Այս օր,» ըսաւ, «պիտի սկսիմ օգնութեամբն Աստուծոյ ցուցնել ձեզ այն քաղաքին ճամբան : Ամէնքս մեղաւոր ենք . կորուսած ենք այն վիճակը յորում դրաւ զմեզ ի սկզբան Աստուած : Մի անգամ եւեթ մեղանչել բաւական է փակել մեզի դէմ վերին հայրենեաց դուռները, խոյ մենք ոչ մի, եւ ոչ հինգ կամ տասն, այլ հազար եւ թիւր անգամ թերեւս մեղանք, պղծեցինք անթիւ մեղօք մեր հոգիները : Եւ արդ, ասոր դարման . չկա՞յ արդեօք դարման . չկա՞յ հնար լուալու եւ մաքրելու մեր հոգիները : Կայ, բայց մի միայն դարման, մի միայն հնար, եւ այն է Յիսուսի Բըրիստոսի արիւնը : Անոր Որդւոյն Յիսուսի Բրիստոսի արիւնը կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ :» Քարոզիչը խօսեցաւ երկար թէ ի՛նչպէս կրնայ մաքրուիլ եւ սրբուիլ հոգին ի մեղաց Բրիստոսի արեամբ :

«Այնիւ բարեկամք,» ըսաւ, «Բրիստոս Տէրն մեր եկաւ յաշխարհ փրկել զմեզ, եւ յետ տալոյ մեզ բանիւ եւ արդեամբ սքանչելի օրինակ անձնութեան, տուաւ նաեւ իւր անձը մեզի համար մեռնելով մահուամբ խաչի ի Գողգոթա, ուր բացաւ անսպառ աղբիւր լուալ եւ ի մաքրել զմեզ ի մեղաց : Այս աղբիւրը լի է անոր մարմնէն քամուած աստուածային արեամբ : Որովհետեւ Բրիստոս Որդի է Աստուծոյ, անոր արիւնը յանհունս պատուական է քան որ եւ իցէ զոհի արիւն որ կրնայ մատուցուիլ ի քառութիւն մեղաց : Յորմէ հետէ Բրիստոս բացաւ այս աղբիւրը, անթիւ մարդիկ եկան լուանալ անկէ

իրենց հոգին, եւ սրբուելով մեղաց ամէն արատէ, եղան սպիտակ քան զձիւն : Այսպէս մաքրուած եւ սրբուած հոգիք երբ կը թողուն զաշխարհ եւ կ'երթան վերին հայրենեաց մարգարտեայ դուռներուն առջեւ, պահապանք խոյն կը բանան անոնց, քանզի մեղաց արատ մնացած չէ անոնց վրայ :»

Հոս քարոզիչը յենով բեմին վրայ քիչ մը հանգիստ առաւ, յետոյ նայելով ժողովրդեան՝ ըսաւ, «Օ՛հ, ուրեմն, բարեկամք, եկէք լուանալ ձեր հոգիներն աղբիւրէն զոր բացած է մեզ Յիսուս : Յիսուս չմերժեր երբէք զանոնք որ կը դիմեն առ նա : Զայն որ կու գայ առ իս՝ բնաւ դուրս պիտի չհանեմ,՝ կ'ըմէ ինքն Բրիստոս : Դանք հիմա մեր անցեալ կիրակուան երգին երկրորդ տանը . եւ կը խնդրեմ որ ամէնքդ կրկնէք զայն ձեր սիրտերուն մէջ .

Փրկիչ, կու գամ առ քեզ,

Ո՛վ դու, Գառն Աստուծոյ .

Մաքրես, փրկես,

Մաքրես, փրկես,

Լուսս զիս արեամբ քո :

Քարոզիս բնաբանին մէջ կայ պարզ եւ փոքր բառ մը որ ուրախութեան եւ մխիթարութեան մասնաւոր առիթ եղած է ինձ . այս բառն է ահն, որով կ'իմացուի ամէն մեղք զոր գործած ենք մտօք, բանիւ եւ գործով : Արդ, Բրիստոսի արիւնը կը սրբէ եւ կը մաքրէ այս մեղաց ամէնը : Զկայ բի՞մ կամ տրատ մեր հոգւոյն վրայ զոր չկրնայ մաքրել Յիսուսի արիւնը : Եթէ ձեր մեղքերը, կ'ըմէ մարգարէն, են իբրեւ կրկին կարմիր, պիտի ըլլան սպիտակ իբրեւ

զծիւն , եւ եթէ են իբրեւ որդան կարմիր , պիտի սպիտականան իբրեւ զասր :

Հիմա , սիրելի ունկնդիրք , երկու բան կայ մեղաւորին համար որոյ հոգին աղտեղեալ է մեղօք , կա՛մ լուացուիլ Քրիստոսի արեամբ եւ ըլլալ սպիտակ իբրեւ զծիւն , եւ կա՛մ մնալ այնպէս աղտեղի եւ սեւացեալ : Արդ կը հարցունեմ ձեզ , ի՞նչպէս կը կարծէք թէ են ձեր հոգիներն այս վայրկենիս . աղտեղի եւ սեւացեալ մեղօք , թէ մաքրեալ եւ սպիտակացեալ Յիսուսի արեամբ : Թող ուրեմն իւրաքանչիւր ոք ձենէ խորհի անաչառ իւր անձին համար եւ տեսնէ թէ լուացուած եւ մաքրուած է Քրիստոսի արեամբ , թէ է տակաւին մեղօք վաւկեալ : »

Այս ըսելէն ետքը քարոզիչը դարձեալ կեցաւ քիչ մը , եւ այնպիսի խոր լուծիւն տրեց աղօթարանին մէջ , որ եթէ ասեղ իյնար դետին , պիտի լսուէր ձայնը : Այս միջոցին Քրիսթի պատանեակը կը կրկնէր մտքէն երգին երկրորդ տունը ,

Փրկիչ , կու գամ առ քեզ ,
Ո՛վ դու , Գառն Աստուծոյ .

Մաքրես , փրկես ,

Մաքրես , փրկես ,

Լուսա զիս արեամբ քո :

Յետոյ քարոզիչն սկսաւ դարձեալ յորդորել զունկնդիրս առանց յապաղելոյ դիմել Քրիստոսի : « Սիրելիք , » ըսաւ , « Քրիստոս պատրաստ է ընդունել զձեզ . կեցած է բազկատարած եւ կը սպասէ ձեզ : Աղէ՛ ուրեմն , բարեկամք , եկէք այն աղբիւրը եւ լուացուեցէք Յիսուսի արեամբ : Աղաղակեցէք ,

Փրկիչ , կու գամ առ քեզ ,
Ո՛վ դու , Գառն Աստուծոյ .

Մաքրես , փրկես ,

Մաքրես , փրկես ,

Լուսա զիս արեամբ քո :

Երբ կը դառնաք տուն , ծունր դնելով շնորհաց աթոռին առջեւ , խնդրեցէք անոր օգնութիւնը : Խոստովանելով ձեր մեղքերը , խնդրեցէք Փրկչէն թողութիւն մեղաց : » Եւ դարձեալ վայր մի լռելէն ետքը , « Կ'ուզեմ , » ըսաւ , « դարձեալ հարցունել , Պիտի ընէ՞ք ինչ որ ըսի : » « Այո՛ , ես պիտի ընեմ , » կ'ըսէր Քրիսթի իւր սրտին մէջ :

Յետոյ քարոզիչն ըրաւ համառօտ աղօթք մը , կարգաց առաքելական օրհնութիւնը , եւ վերջացունելով պաշտօնն՝ իջաւ բեմէն եւ գնաց կեցաւ եկեղեցւոյն արտաքին դրան քով , ուր կը խօսէր դուրս ելլող անձանց շատերուն հետ անոնց փրկութեանը վրայ , խոստանալով առանձինն աղօթել անոնց իւրաքանչիւրին համար : Թէպէտ շատ յոգնած էր , եւ արդարեւ այնպիսի եռանդեամբ խօսող քարոզիչի մը բնական էր յոգնել , կը ջանար սակայն գիտնալ թէ ինչ արդիւնք ունեցաւ արդեօք քարոզն ունկնդրաց վրայ :

Աղօթարանէն դուրս ելլողներէն ամանք կ'երթային լուրջ եւ մտախոհ , եւ այսու կը ցուցնէին թէ քարոզը մեծ ազդեցութիւն ըրած էր անոնց : Քարոզիչը բերկրութեամբ կը նայէր այսպիսիներուն , որպէս թէ կ'աղօթէր ի սրտէ որ անպտուղ չըլլար անոնց սրտին մէջ ցանուած բարի սերմը : Այլք , եւ ընդհանրապէս երիտասարդներ , կը թուէին այնպէս

անհոգ, ինչպէս էին առաջ : Երբ ասոնց կը նայէր քարոզիչը, զուարթութիւնը կը փոխուէր ի տխրութիւն : Իբրեւ թէ կ'ըսէր մոռնէն սրտառուջ, « Բա՛բէ, ի զուր ուրեմն ցանուեցաւ երկնաւոր սերմն ասոնց սիրտերուն մէջ, եւ ապարդիւն պիտի մնայ : »

Քարոզչին այսպէս վայրկեան մը վճատել եւ տարակուսելը զարմանալի չէր : Յոգնած մարդ մը, որ պիտի էր քարոզիչը, հարկաւ կը տկարանայ մարմնով, եւ բնական տկարութիւնը կը բերէ շատ անգամ նաեւ հոգեւոր կամ մտաւոր տկարութիւն, որոյ արդիւնք են վճատութիւն, տարակոյս եւ որ ի կարգին :

Աղօթարանէն լուրջ եւ ծանր կերպով դուրս ելլողներէն մին էր Քրիսթի : Քրիսթիին այս կերպը գրաւեց մասնաւորապէս քարոզչին ուշադրութիւնը մանաւանդ ուս պատճառաւ որ քարոզի ժամանակ Քրիսթիին մտադիր ունկնդրութիւնը վրիպած չէր քարոզչին հայեցումէն : Ուստի մինչ կ'անցնէր Քրիսթի բազմութեան հետ, քարոզիչը կոչեց զնա իրեն քով, եւ ծեծելով անոր ուսը, « Որդեակ, » ըսաւ, « կը յիշե՞ս այս երեկոյեան քարոզին բնաբանը »

Երբ Քրիսթի բառ առ բառ ըսաւ բնաբանը, քարոզիչը շատ ուրախանալով, անոր ուրիշ հարցումներ եւս ըրաւ քարոզին վրայ, եւ ապա հարցոյց թէ ով էր : Քրիսթի ճիշդ պատասխաններ տուաւ քարոզին վերաբերեալ հարցմանց : Իսկ իւր անձին գալով պատմեց համառօտիւ թէ, ոչ հայր, ոչ մայր, եւ ոչ ուրիշ ազգական մը ունենալով երկրի վրայ, կը բնակէր Թրէֆի անուն ծեր մարդու մը քով, որ ծանր հիւանդանալով մերձ էր ի մահ, եւ էր մեծ

անձկութեան մէջ, վասն զի չէր գիտեր թէ ինչ պիտի պատահէր իրեն յետ մահուան, եւ թէ ինչ ճամբով հնար էր նմա մտնել վերին հայրենեաց քաղցր օթեանը որոյ վրայ շատ քիչ տեղեկութիւն ունէր :

Քարոզիչը լսելով զայս՝ ըսաւ Քրիսթիին, « Ես կու գամ, եւ կը խօսիմ այն ծերունոյն հետ, » եւ հանելով գրպանէն տետրակ մը՝ գրեց փողոցին անունը եւ տան թիւը ուր կը բնակէր Թրէֆի : Ետոյ մըտաւ եկեղեցին ուր ժողովրդէն ոչ ոք մնացած էր, եւ ծունր դնելով խնդրեց ի Տեառնէ նոյն ժաման լուալ իւր անգին արեամբ զպատանեակն Քրիսթի որ անոր քով ծունր դրած էր : Այս անգամ Քրիսթի մեծ ուրախութեամբ կը գառնար առն, քանզի ունէր Թրէֆիին համար բարի լուր : Վազելով կ'երթար ճամբան, եւ երբ տուն մտաւ, ստոգոյնն աստիճանները ոչ մի մի, այլ երկու երկու ելլելով հասաւ վերնայարկը, եւ մտնելով սենեակը, « Թրէֆի, հայրիկ, » գոչեց, « աղէկ եղաւ որ այս երեկոյ գացի եկեղեցի : Քարոզը շատ գեղեցիկ էր, եւ քարոզիչը պաշտօնէն ետքը սիրով խօսելով ինձի հետ, խոստացաւ գալ տեսնել զքեզ, եւ մեր փողոցին անունը եւ տան թիւը գրեց իւր տետրակին մէջ : »

Թրէֆի որ լաւագոյն լրոյ կը ստատէր՝ գոհ չեղաւ այս չափով : « Աղէկ » ըսաւ, « բայց վերին հայրենեաց վրայ ինչ լուր ունիս »

« Վերին հայրենեաց վրայ ունիմ լուր, » ըսաւ Քրիսթի : « Կայ ճամբայ, մի միայն ճամբայ որ կը տանի հոն, բայց ոչ քեզ եւ ոչ ինձ հնար է երթալ այն հայրենիքը, ցորճափ ունինք մեղք, վասն զի մեղք չկրնար մտնել հոն, բայց արիւնն Յիսուսի

Որդւոյն Աստուծոյ կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ՝
Դարողչը Սուրբ գիրքէն կարգաց այս խօսքը , եւ
բնաբան ըրաւ զայն իւր քարոզին : »

«Որդեակ իմ , Բրիսթի , » ըսաւ Թրէֆի դադարով ,
«սպասե՛ք ինձ մի ըստ միջե՛ն ինչ որ ըսաւ քարոզիչը : »

«Ահա քարոզչին խօսքն համառօտիւ , » ըսաւ Քը-
րիսթի , «Վերին հայրենիքը մօնելու ուրիշ միջոց չը
կայ , բայց միայն արիւնն Յիսուսի Տեառն մերոյ .
ուստի պարտինք գիմել առ Յիսուս եւ խնդրել որ
լուայ զմեզ իւր արեամբ , եւ Յիսուս պատրաստ է
լուալ զմեզ այս գիշեր : Այսպէս ըսաւ քարոզիչը ,
եւ պատուիրեց եւս անյապաղ գիմել առ Բրիստոս :
Կը յիշե՞ս , Թրէֆի , անցեալ կիրակի իրիկունս սոր-
ված էի երգի մը առաջին տունը եւ ըսի քեզ . եթէ
կամիս , ըսեմ քեզ հիմա անոր երկրորդ տունը : »
Զայս ըսելով մօտեցաւ ծերունւոյն եւ սկսաւ ըսել
այն տունը խորին ակնածութեամբ .

Փրկիչ , կու գամ առ քեզ ,

Ով դու Գառն Աստուծոյ ,

Մաքրես , փրկես ,

Մաքրես , փրկես

Լուսա զիս արեամբ քո ,

Մինչ Բրիսթի կ'ըսէր զայս , Թրէֆի դողդոջուն
ձայնիւ կը կրկնէր նոյնը բառ առ բառ : Յետոյ
դառնալով Քրիսթիի , «Երանի՛ թէ , » ըսաւ , «լուար
զիս Յիսուս իւր արեամբը մեղքերէս : »

«Կը լուայ , կը լուայ , » ըսաւ Բրիսթի , «Յիսուս
չմերժեր երբէք իրեն դիմողները : »

«Բայց ես բոլոր կենացս մէջ մեղանշած եմ , » ը-
սաւ Թրէֆի , « եւ չեմ կարծեր թէ Յիսուս կը

լուայ զիս հիմա որ ծերացած եմ . ի՞նչ կը կարծես ,
Բրիսթի , միթէ Յիսուս կը լուայ նաեւ ծերերը : »

«Այո՛ , այո՛ , » ըսաւ Բրիսթի յաւուով եւ վստա-
հութեամբ , «կը լուայ անտարակոյս . քարոզչն
ստէպ կրկնեց զայս , այսպէս կ'ըսէ նաեւ քարոզին
բնաբանը . 'Անոր Որդւոյն Յիսուսի Բրիստոսի ա-
րիւնը կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ՝ : Բաւական չէ՞ ,
Թրէֆի , այս խօսքը , 'Ամէն մեղքէ՛ , առանց խըտ-
րութեան : »

«Ստուգիւ այսպէ՞ս գրուած է , 'ամէն մեղքէ՛ .
եթէ այսպէս է , ուրեմն բաւական է , » ըսաւ Թրէ-
ֆի :

Հոս Թրէֆի եւ Բրիսթի լռեցին վայր մի . խընդ-
րոյն կարեւորութիւնը յափշտակած կը թուէր անոնց
միտքը , եւ կը խորհէին լռելեայն :

Յետոյ Բրիսթի սկսաւ խօսել այսպէս . «Թրէֆի ,
հայրիկ , ընդէ՞ր կը դանդաղինք . օ՛ն , երթանք ա-
նոր եւ աղաչենք : »

«Որո՞ւ , » հարցուց Թրէֆի , «քարոզչին : »

«Ո՛չ , » ըսաւ Բրիսթի , «Յիսուսի որ ներկայ է
հոս , այս սենեկիս մէջ . այսպէս ըսաւ ինձ քարո-
զիչը . եկու գիմենք առ Յիսուս , աղաչենք , պաղա-
տինք , խնդրենք լուալ եւ մաքրել զմեզ մեր բոլոր
մեղքերէն : » Այսպէս Բրիսթի եւ Թրէֆի ինկան
Յիսուսի ոտքը զոր կը տեսնէին հոգւով իրենց մօտ ,
եւ Բրիսթի սկսաւ աղօթել այսպէս ,

«Ով տէր իմ , Յիսուս , ահա մենք երկօքին դի-
մելով առ քեզ կը խնդրենք որ լուսա զմեզ մեր
բոլոր մեղքերէն , վասն զի այսպէս գրուած է քու
Սուրբ խօսքիդ մէջ . 'Անոր Որդւոյն արիւնը կը

որբէ զմեզ ամէն մեղքէ՝ : Մտքրէ ուրեմն եւ որբէ զմեզ : Դուն ըսիր նաեւ թէ , « Զայն որ կու գայ առ իս՝ բնաւ դուրս պիտի չհաննամ » : Կ'աղաչենք ուրեմն , մի մերժեք զմեզ հիմա : Մենք կը բաղձանք երթալ վերին հայրենեաց երանելի օթեւանը , հաճէ լուալ զմեզ այս երեկոյ քու սուրբ արեամբդ եւ ընել մեր հոգիներն սպիտակ քան զծին . Ամէն : »

« Ամէն , Տէր Յիսուս , » ըսաւ նաեւ ծերունին Թրէֆի դադղոյն ձայնիւ , « լուա զմեզ , այս պատանեակը եւ զիս , քու քաւիչ արեամբդ . լուա , կ'աղաչեմ , որ քան զծին սպիտակ ըլլանք . Ամէն : »

Աղօթքէն ետքը , Գրիսթի ըսաւ ծերունւոյն , « Թրէֆի , հայրիկ , հիմա պառկինք , քնանանք խաղաղութեամբ , քանզի չունիմ բնաւ տարակոյս թէ Տէր Յիսուս լսեց եւ ընկալաւ մեր աղօթքը : »

Արդարեւ բարերար Փրկիչը որ մօտ էր անոնց՝ լսած եւ ընդունած էր անոնց ջերմեւանդ աղօթքը , քանզի երբ անկողին կը մտնէին , կը թուէր անոնց իւրաքանչիւրին լսել մեղմ ձայն մը որ կ'ըսէր « Բաջալերուէ եւ ուրախ եղիր , ներուած են քեզ մեղքերդ : »

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԳ

Մ Է Յ Պ Ը Լ Ի Զ Ի Ի Ն Ա Մ Ա Ն Ի Կ Ն Ե Ր Ը

Գրիսթի արթնցաւ առաւօտուն զուարթութեամբ , քանզի վստահ էր թէ նախընթաց իրիկուան աղօթ-

Քը լսուած էր , եւ ընդունած էր Գրիստոսով կատարեալ թողութիւն մեղաց : Բայց Թրէֆի որոյ կասկածները դեռ մտարատած չէին եւ կը տագնապէր , ըսաւ Գրիսթի , « Գրիսթի , որդեակ իմ , ես չեմ կարծեր թէ ներուած են մեղքերս բոլորովին : »

« Ինչո՞ւ այսպէս կը տարակուսիս , » հարցուց անոր Գրիսթի :

« Վասն զի , » ըսաւ , « զիտեմ թէ շատ չար եմ , հոգիս լի է մեղաց արատներով . վասն որոյ չեմ կարծեր թէ Յիսուս անոնց ամէնը լուաց եւ մաքրեց երէկ իրիկուն : »

« Զխնդրեցի՞ր Յիսուսէ , » ըսաւ Գրիսթի , « լուալ եւ մաքրել հոգիդ այն մեղքերէն : »

« Այո՛ , խնդրեցի , » ըսաւ Թրէֆի , յուսահատական ձայնով :

« Ո՞չ ապաքէն խոստացած է Յիսուս լուալ իրեն զխնդներուն հոգին » ըսաւ Գրիսթի :

« Այո՛ , խոստացած է » , ըսաւ Թրէֆի :

« Եթէ այդպէս է » , ըսաւ Գրիսթի , « ուրեմն հապաքե՛ք է իւր խոստումը » :

« Զեմ գիտեր , Գրիսթի , » ըսաւ Թրէֆի , « սրտիս մէջ չեմ կրնար զգալ թէ այդպիսի բան մը եղած է »

Այսպէս պատանին Գրիսթի լուսոյ մէջ կ'ընթանար ուրախ եւ զուարթ , իսկ ծերունին Թրէֆի դեռ խաւարի մէջ կը խարխալէր : Լի էր երկիւղախառն յուսով . դեռ ստոյգ չէր թէ լուացուած էր իւր մեղքերէն :

Նոյն շաբթուն Գրիսթի դարձեալ գնաց այն թաղը ուր էր Մէյսլըի տունը , եւ երբ հասաւ տանը դրանն առջեւ , ուր քանի մ'անգամ կեցած եւ

հնչեցուցած էր նուազարանը, տեսաւ որ Մէյսլը իւր մօրը հետ կ'ելլէր դուրս փոքրիկ աղջիկը տեսնելով զՔրիսթի նուազարանով, հրաման խնդրեց մօրմէն քիչ մը կանգ առնուլ մինչեւ որ ինք դարձունէր նուազարանին դաստակը քանի մը անգամ :

Մայրը հաւանեցաւ, եւ մինչ Մէյսլը քանի մը անգամ կը դարձունէր նուազարանին դաստակը, ինք կը խօսէր Քրիսթի հետ : Քրիսթի պատմեց անոր Թրէֆի վտանգաւոր հիւանդութիւնը, եւ բժշկին խօսքը թէ ամիս մը միայն կրնար ապրել . պատմեց նաեւ Թրէֆի երկիւղը իւր հոգւոյն փրկութեանը համար : Տիկինը լսելով այս պատմութիւնը, շարժեցաւ ի գութ, աչուրները լցան արտասուօք : Հարցուց թէ ուր կը բնակէին, եւ սորվելով փողոցին անունը եւ տան թիւը՝ նշանակեց իւր տեսարակին մէջ :

Այս միջոցին Մէյսլը խօսեցաւ մօրը ականջէն, եւ երբ մայրն ըսաւ, «Ծառ աղէկ», Մէյսլը վաղելով գնաց տուն, եւ փունջ մը ձիւնածաղիկ առնելով եկաւ, եւ մօտենալով Քրիսթի ըսաւ, «Այս ծաղիկներն իմն են, եւ կ'ուզեմ զրկել զանոնք Թրէֆի : Ի՞նչ կը կարծես, քու ծերունի ընկերդ կը սիրէ ծաղիկ, կ'ընդունի՞ ընծա » :

«Այո, անշուշտ կ'ընդունի, » ըսաւ Քրիսթի :

«Մէյսլը, » ըսաւ մայրը, «ես աղօթք մը սորվեցուցած եմ քեզ, որ երբ ձիւնածաղկանց նայիս, ըսես : «Սորվեցուր այն աղօթքն այս պատանւոյն» :

Մէյսլը դառնալով Քրիսթի, ըսաւ «Քրիսթի, երբ ձիւնածաղկանց կը նայիս, ըսէ մտքէդ, 'Լուս զիս, եւ քան զձիւն սպիտակ ըլլամ' : »

Մինչ Քրիսթի ժպտելով կը նայէր անոնց, Մէյսլը մայրը հարցուց անոր քաղցրութեամբ, «Քրիսթի, սլտի ընե՞ս այս աղօթքը : »

«Այո՛, տիկին, » պատասխանեց Քրիսթի, « այս աղօթքը կը նմանի այն երգին զոր կրկնեցինք անցեալ երեկոյ ես եւ Թրէֆի մեր աղօթքէն առաջ .

Փրկիչ, կու գամ առ քեզ,

Ով դու, Գառն Աստուծոյ .

Մաքրես, փրկես,

Մաքրես, փրկես,

Լուսս զիս արեամբ քու : »

Տիկինը լսելով զայս շատ ուրախացաւ, եւ ժպտելով ըսաւ Քրիսթի, «Ուրախ եմ որ սորված էք հոգին մեղաց արատներէն լուալու եւ մաքրելու մի միայն միջոցը : Ամէն անգամ որ կը տեսնեմ ձիւնածաղիկ, կ'ըսեմ մտքէս . «Այսպէս սպիտակ կ'ըլլայ մեղաւորը լուացուելով Յիսուսի արեամբ : »

Յետ այսորիկ Մէյսլը եւ մայրը բաժնուեցան Քրիսթիէ, որ այն կողմերը քիչ մը պտտելով դարձաւ տուն, որպէս զի ծաղիկները չթողնած տանէր Թրէֆի :

Երբ Քրիսթի տուն գալով մտաւ սենեակը տեսաւ որ բարոզիչը նստած կը խօսէր Թրէֆի հետ, եւ շատ ուրախացաւ : Բարոզիչը տեսնելով զՔրիսթի, ողջոյն տուաւ անոր եւ հարցուց թէ ինչպէս էր, եւ յետոյ յառաջ տարաւ խօսքը, որ էր Յիսուսի մահուան վրայ : «Յիսուս, » կ'ըսէր, «մեռաւ խաչին վրայ մարդոց համար, եւ ամէն մեղաւոր որ կը լուացուի անոր արեամբ, կը մաքրուի եւ կ'ըլլայ անարատ : »

«Բայց ես, տէր,» ըսաւ Թրէֆի տխրութեամբ,
«ես դեռ բոլորովին անկասկած չեմ թէ մեղքերս
ներուած են. խաւարը դեռ խոստովարատած չէ
մոքէս. դեռ չեմ կատարեալ երջանիկ:»

«Բարեկամ,» ըսաւ քարոզիչը, «միթէ սո՛ւտ կ'ը-
սեմ քեզ:»

«Ո՛չ, տէր,» ըսաւ Թրէֆի, «կը հաւատամ թէ
ձմարիտ կը խօսիք. խարեբայ չէք, քա՛ւ լիցի. ձեր
երեսէն յայտնի է այս:»

Այն ատեն քարոզիչը հանեց քսակէն երկու շէշ, այսինքն իբր մետասան դահեկան, եւ ըսաւ Թրէ-
ֆի, «Բարեկամ, այս ստակը բերի քեզ. դուն
այս տկարութեամբ չես կարող գործել, եւ չունիս
ստակ քու կարեւոր պէտքէ հայթայթելու. առ ու-
րեմն այս երկու շէշն:»

«Շնորհակալ եմ, տէր,» ըսաւ ծերունին արտա-
սուալից աչօք: «Այո, ես եւ Գրիսթի, մեծ նեղու-
թեան մէջ ենք այս օրերս:»

«Բայց, կեցի, Թրէֆի,» ըսաւ քարոզիչը, «ստա-
կը դեռ քուկդ չեղաւ, պարտիս երկնցունել ձեռքդ
եւ առնուլ զայն:»

Թրէֆի երկնցուց դողդոջուն ձեռուքներն եւ ա-
ռաւ ստակը:

«Թրէֆի,» հարցուց քարոզիչը, «ընծաս առի՞ր,
գիտե՞ս թէ առիր:»

«Այո՛, տէր, գիտեմ,» ըսաւ Թրէֆի, «ահա՛
ձեռքս է:»

Դարձեալ հարցուց քարոզիչը, «Ստոյգ գիտե՞ս թէ
առիր պարգեւս:»

«Այո՛, տէր,» ըսաւ դարձեալ Թրէֆի զարմանա-

լով, «տարակոյս չունիմ թէ առի. չեմ հասկնար
ի՛նչ ըսել կ'ուզէք:»

«Հիմա կը հասկնաս,» ըսաւ քարոզիչը: «Ինչ-
պէս ես եկայ այս սենեակը, նոյնպէս Տէր Յիսուս ե-
կած է: Ես բերի քեզ պարգեւ, նա եւս բերած է
քեզ պարգեւ, բայց անոր պարգեւն յանձունս պա-
տուական է քան իմս, վասն զի ես քիչ նեղութեամբ
չահեցայ այն փոքրիկ գումարը, բայց Յիսուս այդ
պարգեւն ընելու համար քեզ տուաւ իւր կեանքը:
Ինչպէս ես եկայ քո՞վդ, նոյնպէս Յիսուս եկած է,
եւ կ'ըսէ քեզ անձամբ, 'Թրէֆի, չե՞ս հաւատար
ինձ. կրնա՞ս կարծել թէ սուտ կը խօսիմ, եւ կը
խաբեմ գեղդ': Յիսուս ցուցնելով քեզ իւր ընծան
կ'ըսէ, ինչպէս ես ըսի, 'Թրէֆի, ա՛ռ զայս: ' Թը-
րէֆի, ի՞նչ ընել կը վայելէ քեզ հիմա, ո՞չ ապա-
քէն պարտիս ընդունել այս աստուածային պար-
գեւն, ինչպէս ընդունեցար իմս: Արդարեւ դուն
աշխատած չես ստանալ զայն, հետամուտ եղած
չես անոր, բայց Գրիստոս գթալով քու վրադ՝ կու
տայ քեզ զայն, ուստի կը մնայ քեզ խոնարհաբար
երկնցունել ձեռքդ եւ ընդունել:» Այս ըսելէն ետ-
քը, հարցուց անոր, «Թրէֆի, գիտե՞ս ինչ է ըն-
ծան զոր Յիսուս կու տայ քեզ:» Թրէֆիի վիտքն
այնպէս զբաղած էր այս բաներուն վրայ խորհելով,
որ չկրցաւ պատասխան տալ քարոզչին հարցմանը:
Ուստի քարոզիչը յառաջ տանելով խօսքը, «Ըն-
ծան,» ըսաւ, «զոր Յիսուս կու տայ քեզ, մեղաց
թողութիւն է. դուն, Թրէֆի, կը բաղձայիր մոռնել
վերին հայրենեաց երանելի օթեւանը. չե՞ս ընդու-
նիր ուրեմն Յիսուսի պարգեւը:»

«Շատ կը փափաքեմ եւ յօժար եմ ընդունել զայն», ըսաւ Թրէֆի, «բայց չեմ գիտեր թէ ի՞նչ կերպով պարտեմ ընդունել»:

«Թրէֆի», ըսաւ քարոզիչը, «իմ ընծաս առնելու համար, խորհեցա՞ր երկար»:

«Ոչ», ըսաւ Թրէֆի, «իսկոյն երկնցայ առի զայն»:

«Այո՛, այնպէս ըրիր», ըսաւ քարոզիչը. «արդ պարտիս այնպէս ընել նաեւ Գրիստոսի: Նա եկած է եւ կու տայ քեզ այս պատուական ընծան. առնելու ես զայն իսկոյն անոր ձեռքէն առանց վայր մը խորհելու: Երբ այն փոքրիկ նուէրն ըրի քեզ, եթէ դուն ձեռքդ քաշելով ըսէիր, 'Ոչ, տէր, չեմ առնուր, արժանի չեմ այս պարգեւին, եւ ոչ կը հաւատամ թէ պիտի տաս ինձ զայն.' եթէ, կ'ըսեմ, այսպէս ըսէիր, ի՞նչ կը կարծես, հաճոյ պիտի թուէ՞ր ինձ հրաժարումդ»:

«Ոչ», ըսաւ Թրէֆի, «մանաւանդ թէ պիտի վշտանայիր յոյժ»:

«Բայց», ըսաւ քարոզիչը, «դուն ճիշդ նոյնը կ'ընես Յիսուսի: Յիսուս բերած է քեզ պատուական ընծայ մը որուն այնչափ կը բաղձայիր, եւ կ'ըսէ. 'Ա՛ռ, Թրէֆի, մի՛ դանդաղիր, ա՛ռ հիմա, իսկ եւ իսկ, ե՛ս կու տամ քեզ զայն': Իսկ դու կ'ըսես, 'Ոչ, Տէր, ես չեմ հաւատար խօսքիդ. չեմ կրնար վստահել քեզ, չեմ կարծեր նաեւ թէ այդ ընծան ինծի համար է, ուստի թող մնայ առ այժմ': Ահա ասկէ տարբեր չէ զոր դուն կ'ընես»:

Այս դիտողութիւններէն ետքը, քարոզիչը զարմանալով, միանգամայն ցաւելով ըսաւ, «Թրէֆի, դուն հաւատացիր իմ խօսքիս, ի՞նչ է պատճառ որ չես կրնար հաւատալ Յիսուսի խօսքին»:

Այս խօսքին վրայ Թրէֆի սարսափեցաւ, եւ յարտադուր փղձկեցով չկրցաւ ըսել բառ մը:

Ուստի քարոզիչը դարձեալ ըսաւ. «Թրէֆի, սա միայն հարցունեմ քեզ: Կ'ուզե՞ս եւ կը փափաքե՞ս հաւատալ Գրիստոսի խօսքին եւ վստահել անոր»:

Թրէֆի պատասխանեց լալով, «Այո՛, տէր, այսուհետեւ չեմ կրնար երկբայել անոր խօսքին վրայ, վստահ եմ բոլորովին»:

«Ուրեմն, Թրէֆի», ըսաւ քարոզիչը, «խորհէ որ Յիսուս հիմա հոս է, այս վերնայարկի անշուք սենեկին մէջ, թէ՛ քեզ եւ թէ՛ ինձ մօտ, շատ մօտ՝ եթէ յայտնենք անոր մեր վիճակը, կը լսէ մեզ, եւ արդէն տեղեակ է մեր բոլոր ցաւերուն, գիտէ մեր բոլոր փափաքները»:

Յետոյ հանելով ծոցէն Սուրբ գիրք մը՝ ըսաւ, «Թրէֆի, նախ միտ դիր թէ ինչ կ'ըսէ Յիսուս քեզ, որպէս զի ըստ այնմ յայտնես նմա քու վիճակդ: Ահա անոր խօսքը. 'Հիմա եկէք վիճաբանինք, կ'ըսէ Տէրը. եթէ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիր պէս են, ձեան պէս պիտի ձերմըկնան, եւ եթէ որդան կարմիր նման են, ասրի պէս սպիտակ պիտի ըլլան' (Ես. Ա. 18): Եւ դարձեալ, 'Անոր Որդւոյն Յիսուսի Գրիստոսի արիւնը կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ':»

Քարոզիչը կարգաց այս համարները, եւ ապա դառնալով առ ծերունին՝ հարցուց, «Թրէֆի, հիմա կրնա՞ս չհաւատալ Յիսուսի խօսքին. կը համարձակե՞ս ըսել թէ ուղիղ չէ, կամ թէ սուտ կ'ըսէ քեզ Յիսուս»:

«Քա՛ւ լիցի», ըսաւ Թրէֆի, «անոր բերնէն սուտ խօսք չելլեր, անոր չրթանց վրայ տեսնուած չէ երբէք ստույթիւն»:

«Ուրեմն,» ըսաւ քարոզիչը, «եկող հիմա բանաք անոր մեր սիրտերը, յայտնենք մեր վիճակը»։
Չայս ըսելով ծուներ դուռ Թրէֆիի անկողնոյն քով եւ սկսաւ աղօթել։ Քրիսթի եւս ծուներ դնելով անոր մօտ՝ կ'աղօթէր ի միասին։ Մինչ կ'աղօթէր քարոզիչը, Թրէֆի իւր դողդրջուն ձեռունքները կուրծքին վրայ դրած կը կենար։ Քարոզչին աղօթքը շատ պարզ էր, իւր թէ բարեկամի մը հետ կը խօսէր Թրէֆիի վիճակին վրայ։ Թրէֆի եւս մեծ եռանդով կ'աղօթէր՝ կրկնելով քարոզչին խօսքերը։ Երբ քարոզիչը կատարեց աղօթքը, Թրէֆի աւելցուց իւր կողմանէ, «Տէ՛ր Յիսուս, վստահ եմ քեզ, կը հաւատամ խօսքիդ, կ'ընդունիմ պարգեւդ։»

Քարոզչին հարցուց անոր, «Թրէֆի, երբ իմ ընծաս ընդունեցար, ի՞նչ ըրիր։»

«Շնորհակալ եղայ քեզ, որ այն շնորհքն ըրիր,» ըսաւ Թրէֆի։

«Այո, այսպէս ըրիր,» ըսաւ քարոզիչը, «որդ, չե՞ս փափաքիր մատուցանել խորին շնորհակալութիւն նաեւ այն մեծ պարգեւին համար զոր ըրաւ քեզ Յիսուս, այսինքն՝ ներեց մեղքերդ։»

«Այո՛, տէր,» ըսաւ Թրէֆի լալով, «կը փափաքեմ, շատ կը փափաքեմ։»

Քարոզիչը դարձեալ ծուներ դնելով, շնորհակալութիւն մատոյց Յիսուսի, որ գթալով այն ողորմելի ծերոյն՝ ներեց անոր մեղքերը։ Թրէֆի, ինչպէս առաջին աղօթքին ատենը, նոյնպէս այս անգամ, կը հետեւէր քարոզչին եւ կը կրկնէր անոր խօսքերը։ «Տէ՛ր Յիսուս, անբաւ շնորհակալութիւն կը մատուցանեմ քեզ այս մեծ պարգեւին համար զոր ըրիր։»

զայս ընելու համար տուիր քու կեանքդ, ո՛վ Տէ՛ր իմ, ի սրտէ շնորհակալ եմք քեզ։»

Քարոզիչը մինչ կը մեկնէր, ըսաւ Թրէֆիի, «Թրէֆի, գիցուք թէ Սատանան գայ վազիւ քովդ եւ ըսէ քեզ, 'Ո՛վ թշուառական, դուն հիմա ստուգի՞ր կը հաւատաս թէ մեղքերդ ներուեցան. ա՛յ ողորմելի, մեղքն այսպէս գիւրաւ չներուիր։' Եթէ, կ'ըսեմ, այսպէս փորձէ քեզ Սատանան, ի՞նչ պատասխան պիտի տաս։»

«Սա պատասխանը կու տամ,» ըսաւ Թրէֆի, «Յիսուս ֆրիւտսի արիւնը կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ։»

«Այդ պատասխանը բաւական է,» ըսաւ քարոզիչը, «Սատանան ասոր դէմ բան մը չկրնար ըսել։ Թրէֆի, սա եւս յիշէ որ, Յիսուս կ'ուզէ որ դուն ոչ թէ դէմ, այլ ֆրիւտսի թէ թողութիւն եղաւ մեղացդ։» Այլ է գիտնալ բան մը, եւ այլ՝ զգալ, մեծ տարբերութիւն կայ սյս երկուքին մէջ։ Երբ հարցուցի քեզ, 'Ընծայ առի՞ր, գիտե՞ս թէ առի՞ր. 'Այո՛,՝ ըսիր, 'գիտեմ'։ Երբ դարձեալ հարցուցի, «Ստոյգ գիտե՞ս թէ առի՞ր,» տարակուսեալ մնացիր, 'Չեմ հասկնար', ըսիր, 'ինչ ըսել կ'ուզես'։ Այսպէս իմա ֆրիւտսի պարգեւին համար։ Աներկբայ եղիր որ առած ես. այս է խնդրոյն կարեւոր կէտը։ Հաւատացի՞ր թէ Յիսուս կը ներէ քու մեղքերդ։»

«Այո՛, տէր,» ըսաւ Թրէֆի, «հաւատացի։»

«Եթէ հաւատացիր,» ըսաւ քարոզիչը ժպտելով, «ուրեմն գիտցիր որ ստացար մեղաց թողութիւն։»

«Այո՛, տէր,» ըսաւ Թրէֆի ուրախութեամբ,

«Հիմա ստուգիւ կրնամ ըսել, թէ կը հաւատամ:»

Անտոնեն Քրիսթի եկաւ թրէֆի քով եւ ձինա-
ծաղկանց փունջը զոր բերած էր, տուաւ անոր ը-
սելով, «Թրէֆի, հայրիկ, օրիորդ Մէյպլը տուաւ
ինձ այս փունջը, եւ պատուիրեց որ երբ նայիմ ա-
նոր, ըսեմ մտքէս սա կարճ աղօթքը, 'Լուսա զիս,
եւ քան զձիւն սպիտակ ըլլամ':»

«Թրէֆի,» ըսաւ քարոզիչը, «քան զձիւն սպի-
տակ, քան զձիւն սպիտակ, ի՛նչ քաղցր, ի՛նչ հա-
ճոյական խօսք:»

Թրէֆի այն սպիտակ ծաղկանց նայելով, «Այո՛,»
ըսաւ, «Յիսուսի արեամբ լուացուած մեղաւորը կը
մտքորուի, կ'ըլլայ սպիտակ քան զձիւն:»

«Ուրեմն մնաք բարեաւ,» ըսաւ քարոզիչը, եւ
մեկնեցաւ: Մինչ կ'իջնէր սանդուղներէն, լսեց ոտ-
նաձայն, եւ դառնալով ետին, տեսաւ զՔրիսթի որ
քանի մը ձիւնածաղիկ ձեռքը, կու գար դէպ ի նա:
Երբ Քրիսթի եկաւ քարոզչին քով, «Կը հաճիք, տէր,»
ըսաւ, «առնուլ այս ծաղիկները:» «Շնորհակալ
եմ,» ըսաւ քարոզիչը, «կ'ընդունիմ ասոնք իբր
նշան ձեր սիրոյն:» Քարոզիչն առաւ ծաղիկները,
եւ մինչ կ'երթար դէպ ի առն, կ'օրհնէր զԱստուած,
անոր անսահման բարութեան եւ ողորմութեանը
համար. քանզի կը տեսնէր այն սերման արդիւնքը
զոր ցանած էր կիրակի օրուան քարոզովը. կ'ուրա-
խանար մանաւանդ երբ կը յիշէր այն երկու ողոր-
մելիները, զժերունին թրէֆի եւ զպատանեակն
Քրիսթի, որ լուացուելով արեամբն Յիսուսի՝ էին
այնպէս երջանիկ եւ ուրախ եւ եղած էին արդա-
րեւ սպիտակ քան զձիւն: Այսպէս այս ջերմեանդ

պաշտօնէին հաւատքն առ Աստուած զօրացաւ, եւ
աւելցաւ յոյսը թէ Տէրը պիտի յաջողէր անոր պաշ-
տօնը:

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ԵՐԿՆԻՅ ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԱՆԱՅԵԱԼ

Երբ թրէֆի երկիւղը եւ տարակոյսը փարատե-
ցան, ամենայն ինչ սկսաւ տարբեր երեւիլ նմա:
Մթին եւ տխուր խցիկն անգամ ուր այնպէս երկար
նեղուած էր յուսահատ՝ կը թուէր նմա այնուհետեւ
սիրուն եւ հաճելի: Թրէֆի էր յուսալից եւ ու-
րախ, քանզի գիտէր ստուգիւ թէ ներուած էին
նմա իւր մեղքերը, եւ կը խորհէր իւր երկնաւոր
Հօր վրայ այնպիսի մխիթարութեամբ եւ բերկրու-
թեամբ, ինչպէս կ'ընէ տղայ մը որ ներում ընդու-
նած է իւր հօրմէն:

Նաեւ Քրիսթի կը գտնէր զինք թեթեւցած ծանր
բեռէ մը, վասն զի տեսնելով զթրէֆի խաղաղ եւ
զուարթ՝ կրնար հանգարտ սրտիւ չընել փողոցները
եւ քիչ մը ստակ շահել: Երբ թրէֆի տառնձին կը
մտար սենեակը, կը դիմէր առ Յիսուս եւ կը խօսէր
անոր հետ. կը յայտնէր իւր ցաւերն անոր իբրեւ
բարեկամի: Թրէֆի կրնար համարձակ դնել իւր
բեռն անոր վրայ, վասն զի կը խորհէր թէ, Յիսուս
որ կամաւ տարած էր մարդոց ծանրագոյն բեռը,
այսինքն՝ յանձն առած էր տալ անոնց համար իւր
կեանքը փրկանք, չէր մերժեր տանել կամաւ ա-

նոնց թեթեւագոյն բեռերը : Այսպէս խորհելով կը յայտնէր Թրէֆի իւր բոլոր ցաւերն Յիսուսի , եւ երբ կ'ընէր այսպէս , մեծ ուրախութիւն կը զգար սրտին մէջ : Թրէֆի չեղաւ անօգուտ այս , այսինքն՝ ըսել Յիսուսի իւր բոլոր ցաւերը եւ վստահել անոր խոստմանցը : Օր մը Քրիսթի բաւական ժամանակ փողոցները շրջելով , երբ քիչ մը ստակ շահեցաւ , կէս օրին եկաւ սենեակը տեսնելու համար ծերը , եւ գտնելով զնա հանդարտ , մինչ զարձեալ պիտի երթար , ոմն բախեց սենեկին դուռը : Քրիսթի բացաւ դուռը , եւ տեսնելով զՄէյյալը եւ անոր մայրը՝ զարմացաւ : Ասոնք ունէին իրենց հետ Թրէֆիի համար ծրար մը , զոր Մէյյալը սկսաւ բանալ : Ծրարին մէջ կար քիչ մը ստակ եւ ուտելիք : Բայց տիկինը եկած էր ոչ թէ այս նիւթական բաները միայն բերել Թրէֆիի , այլ ընել անոր քան զսոսա շատ աւելի պատուական բան մը , այն է խօսել անոր հիւանդ մը մխիթարելու եւ քաջալերելու յարմար խօսքեր , որ իբրեւ ազբերէ կը բխէին այս Քրիստոնեայ տիկնոջ բերնէն եւ լեզուէն : Տիկինը նստաւ հիւանդին քով , եւ սկսաւ խօսել Յիսուսի վրայ եւ անոր սիրոյն վրայ առ մեղաւորս : Թրէֆի արդէն կը փափաքէր եւ կ'ախորժէր լսել Յիսուսի վրայ , վասն զի արդէն կրնար համարձակ ըսել , «Նա սիրեց զիս եւ տուաւ իւր անձն ինծի համար փրկանք :»

Տիկինը հանելով փոքր Աստուածաշուքն մը գրպանէն՝ կարդաց անկէ գլուխ մը :

Թրէֆի շատ աղէկ կը հասկնար կարդացուածը , քանզի տիկինը կը կարդար մեղմ ձայնիւ , բայց յընտակ եւ ծանր :

Մէյյալը իւր մօրը քով նստած էր հանդարտ եւ միտ կը դնէր ընթերցուածին : Երբ տիկինը լռեց , Մէյյալը յանկարծ ելաւ գնաց պատուհանին առջեւ , եւ գոչելով , «Ահա ձիւնածաղիկներս , » եկաւ հիւանդին քով եւ հարցուց անոր , «Կ'ախորժի՞ս ձիւնածաղիկներէ : »

«Այո՛ , օրիորդ , » ըսաւ Թրէֆի , «շատ կ'ախորժիմ , եւ երբ կը նայիմ անոնց , կը յիշեմ այն կարճ աղօթքը զոր դուն սորվեցուցած ես Քրիսթի : » Մէյյալը հաւատով եւ եռանդեամբ ըսելով այն աղօթքը , «Լուա զիս , եւ ըլլամ սպիտակ քան ըզձիւն , » հարցուց դարձեալ ծերունայն , «Յիսուս լուսոյ զքեզ իւր արեամբը :»

«Այո՛ , օրիորդ , կը հաւատամ թէ լուսոյ , » ըսաւ Թրէֆի :

«Ուրախ եմ , » ըսաւ Մէյյալը , «վասն զի հիմա կրնաս ժառանգել քաղցր հայրենիքը . » յետոյ դառնալով իւր մօրը՝ հարցուց անոր , «Հիմա այս բարեկամը կրնա՞յ երթալ վերին հայրենեաց քաղցր օթեւանը : »

«Այո՛ , » պատասխանեց մայրը , «այս բարեկամը եւ Քրիսթի հիմա գտած են մի միայն ճանապարհը որ կը տանի վերին հայրենեաց քաղցր օթեւանը : »

Երբ այս բարեպաշտ տիկինը կ'ըսէր այս խօսքը , սրտին ուրախութենէն զուարթացաւ անոր գեղեցիկ դէմքը . «Բա՛բէ , » գոչեց հիացմամբ , «ի՛նչ մեծ բերկրութիւն պիտի ըլլայ զիրար տեսնել երկնաւոր Հօր շնորհաց գահուն առջեւ յերկինս . » եւ դառնալով Թրէֆիի , «Բարեկամ , » ըսաւ , «դուն չե՞ս բաղձար տեսնել գթխուս : »

«Այո՛, տիկին,» ըսաւ ծերունին . «Յիսուսի օրհնեալ երեսը տեսնել մասնաւոր շատ քաղցր եւ հաճոյ պիտի ըլլայ : Երբ զայս կը յիշեմ, կ'սկսիմ մրմնջել ուրախութենէս, մասնաւոր որ ինծի համար մօտ է ժամանակն այն երանաւէտ տեսութիւնը վայելելու : »

«Երանի՛ թէ,» ըսաւ տիկինը, «մօտ ըլլար նաեւ իմ մեկնելու ժամանակը : Ո՛րչափ կը փափաքեմ երթալ վերին հայրենեաց քաղցր օթեւանը եւ տեսնել զՅիսուս, բայց պարտիմ սպասել կոչմանս, եւ ըսելով միշտ, 'Եղիցին կամք քո,' կատարել կենացս մնացեալ օրերուն մէջ ինչ գործ որ յանձնուած է ինձ : »

Այս ըսելով ելաւ տիկինը, եւ հրաժարելով թրէֆիէ եւ Բրիսթիէ, մեկնեցաւ իւր փոքրիկ դստեր հետ : Քրիսթի խնայն գնաց պատուհանին առջեւ եւ կը նայէր անոնց ետեւէն : Տիկինը եւ դուստրը մօտն կառքը որ կը սպասէր անոնց, կառքը հանելով փողոցին ծայրը՝ եղաւ աներեւոյթ, բայց Քրիսթի տակաւին կը նայէր :

Թրէֆի եւ Քրիսթի անցուցած չէին երբէք այնպէս երջանիկ եւ քաղցր օրեր, ինչպէս այն եօթնեակը . անգաղար փառք կու տային շնորհաց եւ ողորմութեան համար զոր ըրաւ անոնց Աստուած :

Երբ կիրակի եղաւ, Քրիսթի ուրախութեամբ գնաց եկեղեցի : Քարոզիչը ներս մտնելով երբ տեսաւ զՔրիսթի բեմին առջեւ, ժպտեցաւ ուրախութենէն :

Որովհետեւ այն օրուան քարոզչն արգէն յիշուած երգին երրորդ տան վրայ էր, նոյն երգը երգուեցաւ դարձեալ, եւ որպէս զի լաւ հասկցուէր քարոզչը, քարոզիչը կրկնեւ տուաւ երրորդ տունը,

Տէր, այժմէն զիս ըրէ
Քեզ սիրելի որդեակ :

Տէր, զիս պահէ

Տէր, զիս պահէ,

Չըլլամ քեզ խեղ զաւակ :

Երգէն ետքը, քարոզիչը բնաբան ընելով իւր քարոզին Պօղոս առաքելոյն սա խօսքը, «Գոհանալով Հօր Աստուծմէ, որ արժանացուց զմեզ լուսոյ մէջ բնակող սրբոց վիճակին մասնակից ըլլալու» (Կող. Ա. 12), կրկնեց զայն երկրորդ անգամ, որպէս զի ունկնդիրք լաւ ըմբռնէին անոր խմաստը : Քրիսթի ջանաց միտքը պահել բնաբանը՝ պատմելու համար Թրէֆիի :

Այս բնաբանը դնելէ եւ կրկնելէ ետքը զայն, քարոզիչն սկսաւ իւր քարոզն այսպէս . «Այս երեկոյ,» ըսաւ, «պիտի խօսիմ եւ ցուցնեմ ձեզ թէ ի՛նչ է արժանի ըլլալ մասնակցել 'Լուսոյ մէջ բնակող սրբոց վիճակին' : Արդ, սրբոց վիճակը, սիրելիք, այն «պայծառ քաղաքն» է որ յիշուեցաւ այս երգին առաջին տան մէջ, եւ զոր կ'անուանենք նաեւ «Քաղցր հայրենիք» : Մենք դացած չենք հոն, գիտենք սակայն թէ Յիսուս պատրաստած է հոն օթեւաններ անոնց համար որ սիրելի կ'ըլլան անոր՝ լուսացուելով անոր արեամբը եւ սրբուելով : Այն օթեւանք պատրաստուած ըլլալով այսպէս սրբուելոց համար՝ կը կոչուին 'վիճակ սրբոց' : Կա՞ն արդեօք ձեր մէջ, սիրելիք, այն օթեւաններուն, այն սրբոց վիճակին արժանացեալք : Գիտեմ թէ դուք ձեր երկրաւոր բնակարաններուն մէջ կատարեալ հանգիստ չունիք . կան որ մութ եւ աղետդի թա-

զեր կը բնակին : Չէ՞ք փափաքիր ուրեմն ունենալ
լաւադոյն բնակարան : Յիսուս երկնային օթեւան-
ներ պատրաստած է իւր սիրելիներուն . արդ կա-
տարա՞ծ էք դուք այն օթեւանները ժառանգելու ,
սրբոց վիճակին մասնակից ըլլալու , սլոյմանները : »

Այս հարցման վրայ քարոզիչը լռելով՝ անձկու-
թեամբ կը նայէր ժողովրդեան , եւ բաւական ժա-
մանակ այսպէս կենալէն ետքը , յառաջ տարաւ
խօսքն այսպէս . « Բարեկամք , եթէ երթաք աղ-
բիւրը զոր Յիսուս բացած է , եւ հոն բոլորով սըր-
տիւ աղաչէք եւ ըսէք , 'Լուսա զիս , որ ըլլամ մա-
քուր եւ սպիտակ քան զձիւն' , կրնաք ըլլալ մաս-
նակից սրբոց վիճակին : »

Երբ Քրիսթի լսեց այն խօսքը , « Լուս , եւ քան
զձիւն սպիտակ ըլլամ , » զոր սորված էր փաքրիկ
աղջկանէն Մէյսլըն , յիշելով ձիւնածաղիկները՝
ժպտեցաւ :

Բայց Պատուելի Վիլթըն , այս էր քարոզչին ա-
նունը , յառաջ կը տանէր իւր քարոզը : « Այս իրի-
կուն , » ըսաւ , « խօսքս ուղղեալ է մանաւանդ ա-
նոնց որ դէմք էն առ Յիսուս , դէմք էն իրենց մե-
ղաւոր սիրտն անոր խաչին տակ եւ լաւադոյն էն ա-
նոր քաւիչ արեամբը : » Քրիսթի լսելով զայս կ'ըսէր
մտքէն , « Փառք Աստուծոյ որ ես եւ Թրէֆի ար-
ժանացանք այս օրհնութեան : » Քարոզիչը միշտ
յառաջ տանելով խօսքը , « Սիրելիք իմ ի Քրիստոս , »
կ'ըսէր , « դուք ունիք փառաւոր ժառանգութիւն
յերկինս , վասն զի լինելով որդիք թագաւորաց
թագաւորին՝ եղած էք ժառանգ անոր երկնային
թագաւորութեանը : Զեր բարերար Փրկիչը Քրիս-

տոս որ համբարձաւ յերկինս՝ պատրաստած է հոն
ձեզի համար դեղեցիկ բնակարաններ , ուստի դուք
եւս , մինչդեռ յաշխարհի էք , պարտիք պատ-
րաստել ձեր անձերն այն փառաց աշխարհին : Թա-
գաւորն անդրանիկ որդին , կալէսի իշխանը , իւր
ծննդեան վայրկենէն յաջորդ է թագաւորական
գահուն . բոլոր Անգղիա իրաւամբ անոր ժառան-
գութիւնն է : Բայց որպէս զի ըլլայ յարմար եւ
արժանի այն մեծ ժառանգութեան , եւ կարենայ
ստանալ զայն , մանկութենէ հետէ կը կրթուի : Եթէ
կալէսի իշխանն անփոյթ ըլլայ ուսման եւ ոչինչ
համարի կրթութիւնը , կը մնայ մոգէտ եւ ապիկար .
իրաւամբ ժառանգ է այն գահուն , բայց չհամար-
ուիր թագաւորելու յարմար եւ արժանի : Ծիցդ այս-
պէս է սրբոց համար պատրաստուած երկնային ժա-
ռանգութիւնը : Մենք , վերստին ծնանելով ի Հոգ-
ւոյն , կ'ըլլանք որդիք թագաւորաց թագաւորին ,
Աստուծոյ , ուստի եւ ժառանգ երկնային թագա-
ւորութեան : Բայց որպէս զի յարմար գտնուինք
այնպիսի փառաւոր ժառանգութեան , պարտինք
պատրաստել զմեզ ստանչ այն վիճակին , մերկա-
նալ հին մարդը , ատել մեղքը եւ սորվիլ սիրել ինչ
որ սուրբ է եւ բարի : Ինչպէս մեր բարքը եւ վար-
քը պարտի ըլլալ մաքուր , ուղիղ եւ անստղիւտ
աշխարհի առջեւ , նոյնպէս մեր սիրտերը պարտին
սուրբ եւ արդար Աստուծոյ առջեւ ըլլալ անարատ ,
եւ մեր խորհուրդները եւ փափաքներն՝ համաձայն
անոր սուրբ կամաց : »

Մտնալու չենք սակայն թէ , չէ դիւրին գործ
սրբել մեղօք շաղախեալ մարդը եւ ընել յարմար

երկնից ժառանգութեան : Այս նորոգումը գործ է աստուածային կարողութեան միայն : Խնդրենք ուրեմն Աստուծոյն զՀոգին Սուրբ որ մաքրէ եւ նորոգէ մեր սիրտերը : Դուք ղիմեցիք առ Քրիստոս լուալ զձեզ ի մեղաց եւ սրբել, եւ նա իւր անհուն բարութեամբը ողորմեցաւ ձեզ եւ լուաց զձեզ ի մեղաց եւ արժանացուց մասնակից ըլլալ սրբոց վիճակին : Բայց Յիսուսի արեամբ լուացուելով մարդ իսկ եւ իսկ չըլլար կատարեալ եւ սուրբ : Դուք դեռ չէք համարուիր յարմար այն վերին ժառանգութեան : Հոգւոյն Սրբոյ հզօր ազդեցութեամբ պիտի զարգանաք տակաւ, մինչեւ ըլլաք կատարեալ : Ձեր սրտին չար միտումները պարտին միշտ տկարանալ եւ նուազիլ օր ըստ օրէ, նա մանաւանդ ժամէ ի ժամ. հոգեւոր եւ սուրբ խորհուրդներ եւ փափաքներ պարտին փոխանակել զանոնք : Պարտիք ատել մեղքն, ինչպէս կ'ատէր Յիսուս, եւ սիրել սրբութիւնը, ինչպէս կը սիրէր նա . բայց այսպէս ընել պիտի սորվիք տակաւ, մինչեւ ստուգիւ յարմար ըլլաք ժառանգել երկնից թագաւորութիւնը : »

«Սա եւս պարտ է ձեզ գիտնալ, որ ձեր բարութեամբ եւ արդարութեամբը չէ որ կը ստանաք երկնից թագաւորութեան ժառանգ ըլլալու իրաւունքը : Եթէ ես կրթուիմ Կալէսի իշխանին պէս, եւ ըլլամ հարկւրապատիկ աւելի իմաստուն եւ բարեքան զնա, չեմ կրնար ստանալ իրաւունքը նստելու Անգղիոյ գահը :

«Արդ, բարեկամք, երկնային թագաւորութեան ժառանգ ըլլալու իրաւունքը Քրիստոսի Տեառն մերոյ առանձին պարգեւն է : Ոչ ոք կրնայ ստանալ

այն իրաւունքը իւր գործերով կամ առաքինութիւններով : Այլ իբրեւ պարգեւ կը շնորհուի այն անոնց որ կը հաւատան ի Քրիստոս եւ կը լուացուին անոր արեամբը : Պարտիմ յիշեցունել ձեզ նաեւ սա քաջալերական ճամարտութիւնը թէ, որոց որ կը պարգեւէ Յիսուս այն առանձին շնորհքը, կը սրբացունէ նաեւ զանոնք : Որք միանգամ լուացուած են արեամբն Յիսուսի, կը ջանան հանապազ վարել սուրբ եւ անսոգիւտ կեանք : Կը զգուշանան դարձեալ պղծելէ մեղօք իրենց հոգին զոր Յիսուս անգամ մը լուաց ի մեղաց, մաքրեց եւ ըրաւ սպիտակ քան զձիւն : Ո՛չ ապաքէն այս է ձեր փոյթը եւ փափաքը : Տեսէք ի՛նչ ըրաւ Յիսուս ձեզի համար : Մինչ դուք չէիք սիրեր զնա, նա սիրեց զձեզ, եւ կամաւ յանձն առաւ զմահ, որպէս զի լուայ զձեզ իւր արեամբ : Արդ կրնա՞ք կամ կ'ուզէ՞ք ընել այսուհետեւ այնպիսի բաներ որ գիտէք թէ հակառակ են Յիսուսի կամացը եւ կը բարկացունեն զնա : Կա՞յ արդեօք հոս ձեր մէջ այնչափ ապերախտ ոք որ համարձակի դարձեալ տրտմեցունել եւ վշտացունել իւր Փրկիչը եւ բարերարը : Չեմ կարծեր թէ կայ հոս մեր մէջ այնպիսի ոք, կը յուսամ մանաւանդ թէ իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ պատրաստ է ըսել ի սրտէ,

Փրկիչ, կու գամ առ քեզ,

Ով դու, Գառն Աստուծոյ .

Մաքրես, փրկես,

Մաքրես, փրկես,

Լուսս զիս արեամբ քո :

Կը յուսամ նաեւ թէ դուք ամէնեղ, մաքրուելով

Հոգւոյն Սրբոյ շնորհօք, յարմար պիտի ըլլաք ժառանգ ըլլալու երկնից թագաւորութեան : Եթէ օգնութեամբն Աստուծոյ, այս ըլլայ ձեր վիճակը, պիտի չթողուիք երկար տոեն ձեր այժմու մութ եւ անշուք տանց մէջ, այլ երբ ժամանակը գայ, կամ լաւ եւս ըսեմ, երբ առնուք երկնաքաղաքացւոյ կերպարանք, Յիսուս պիտի զրկէ իւր հրեշտակը տանել զձեզ առ նա : Կը յուսամ թէ ձեռնէ ումանք յետ սակաւու պիտի տեսնեն Յիսուսի լուսաւոր երեսը, կան նաեւ որ թերեւս բաւական ժամանակ պիտի մնան յաշխարհի, որպէս զի լաւ կրթուին եւ պատրաստուին : Սակայն ո՛րն եւ ըլլայ, անոնք որ շնորհօքն Յիսուսի որդիք են մեծ թագաւորին՝ պիտի երթան իրենց Փրկչին քով, եւ պիտի ժառանգեն երկնային, սուրբ եւ փառաւոր թագաւորութիւնը : »

Արդ, բարեկամք, ի՞նչ կը խորհիք . կ'ուզէ՞ք, կը փափաքէ՞ք երթալ յերկինս : »

Քարոզչին այս հարցմամբ վերջացուց քարոզը, եւ ժողովուրդը, լուռ եւ մտախուհ, սկսաւ արձակուիլ : Քրիսթի եւս ելաւ երթալ, բայց ուղեւորով տեսնել քարոզիչը, կեցաւ դրան քով, մինչեւ եկաւ նա, եւ տեսնելով զՔրիսթի, մօտեցաւ եւ հարցուց անոր նախ, թէ ինչպէս էր թրէֆի . յետոյ հարցուց քարոզին զլսաւոր կէտերէն զոմանս, քանզի կը կարծէր թէ քարոզը չէր այնչափ պարզ մինչեւ իմանալի ըլլալ անուս պատանւոյ մը : Երբ տեսաւ սակայն թէ Քրիսթի հասկցած էր քարոզին էական մասերը, շատ ուրախ եղաւ, մանաւանդ որ, Քրիսթի լաւ ըմբռնած ըլլալով քարոզը, կրնար պատմել

եւ խմացունել նաեւ թրէֆի : Արդարեւ Քրիսթի դեռ պատանի էր, կարող չէր հասկնալ շատ բան, բայց աստուածուստ ուսեալ պատանի մը կրնայ շատ բան հասկընալ : Քրիսթի անուս պատանի էր, բայց որովհետեւ շնորհք գտած էր Աստուծմէ, Հոգին Սուրբ բացած էր անոր սիրտը հասկնալ կենաց խօսքը, ուստի եւ էր քարոզչին համար պողաբեր դաշտ մը : Երբ Աստուած կը պատրաստէ մարդուն սիրտը կենաց խօսքին, եւ խօսքը սրտին, քարոզչին պաշտօնը կը նմանի քաջ մշակեալ արտի մէջ ցանոց սերմանահանի գործին : Ինչպէս սերմանահանին ուրիշ բան չմնար ընել այնպիսի արտի մէջ, բայց միայն առնուլ պարկէն սերմն ափով եւ ցանել, նոյնպէս Աստուծոյ հզօր զօրութեամբը կազդացեալ սրտի համար ուրիշ բան չունի ընել քարոզիչը, եթէ ոչ առնուլ Աստուծոյ խօսքին շտեմարանէն հոգեւոր սերմը խոնարհութեամբ եւ աղօթիւք, եւ ցանել միայն : Այսպէս ցանուած սերմանք յնալով պարարտ տեղ կու տան առատ արդիւնք :

Մինչ Պատ. Վիլթըն կ'երթար իւր բնակարանն այսպիսի խորհուրդներով զբաղեալ, յիշելով Սուրբ Դրոց սա խօսքը, «Զորոյ սիրտը բացաւ Տէր ուշադրութիւն ընել Պօղոսի խօսքերուն,» խնդրեց ի Տեառն եռանդեամբ, «Ով Տէր, բաց նաեւ իմ ունկնդրացս սիրտերը, յառաջ քան իմ ելլելս ի բնմ, որպէս զի սերմանք զորս ես կը սերմանեմ տկարութեամբ՝ տան պտուղ քո հզօր զօրութեամբք : »

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՐՈՐԴ

ԹՐԷՖԻՆԿԱՆ ՄՏՆԷ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՀԱՆԳԻՍՏԸ

Քրիսթի եկաւ տուն և այն գիշեր պատմեց Թրէֆիի Պատ. Վիլթընի քարոզը, զոր Թրէֆի լսելով՝ ըսաւ, «Քրիսթի, որդեակ, կարծեմ թէ մեկնեալուս ժամանակը շատ մօտ է: Տէր Յիսուս պիտի կոչէ զիս ընդ հուշ:»

«Մի՛ այդպէս խորհիր, Թրէֆի հայրիկ,» ըսաւ Քրիսթի, «կը յուսամ յԱստուած, թէ դեռ բաւական ժամանակ պիտի ապրինք ի միասին:»

«Ոչ, որդեակ,» ըսաւ Թրէֆի, «ամիսը կը լրանայ, եւ ինձ կը թուի թէ շատ մօտ եկած եմ «Քաղցր հայրենեաց», գրեթէ կը տեսնեմ անոր դրան վրայ քանդակուած լուսնդէն գիրերը. անոր պատկերը նկարուած է մտացս մէջ:»

Քրիսթի չկրցաւ պատասխան տալ, եւ վայր մի լուռ կենալէն ետքը, սկսաւ լալ ողբազին: Թրէֆի դնելով ձեռքը Քրիսթիի գլխուն վրայ կ'ուզէր հանդարտեցունել զնա, թէպէտ ինք եւս կու լար, եւ չկրցաւ խօսել: Բայց լուռութիւնը քան որեւիցէ խօսք աւելի կը մխիթարէ վշտացեալ սիրտը, եթէ է կարեկցութենէ, եւ ոչ անհոգութենէ: Այսպիսի էր Թրէֆիի լուռութիւնը: Զիարդ եւ իցէ, երկոքին եւս մնացին անբարբառ բաւական ժամանակ, մինչեւ Թրէֆի քիչ մը հանդարտելով, սկսաւ խօսել այսպէս: «Քրիսթի, որդեակ, չե՞ս փափաքիր որ ես ընդունուիմ երկնային օթեւանը:»

«Այո՛, կը փափաքիմ, հայր,» ըսաւ Քրիսթի, «միայն կը խորհիմ թէ չկա՞յ ինձ արդեօք հնար քեզի հետ երթալ վերին հայրենիքը:»

«Որդեակ,» ըսաւ Թրէֆի, «կարծեմ թէ Տէր Յիսուս կ'ուզէ որ դուն տակաւին ժամանակ մը մնաս աշխարհի վրայ եւ գործես անոր գործը: Բայց զիս կը կոչէ, քանզի ես չունիմ այլ եւս կարողութիւն. դուն դեռ պատանի ես եւ առջգ. քեզի համար հիմա է գործելու ժամանակ: Այնպէս չե՞, Քրիսթի:»

«Այո, այնպէս է,» ըսաւ Քրիսթի: Բայց խորհելով թէ դեռ շատ տարի պէտք էր որ Թրէֆիի պէս ծերանար, կը տրտմէր, վասն զի երկար ժամանակ զրկեալ պիտի մնար արքայութեան փառքէն:

«Քրիսթի, որդեակ,» հարցուց դարձեալ Թրէֆի, «չե՞ս ուզեր մնալ յաշխարհի եւ աշխատել ժամանակ մը Յիսուսի գործին մէջ, եւ ցուցնել արդեամբ երախտագիտութիւնդ առ նա փոխանակ անոր սիրոյն առ քեզ:»

«Այո, մտադիւր,» պատասխանեց Քրիսթի: Յայնժամ Թրէֆի, թէպէտ տկար էր, յանկարծ զօրանալով ելաւ նստաւ անկողնոյն մէջ, «Բնա՛րէ,» գոչեց, «իցէ՛ թէ եւ ինձ տրուէր պատեհութիւն գործով ցուցնել սէրը զոր ունիմ առ Քրիստոս: Տարի մը միայն անոր գործին մէջ աշխատելու համար յօժարութեամբ կու տայի ինչ որ ունիմ, սիրելի նուագարանս անգամ: Բայց, աւա՛ղ, մինչ Քրիստոս վասն իմ կամաւ յանձն առաւ զմահ խաչի, ես չաբաթ մը միայն ունիմ յայտնելու անոր սէրս եւ երախտագիտութիւնս: Քրիսթի, մեծ ցաւ է ինձ, որ մինչեւ ցարդ չունեցայ պատեհութիւն արդեամբ

յայտնելու սէրս առ նա, եւ իբրեւ ապերախտ ակտի ելլեմ անոր առջեւ:»

Հիմա Քրիսթի էր կարգը քաջալերել զԹրէֆի, ուստի ըսաւ անոր, «Հայրիկ, մի կենար, գնա առ Տէր Յիսուս, բաց սիրտդ եւ յայտնէ անոր այս ցաւը. գիտեմ թէ իբրեւ արդիւնք ակտի ընդունի Յիսուս քու փափաքդ:»

Յայնժամ Թրէֆի վերցուց աչուընէրը վեր դէսլ յերկինս, եւ խոնարհութեամբ եւ եռանդեամբ աղօթեց այսպէս, «Ո՛վ Տէր Յիսուս, կը սիրեմ զքեզ երանի թէ յայտնելու համար քեզ սէրս եւ շնորհակալութիւնս, գոնէ ժամանակ մի կարող ըլլայի ծառայել քեզ, բայց գիտես որ հիւանդ եմ եւ անկար, չաբար մը միայն կրնամ ապրիլ, սպառած է զօրութիւնս, եւ անհնար է ինձ մտնել քու ծառայութեանդ մէջ: Եթէ անցեալ կենացս գոնէ մի մասը դարձեալ շնորհուէր ինձ, կը նուիրէի զայն ամբողջ քու ծառայութեանդ եւ գործիդ՝ յայտնելու համար գործով սէրը զոր ունիմ առ քեզ: Կ'աղաչեմ, նայելով սրտիս, հաճէ ընդունել փափաքս, Ամէն:»

Թրէֆի այս աղօթքն ընեցէն քիչ ետքը պառկեցաւ եւ քնացաւ: Իսկ Քրիսթի նստած էր տրտմութեամբ վառարանին մօտ: Քրիսթի մի միայն բարեկամն աշխարհի վրայ էր Թրէֆի, կորուստանել զնա շատ ծանր կը թուէր անոր: Երբեմն թանձր մառախուղ մը կը պատէ զմեզ, եւ կը հրամայուի մեզ անցնել այն մառախուղէն: Ստոյգ է որ այսպիսի ժամանակ չվշտանալ չէ հնար, բայց հաւատացեալը յառաջ կ'երթայ ըսելով, «Եղիցին կամք քո:»

Քրիսթի մինչ էր այս տխրութեան մէջ, յիշեց

խրատը զոր Թրէֆի տուած էր անոր քիչ մը յառաջ, եւ սկսաւ աղօթել, «Ո՛վ Տէր Յիսուս, օգնէ ինձ որ ուխտեմ կեանքս անցունել քու ծառայութեանդ մէջ: Զօրացուր զիս նաեւ որ կարող ըլլամ համբերել վշտին զոր կու տայ ինձ բաժնուիլս Թրէֆիէ:»

Այս աղօթքն ընելով բաւական մխիթարուեցաւ Քրիսթի, եւ հանդարտ սրտով մոռաւ անկողին եւ քնացաւ:

Քրիսթի առաւօտուն կանուխ ելաւ, եւ տեսնելով զԹրէֆի աւելի տկար, չուզեց թողուլ զնա եւ երթալ: Բայց որովհետեւ ստակը մօտ էր սպառել, ըստ խնդրոյ Թրէֆիի առաւ նուագարանը եւ գընաց, բայց չկրցաւ երկար դուրսը մնալ: Նախ որոշեց երթալ հնչեցունել նուագարանը Մէյլլըի տան առջեւ, որպէս զի եթէ տեսնէր զՄէյլլը եւ անոր մայրը, խմացունէր անոնց Թրէֆիի հիւանդութեան ծանրանալը: Երբ հասաւ այն տան առջեւ, վերցուց աչուընէրը դէսլի սլարտէզը եւ պատուհանները, եւ չտեսնելով զՄէյլլը եւ ոչ այլ ոք, սկսաւ հնչեցունել իւր սիրելի եղանակը «Բաղդը հայրենիք», Բայց այն ինչ սկսած էր դարձունել նուագարանին դաստակը, Մէյլլը վաղեց եկաւ Քրիսթիի քով, չէր սակայն ուրախ եւ զուարթ ինչպէս ուրիշ անգամներ, այլ տխրութեամբ ըսաւ Քրիսթիի, «Քրիսթի, մի հնչեցունել որ սոսր նուագարանդ, մայրս հիւանդ է, նուագարանին ձայնը թերեւս ցաւ տայ անոր գլխոյն:»

Քրիսթի իսկոյն դադարեցուց եղանակն ըսելով, «Ի՛նչ կ'ըսես, ծա՞նր հիւանդ է մայրդ:»

«Այո՛, ծանր հիւանդ է», ըսաւ սաղջիկը, «հայրս մեծ անձկութեան մէջ է անոր համար: Նաեւ մեր

դայեակն արգելեց մեզ խաղալ, եւ լսեցի որ կ'ըսէր խոհարարին, «Մեր Տիկնոջ հիւանդութիւնը շատ վտանգաւոր է : » Զայս ըսելով Մէյսլը՝ սկսաւ լալ դառնապէս :

Երբ Քրիսթի տեսաւ թէ Մէյսլը կու լար, շատ խռովեցաւ, բայց բուռն ընելով իւր անձին՝ ջանաց միւթարեւ զնա, «Մի՛ լար, օրիորդ,» կ'ըսէր, «Տէրն ողորմած է : » Բայց ի վախճանի չկրնալով բռնել զինք, սկսաւ արտասուել : Երբ Քրիսթի արտօսէր մեծ կաթիլ մը ինկաւ Մէյսլըի սալտակ բազկին վրայ, աղջիկը վերցուց գլուխը եւ նայելով անոր երեսը, —

«Քրիսթի,» ըսաւ, «կարծեմ մայրս Բաղցր հայրենիք՝ պիտի երթայ. երա՛նի թէ ես եւս երթայի անոր հետ : »

Քրիսթի յոգեոց հանելով, «Երա՛նի թէ եւ ես,» ըսաւ. «բայց հիմա չեն բանար ինձ դուռը, դեռ երկար ժամանակ մնալու եմ հոս : »

Այս միջոցին դայեակը կոչեց զՄէյսլը, եւ Քրիսթի տրտում եւ տխուր դարձաւ ետ : Արդէն ամենայն ինչ տխուր կ'երեւէր Քրիսթիի. բոլոր բնութիւնը կը թուէր անոր տխուր, սեւ ամպեր պատած էին երկնից երեսը եւ արեւելեան սաստիկ հողմը որ կը փչէր՝ կը դողացունէր զնա : Ինք տարակուսած էր, Թրէֆի հիւծեալ եւ տկարացեալ կը կենար մահուան սեմին վրայ, Մէյսլըի մայրը ծանր հիւանդ էր, եւ Մէյսլը ի սուգ եւ ի թախծութիւն հիւանդ էր : «Բա՛բէ,» գոչեց սրտառուչ, «ի՞նչ պիտի համակեալ : » Գոչեց սրտառուչ, «ի՞նչ պիտի ըլլամ աշխարհի մէջ որ այսպէս ի է ցաւօք եւ հեծութեամբ. միթէ բոլորովն մոռցա՞ւ զիս Աստուած : »

Այսպէս կը խօսէր Քրիսթի ինք իրեն, եւ չկար ոք որ մխիթարէր ողորմելի պատանին :

Այսպիսի տխուր խորհուրդներով Քրիսթի դարձաւ սենեակ Թրէֆիի քով. բայց երբ մտեցաւ սենեկին դրան, լսեց ներսէն քաղցր ձայն մը որ հանդարտեցուց անոր խռովեալ սիրտը : Այս էր անոր ծանօթ եւ բարեկամ քարոզչին ձայնը :

Երբ ներս մտաւ Քրիսթի, ուրախ եղաւ որ Թրէֆի իւր անկողնոյն մէջ նստած զուարթութեամբ միտ կը դնէր Աստուծոյ խօսքին զոր քարոզիչը կը կարդար անոր ի Սուրբ գրոց : Կարդացուած համարն էր, «Խաղաղութիւն կը թողում ձեզ, իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզ. ոչ ինչպէս աշխարհս կու տայ, կու տամ ես ձեզ. ձեր սիրտերը չխռովին եւ չվախնան : » (Յովհ. ԺԴ. 27 :) «Թրէֆի,» ըսաւ քարոզիչը, «այս խօսքը շատ յարմար է քեզ, կը յուսամ թէ սիրեցիր զայն : »

«Այո՛, տէր,» ըսաւ Թրէֆի, «թէ՛ ինձ եւ թէ՛ Քրիսթիի համար շատ պատշաճ եւ շատ սիրելի է այդ համարը : Այս օրերս Քրիսթի մեծ անձկութեան մէջ է : »

Քարոզիչը դնելով ձեռքը Քրիսթիի ուսին վրայ, հարցուց. «Քրիսթի, քո՞ւ անձկութիւնդ ինչու համար է : »

Քրիսթի առանց պատասխան տալու նետուեցաւ Թրէֆիի անկողնոյն մէջ եւ սկսաւ լալ :

Քարոզիչը զթալով այս անոք եւ անտէրունչ որբին, զնաց քովը եւ իբրեւ մայր գորովալից զրկեց զնա, եւ ըսաւ, «Քրիսթի, որդեակ, եկու երթանք Տէր Յիսուսի եւ պատմենք անոր քու ցա-

ւերդ, » եւ սկսաւ աղօթել : Յիշեց նախ անձկութիւնը զոր ունէր Քրիսթի իւր կենացը համար, վասն զի ըլլալով արդէն որք ի հօրէ եւ ի մօրէ, եւ չունենալով զայլ ոք բաց ի թրէֆիէ, զայն եւս պիտի կորուսանէր ի մօտոյ . յետոյ խնդրեց Քրիստոսէ ըլլալ անոր բարեկամ եւ պաշտպան : «Ո՛վ Տէր, » ըսաւ, «այս պատանեակը չունի զոք որ հոգ տանի անոր, բայց կը խնդրեմ զգացուր անոր որ դուն հաւատարիմ եւ մշտնջենաւոր բարեկամ ես անոր : »

Արեւը մտած էր, երբ քարոզիչը մեկնեցաւ : Թրէֆի յոգնած ըլլալով քնացաւ, բայց Քրիսթի վառարանին քով առանձին նստած, կը խորհէր քարոզչին կարճ բայց եռանդուն աղօթքին վրայ, մինչ թուեցաւ անոր թէ մեղմ ձայն մը կ'ըսէր սրտին խորերէն, «Արտդ չխռովի, հաւատա Աստուծոյ : » Քրիսթի լսելով այս մխիթարութեան ձայնը՝ հանդարտեցաւ, եւ մտնելով անկողին քնացաւ : Բայց կէս գիշերուն մօտ արթնցաւ Թրէֆի ձայնէն, «Քրիսթի, որդեակ, Քրիսթի : » Քրիսթի խկոյն ելաւ եւ հարցուց, «Ի՞նչ կայ, հայրիկ : » «Ո՛ւր է, » ըսաւ Թրէֆի, «Հին նուագարան : » «Ահա հոս է . ի՞նչ կ'ուզես, » ըսաւ Քրիսթի : «Կ'ուզեմ լսել, » ըսաւ Թրէֆի, «իմ սիրելի եղանակս, 'Քաղցր հայրենիք' : »

«Թրէֆի, հայրիկ, » ըսաւ Քրիսթի, «Հիմա դրեթէ կէս գիշեր է, եթէ հնչեցունեմ նուագարանը, մարդիկ ի՞նչ պիտի ըսեն : »

Թրէֆի պատասխան չտուաւ, եւ Քրիսթի ճրագը վառելով, գնաց անոր քով եւ գտաւ զնա բոլորովին փոխուած : Հիւանդ ծերունին կկոցեալ աչուրնե-

րով, հիւսնած եւ դեղնած երեսով, առած էր այնպիսի ահարկու տեսիլ մը որ նմանը տեսած չէր Քրիսթի բոլոր կենացը մէջ :

Արդարեւ դիւրին չէր Քրիսթիի պէս անփորձ սատանայ գիշեր ժամանակ կենալ առանձինն հոգեվար ծերունայ մը քով : Քրիսթի տեսնելով զԹրէֆի այնպէս ահարկու, չէր գիտեր թէ ինչ ընէր . վազեց գնաց պատուհանը, վերցուց աչուրներն յերկինս, բայց ամէն կողմ մութը պատած էր, ոչ ոյլ ինչ կը տեսնէր, բայց միայն պայծառ աստղ մը ընդ որ յառեալ կը նայէր, եւ յանկարծ թուեցաւ անոր թէ ձայն մը կու գար աստղէն, «Քրիսթի, մի խռռովիր, սիրտդ չյուզի : » Քրիսթի աղաղակելով սրտէն, «Փրկիչ իմ, Յիսուս, օգնէ ինձ, » դարձաւ հիւանդին քով, որ դարձեալ խնդրեց անկէ հնչեցունել 'Քաղցր հայրենիք' երգին եղանակը : Քրիսթի տեսնելով թէ Թրէֆի դեռ ողջ էր, հանդարտեցաւ քիչ մը, եւ առնով նուագարանը սկսաւ հնչեցունել յիշեալ եղանակը :

Մինչ Քրիսթի կը դարձունէր նուագարանը, ծերունին բացաւ աչուրները եւ միտ կը դնէր : Երբ եղանակը վերջացաւ, Թրէֆի կոչելով զՔրիսթի իրեն քով ըսաւ, «Քրիսթի, որդեակ, ահա դուռը բացուեցաւ, եւ ես ահա կ'երթամ, դուն յուսով տար նուագը : »

Բայց, ինչպէս արդէն ըսած ենք, Թրէֆիի նուագարանն ունէր կարգաւ չորս եղանակ որոց մին էր յիշեալ երգին եղանակը, եւ ամէն անգամ միւս երեքէն ետքը կու գար կարգն այս եղանակին : Քրիսթի այս եղանակէն ետքը, արագ կը դարձունէր

նուագարանը՝ դարձեալ այն եղանակին գալու համար : Մինչ Բրիտի կը հնչեցունէր միւս երեք եղանակները , Թրէֆի որ կարեւոր չէր համարեր զանոնք՝ ցած ձայնիւ կ'աղօթէր , յաճախ կրկնելով , «Լուա զիս եւ ըլլամ սպիտակ իրրեւ զձիւն , այո՛ , սպիտակ քան զձիւն : »

Վերջապէս երկրորդ անգամ կարգը եկաւ Թրէֆի սիրելի եղանակին , եւ մինչդեռ վերջացած չէր եղանակը , Թրէֆի հիւժեալ եւ մաշեալ թողուց զաշխարհ , եւ անցաւ վերին հայրենեաց սահմանը , մտնելով անոր ոսկի դուռնէն ի լուսեղէն սրահս անմահութեան : Իսկ պատանեակն Բրիտի մնաց այս արտասուաց հովտին մէջ անտէրունչ :

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԶԿԱՅ ՏՈՒՆ ԵՐԿՆԱԽՈՐ ՏԱՆ ՊԷՍ

Առաւօտուն տան վարի յարկի մեծ սենեակը բնակողներէն ոմանք սկսան հարցունել իրարու , «Ի՞նչ էր կէս գիշերուան մէջ այն ձայնը : » Ոմանք կ'ըսէին , «Հովի ձայն էր .» այլք կ'ըսէին , «Ոչ , նուագարանի ձայն էր . կ'երեւի թէ վերը առաստաղի յարկը բնակող ծերը կ'զբօսնուր իւր նուագարանաւ : » Իսկ տանուտէր տիկինը կը պնդէր թէ այս անհնար էր , վասն զի ծերը նուագարանաւ զբօսնուր կարող չէր , ըստ բանի բժշկին , աւդէն մեռած էր նա եւ կամ մեռնելու մօտ : Ի վերջոյ , ի թանխաճեկոյ ոմանց , տանուտէր տիկինը օրօշեց ելլել

վեր Թրէֆիի սենեակը եւ ստուգել իրը , բայց երբ գնաց բախեց դուռը , երկար ժամանակ ձայն չառնլով , համարձակեցաւ բանալ դուռը եւ մտնել ներս : Այն ինչ ներս դրած էր կինը ոտքը , տեսաւ որ Թրէֆի մեռած էր , եւ Բրիտի պատանեակը ծերունւոյն անկողնոյն քով , գլուխն անոր սառուցեալ ձեռաց վրայ , եւ արտասուքը երեսին վրայ չորցած , կը քնոնար : Այս տխուր տեսարանէն խռովեցաւ տիկինը , այլալեցաւ երեսին գոյնը , եւ այնպէս սոսկաց , որ մարմնոյն բոլոր մագերէ քըստմնեցան : Այս միջոցին Բրիտի արթնցաւ , բայց չկրցաւ իսկոյն ուշաբերել . չէր գիտեր թէ ուր էր , եւ ոչ թէ ինչ պատահեցաւ գիշերը . սալած կը նայէր կնոջ երեսը : Յետոյ ուրեմն սթափեցաւ , եւ յիշելով գիշերուան պատահարը՝ սկսաւ լալ :

Տանուտէր տիկինը շարժեցաւ ի գուր Բրիտիի լացէն եւ ողբէն , բայց որովհետեւ բիրտ էր ի բնէ , չէր գիտեր թէ ինչպէս պարտ էր մխիթարել վշտացեալ մը , ուստի թողուց զպատանին այնպէս եւ գնաց : Բրիտի չվիրաւորուեցաւ անոր այս տախտակութենէն , քանզի մխիթարութիւն չէր սպասէր անկէ :

Բիշ ետքը Բրիտի գնաց իմացուց Թրէֆիի մահը ծանօթ դրացւոյ մը , որ յանձն առաւ գալ սպասել մեռելին քով , մինչեւ Բրիտի երթար լուր տալ զարողչին :

Երբ Պատ. Վիլթըն իմացաւ Թրէֆիի մահը , մեծապէս ի գուր շարժեցաւ Բրիտիի վրայ որ այնպէս անոք եւ անպաշտպան մնացած էր , եւ ծունր կրկնելով առաջի շնորհաց արժուոյն՝ յանձնեց զնա Յիսուսի , այն բարերար եւ հաւատարիմ բարեկամին

որ անբաժին էր անկէ : Գրիսթիի մեկնելէն ետքը , քարոզիչը դարձեալ աղօթեց՝ շնորհակալ ըլլալով Փրկչին , որ իրեն պէս անարժան մեղաւոր մը միջոց ըրաւ այս որբ պատանւոյն դարձին եւ փրկութեանը : Դարողիչը շատ կ'ուրախանար խորհելով թէ, թէպէտ Գրիսթի մնաց յաշխարհի անոք եւ անօգնական , ունէր սակայն մոտերիմ բարեկամ մը որ վերին հայրենեաց ոսկեղէն սեմոց վրայ կը սպասէր անոր , քանզի բարեպաշտ պաշտօնեան գիտէր եւ կը հաւատար թէ ծերունին Թրէֆի պիտի չմոռնար երբէք զԳրիսթի :

Երբ Գրիսթի եկաւ իմացունել քարոզչին Թրէֆիի մահը , քարոզիչը սենեկին մէջ կը պատրաստէր կիրակի երեկոյին համար քարոզ մը վերին հայրենեաց վրայ : Թրէֆիի յերկինս փոխուելուն լուրն առաւել եւս զօրացուց քարոզչին խորհուրդները , եւ ընդարձակեց , բարձրացուց անոր գաղափարները փառաց երկրին հանգստեան եւ երանութեան վրայ :

Կիրակի երեկոյ երբ Պատ. Վիլթըն մտաւ եկեղեցի , կը փափաքէր մանաւանդ տեսնել զԳրիսթի , եւ տեսնելով զնա բեմին առջեւ՝ շատ ուրախացաւ : Բայց թշուառ պատանեակն այս անգամ չէր այնպէս զուարթ ինչպէս յառաջագոյն , այլ գունատ , տխուր եւ գլխակոր : Երգին ժամանակ քարոզիչը կը գիտէր զԳրիսթի խանդաղատանօք , վասն զի կը տեսնէր որ հէք պատանին կու լար , եւ հանդերձին թեզանեալ կը սրբէր արտօսը որ կը վազէր այտերէն : Երբ սկսաւ քարոզը , որոյ բնաբանն էր , «Մոքա են որ կու գան մեծ նեղութենէ , եւ լուացին իրենց հանդերձները , եւ սպիտակացուցին զանոնք արեամբ

Գառին , վասն որոյ Աստուծոյ աթոռոյն առջեւ են , եւ կը ծառայեն անոր զցայգ եւ զցերեկ անոր տաճարին մէջ» (Յայտ. է. 14 , 15) : Գրիսթի վերցուց գլուխը , եւ միտ կը դնէր հիացմամբ եւ հաճութեամբ :

«Այս երեկոյ ,» ըսաւ քարոզիչը , «նպատակս է խօսել ձեզ վերին հայրենեաց եւ անոր բնակիչներուն , այն է փրկեալ հոգւոց մեծ բազմութեան վրայ : Սրբոց օթեաւն է երկինք , որոյ ոսկեղէն փողոցներն են բոլորովին սուրբ . ամենեւին արատ չտեսնուիր հոն . հոն ոչ չարութիւն կայ եւ ոչ չարագործ , նաեւ բնակչաց հանդերձներն են սպիտակ փայլուն իրեւ լոյս , եւ կը մնան այնպէս յաւիտեանս յաւիտենից , վասն զի սուրբ լուացուած են արեամբ Գառին , եւ երբէք չեն աղտեղեր զիրենք , ուստի եւ արժանի են կենալ միշտ Աստուծոյ աթոռոյն առջեւ :

Արդ , ազնիւ ունկնդիրք , մի մոռնաք որ այն երանաւէտ երկրին մէջ ընդունուելու համար կարեւոր հարկ է հագնել արդարութեան այն սուրբ եւ լուսեղէն հանդերձները : Ոչ վասն զի բարի էք , կամ վասն զի չէք չար իրեւ զայլս , կրնաք յուսալ ընդունուիլ հոն :

Եթէ ստուգուի կը փափաքէք ընդունուիլ այն երանելի երկիրը , հարկ է ձեզ լուացուիլ արեամբ Գառին . քան զայս ուրիշ հնար չկայ :

Անգամ մը շնորհուեցաւ Յովհաննու առաքելոյն տեսնել այն փառաց երկիրը , եւ փրկեալ հոգւոց մեծ բազմութիւնը որ է հոն , եւ լսել անոնց երգը : Այն օրէն մինչեւ ցարդ անհամար հոգիներ

գագին խառնեցան այն Դժ բազմութեան մէջ . ա-
մէն օր , ամէն ժամ , ամէն րոպէ հոն գացողներ
պակաս չեն : Մարգարտեայ դրունք խոկոյն կը բա-
ցունին ամենուն որ լուացուած են արեամբ Գառին ,
կը տրուի անոնց հագնել մաքուր եւ սպիտակ . բե-
հեզներ . անոնք ոսկեղէն փողոցներէն անցնելով
կ'երթան Աթոռոյն առջեւ , եւ միանալով այն մեծ
բազմութեան հետ կ'սկսին երգել , ' Ամէն . օրհնու-
թիւն եւ փառք եւ իմաստութիւն եւ գոհութիւն եւ
պատիւ եւ զօրութիւն եւ կարողութիւն մեր Աս-
տուծոյն յաւիտեանս յաւիտենից : Ամէն ' :

Եւ արդ , բարեկամք , կը փափաքի՞ք եւ դուք
միանալ այն մեծ բազմութեան հետ : Աշխարհ լի է
մեղօք , մահ եւ խաւար կը թաքաւորեն աստ . կ'ու-
զէ՞ք մնալ միշտ այսպիսի աշխարհի մէջ : Զեմ գի-
տեր ո՞ր իմաստուն մարդ կ'առնու յանձն թողուլ
երկնային փառաց քաղցր հայրենիքը եւ մնալ այս
մահուան խաւարին ձորոյն մէջ : Եթէ կը փափաքիք
եւ կը ջանաք այս բանտէն ելլելէն ետքը երթալ
երկնային բնակարանը , մի՛ յապաղէք , եկէք առ
Փրկիչն Յիսուս որ լուայ զձեզ մեղաց աղտեղութե-
նէ , մի գուցէ մեռնելով ի մեղս ձեր՝ զրկեալ մնաք
յաւիտեան այն փառաց աշխարհէն :

Հանգուցեալ ծերունի մը որոյ հետ անցեալ շաբ-
թու առիթ ունեցայ խօսել երկնային հայրենեաց
վրայ՝ կը հաւատամ թէ այս օր իւր առաջին կիրա-
կէն կ'անցունէ հոն այն լուսոյ եւ փառաց երկրին
մէջ : »

Այս խօսքին վրայ խոր լուութիւն եղաւ Աղօթա-
րանին մէջ . եւ Գրիսթի կ'ըսէր մտքէն , « Անտարա-

կոյս Թրէֆիլի համար ըսաւ զայս քարոզիչը : »

Քարոզիչը յառաջ տարաւ խօսքն ըսելով . « Հան-
գուցեալ ծերունին , իրեւ մարդ , վարակեալ էր
մեղօք , բայց հաւատալով Փրկչին խոստմանը՝ եկաւ
առնալ , լուացուցաւ անոր արեամբ , եւ մաքրուե-
լով յաղտոյ մեղաց՝ եղաւ սպիտակ իրեւ զձիւն :
Տէրը որ առատ է ողորմութեամբ՝ զրկեց իւր հրեշ-
տակն անցեալ գիշեր , առաւ այս վաստակեալ ծե-
րունին իրեն քով եւ հանգոյց զնա յօթեաանս ար-
դարոյց : Եւ որովհետեւ լուացուած եւ մաքրուած
էին անոր հոգւոյն արատները , մարգարտեայ դը-
րունք երկնից բացուեցան անոր , եւ ընդունուե-
ցաւ նա ի ներքս , եւ Հիմա այն մեծ բազմութեան
հետ կը մատուցանէ փառք եւ գոհութիւն Գառին :

Թող իւրաքանչիւր ոք ձենէ ընէ ինք իրեն սա
հարցումը . Եթէ յաջորդ կիրակէ իմ մահուանս
լուրը եւս տրուի քարոզչին , կարող պիտի ըլլայ
արդեօք նա եկեղեցւոյ բեմէն տալ սոյն վկայու-
թիւնը նաեւ ինծի համար : ' Կրնա՞ն , Գրիստոնեայ
բարեկամ , յուսալ վստահութեամբ թէ , երբ այն օր
հոս զինուորեալ եկեղեցին գովարանէ զԱստուած ,
եւ դու ի վերին հայրենիս Աստուծոյ աթոռոյն առ-
ջեւ պիտի գովարանես զԱստուած՝ յաղթական ե-
կեղեցւոյ հետ : Սիրելիք , այս կարեւոր խնդրոյն
լուծումը կախեալ է սա երկու կէտերէն : Իւրա-
քանչիւր ոք գիտնալու է նախ թէ ճշմարտապէս
լուացուած , մաքրուած եւ սրբուած է Յիսուսի ա-
րեամբ . երկրորդ՝ ունենալու է ստոյգ վկայութիւն
յանձին թէ գացած է Փրկչին ոտքը եւ լսած է ա-
նոր բերնէն , ' Որդեակ , թողեալ են քեզ մեղքք ' : »

Յետոյ քարոզիչը յորդորեց ունկնդիրները ծանրութեամբ փնտռել այս հարցմանց պատասխանը իւրաքանչիւր իւր խղճին մէջ : «Տա՛ր Աստուած , » ըսաւ , «որ տեսնէի զձեզ զամենեւին շնորհաց տօթողն առջեւ : Երբ իւր անհուն ողորմութեամբն առնու զիս իրեն քով , հոն պիտի փնտռեմ զձեզ ա-մէնքդ , եւ կը յուսամ թէ պիտի գտնեմ :

Այլ եւս չեմ յերկարեր խօսքս այս երեկոյ , Սիրոս յուզեալ է յոյժ : Երանի՛ թէ դուք ամենեքին ըլ-լայիք Գառնին արեամբը լուացեալ եւ սպիտակացեալ իրբեւ զձիւն : Երանի՛ թէ իւրաքանչիւր ոք ձենէ կարող ըլլար ըսել . «Ո՛վ Տէր , կը սիրեմ զքեզ , կը փափաքեմ ծառայել քեզ , մինչեւ իսկ կեանքս տալ քեզի համար :» Երանի՛ թէ կարող ըլլայիք ճշմարտութեամբ եւ խղճի մոօք ըսել ,

Պ հանդերձ ձիւնաղարդ

Մտնեմ փրկելոց քով .

Անբիծ , անպարտ ,

Անբիծ , անպարտ ,

Այն երկիրն ապահով՝ :»

Քարոզիչն այսպէս վերջացուց քարոզը . եւ մինչ բազմութիւնը կ'ելլէր Աղօթարանէն , Քրիստի չեւաւ տեղէն , այլ կը նստէր մտախոհ , ձեռուրները երեսին վրայ : Երբ քարոզիչը եկաւ անոր քով եւ դրաւ ձեռքն անոր ուսին վրայ մեղմով , Քրիստի վերջուց գլուխը , եւ անոր երեսը նայելով ըսաւ , «Կը փափաքեմ երթալ երկնային օթեւանը ուր գտնին մայրս եւ Թրէֆի , » եւ սկսաւ լալ :

Պատուելի վիթլան անոր փոքրիկ ձեռքը բռնելով , «Քրիստի , որդեակ , » ըսաւ , «Տէր Յիսուս չկամիր

արտաքսել զքեզ մարգարտեայ դուռներէն եւ թողուլ այս արտասուաց ձորին մէջ : յարմար ժամանակին զքեզ եւս կ'առնու ներս , բայց կը կամի որ ժամանակ մը աշխատիս իւր գործին մէջ մինչեւ գայ այն օրը : Եթէ կու տաս սիրով եւ յօժարութեամբ քու անձդ անոր գործին եւ կը ծառայես անոր , աւելի մեծ ուրախութեամբ կ'երթաս սրբոց երանելի բնակարանը :» Յետոյ ծուռը դնելով աղօթեց , եւ յանձնեց զՔրիստի խնամոց նորա որ Հայր է որբոց ,

Աղօթքէն ետքը Քրիստի բաւական փոխուած կ'երեւէր , անոր կսկիծը մեղմացած էր եւ սիրտը հանդարտած : Սրդարեւ աղօթքն է շնորհաց հզօրագոյն միջոցներէն մին զոր սահմանած է Աստուծոյ ողորմութիւնը մանաւանդ վշտահար անձանց համար :

Ընթերցող , եթէ դու եւս Քրիստի պէս ցաւոց եւ վշտաց մէջ ես , դիր Տէրոջը առջեւ քու բոլոր ցաւերդ : Եթէ ես յոգնած եւ բեռնաւորուած , նա կը հանգուցանէ զքեզ , եթէ բարեկամներդ թողած են զքեզ , նա միշտ կը մնայ քեզ հաւատարիմ :

Քրիստի բաժնուելով քարոզչէն , դարձաւ սենեակը , բայց այս անգամ չունէր զոք որուն պատմէր քարոզը եւ երգը , ինչպէս ըրած էր անցեալ կիրա-կէ երեկոյ : Թրէֆի արդէն փոխուած էր յաշխարհէ , անոր սառուցեալ եւ անկենդան դիակը միայն կար սենեկին մէջ : Քրիստի վայրիկ մի շփոթեալ կեցաւ սենեկին դրան առջեւ , չէր համարձակեր մտնել ներս , բայց երբ խորհեցաւ թէ Յիսուս անոր հետ էր , բացաւ դուռը , մտաւ ներս աներկիւղ , եւ տեսնելով որ հանգուցեալ ծերունայն

դէմքը սրպէս թէ կը ժպտէր, վաղեց դնաց պատուհանին առջեւ, եւ վերցունելով աշուղները երկնից կամարին վրայ սիւնեալ աստեղաց, սկսաւ խորհից կամարին վրայ սիւնեալ աստեղաց, սկսաւ խորհից հեւ պոսպէս. «Արդեօք հիմա Թրէֆի ի՞նչ կ'ընէ վերը, ի՞նչ մեծ բախտ է այսպիսի մթին եւ անշուք վերնայարկէ փոխուիլ յերկինս: Ի՞նչ երանելի վիճակ: Արդեօք Թրէֆի բան մը կ'ըսէ՞» Յիսուսի ինծի համար: » Մինչ Քրիսթի կը խորհէր այսպէս երկնային հայրենեաց վրայ, ծուներ դնելով պատուհանին առջեւ ըրաւ սա համարօտ աղօթքը. «Ո՛վ Տէր Յիսուս, ողորմէ ինձ: Ո՛վ, Տէր, կ'աղաչեմ, ա՛ն եւ զիս քու քովդ. առիւր մայրս երկնային օթեանը, նաեւ զԹրէֆի, ա՛ն եւ զիս, Տէր, ա՛ն եւ զիս. Ամէն:»

ԳԼՈՒԽ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՄԻԱՅՆԱԿ ՅԱՇԽԱՐՀԻ

Դադաղը եւ յուզարկաւորութեան կառքը զոր ունէր եկեղեցին աղքատաց համար՝ զրկուեցան երկուշաբթի օր, եւ Թրէֆի մարմինը տարուեցաւ գերեզմաննոց: Որովհետեւ Թրէֆի չունէր բարեկամներ որ դային անոր յուզարկաւորութեանը, պատանեակն Քրիսթի կատարեց նաեւ այս վերջին պարտքը, երթալով միայնակ կառաց ետեւէն: Երբ մարդուն հոգին երկինք կը փոխուի հրեշտակաց ձեռք եւ կը խառնուի փրկելոց մեծ բազմութեան մէջ Աստուծոյ աթոռոյն առջեւ, անշունչ մարմնոյն թո-

ղումը երկրի վրայ, թէ՛ չքեղ ըլլայ եւ թէ՛ անշուք, ամենեւին ազդեցութիւն չընեն անոր յաւիտենական երանութեանը: Թրէֆի, ազատելով աշխարհիս ցաւերէն եւ նեղութիւններէն, կը հանգչէր յերկինս՝ յագեցնալով Աստուծոյ փառաց լուսով. ուստի անոր անշուք թաղումը չէր կրնար ոչ յաւելուլ եւ ոչ նուազեցունել անոր երջանկութիւնը:

Կառապանը կատարելով իւր գործը ետ դառնալու համար վաղ, այնպէս արագ կը վարէր կառքը, որ Քրիսթի ստիպուած էր վազել կառքին ետեւէն: Մինչ այսպէս տաքնապաւ կ'երթար Քրիսթի, ճամբան հանգիպեցաւ ուրիշ նշնեցելոյ. բայց ասոր յուզարկաւորութիւնը ծանր եւ փառաւոր էր: Կառքն էր մեծաշուք եւ գեղեցիկ յոյժ, եւ կ'երթար հանդարտ, եւ անոր ետեւէն ուրիշ վեց կառք լի մարդկամբ, որ շատ տխուր կ'երեւէին, ոմանք նաեւ կ'արտասուէին, մանաւանդ փոքրիկ օրիորդ մը, որոյ տխուր կերպարանքը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ Քրիսթի:

Այս փոքրիկ օրիորդն էր Մէյսլը, որ գլուխը իւր հօրը ուսին վրայ դրած՝ արտում եւ անմխիթար կը նայէր կառքին պատուհանէն դուրս:

Քրիսթի ըսաւ մտքէն. «Կարծեմ թէ Մէյսլը լի մօր յուզարկաւորութիւնն է այս. այս տիկինը ծանր հիւանդ էր, մեռած է անտարակոյս: Բա՛րէ, Աստուած իմ, որչափ լի է ցաւօք եւ հեծութեամբ աշխարհս:»

Այսպէս այս երկու նշնեցեալք տարուեցան գերեզման. անոնց հոգեղէն նշխարներն ամիսօրուեցան ի հող, եւ կարդացուեցաւ անոնց վրայ վճիռը,

« Հող էիր , եւ ի հող դարձցիս : » Բայց հողիք նոցա անցած էին ի վեր , անդր քան զսահման ցաւոց եւ վշտաց , եւ արժանացեալ յաւերժ երանութեան : Սոքա երկոքին , Թրէֆի եւ տիկինը , իբր երեք օր առաջ , գրեթէ ի մի եւ ի նոյն ժամու թողած էին իրենց երկրաւոր բնակութիւնը , Թրէֆի իւր վերնայարկի մթին սենեակը , եւ Մէյսլըի մայրն իւր փառաւոր տունը , հանդիպած էին իրարու վերին հայրենեաց մարգարտեայ դրանց առջեւ , եւ որովհետեւ երկոքին եւս լուացուած եւ մաքրուած էին արեամբ Գառին , այն մարգարտեայ դրունք խկոյն բացուած էին անոնց , եւ ինքեանք մանելով ներս եւ տեսնելով բարերար Փրկիչը՝ լցուած էին անսպասուելի խնդութեամբ :

Յետ մահուան Թրէֆիի , տանուտէր տիկինը վարձու տուաւ վերնայարկի սենեակն ուրիշի , եւ Գրիսթի ոտնադնեցաւ ելլել անկէ , բայց յաջողեցաւ հրաման առնուլ տիկնոջէն պառկել գետնայարկի մեծ սենեակը :

Որովհետեւ Թրէֆի բաւական ժամանակէ հետէ անկարող եղած էր հատուցանել սենեկին վարձքը , տանուտէր տիկինն առաւ անոր կարասիները , հին նուագարանը միայն մնաց Գրիսթիի , քանզի Թրէֆի , մեռնելէն չարաթ մը առաջ , կոչելով Գրիսթիին անոր տուած էր նուագարանը կտակաւ , ըսելով , « Գրիսթի , որդեակ , հոգ տար այս նուագարանիս , ի յիշատակ իմ սիրոյս սահէ զայն , եւ մի տար ուրիշի : Նոր կը հնչեցունես մեր սիրելի եղանակը , ' Ո' հայրենիք , քաղցր հայրենիք , ' յիշէ զիս եւ մայրդ , յիշէ նաեւ որ մենք այն քաղցր հայրենիքն ենք : »

Յետ մահուան ծերունայն , երբ առաջին անգամ փողաց սխտի երթար Գրիսթի նուագարանաւ , մեծ դժուարութիւն զգաց : Դիւրին չէր անոր ընել զայս առանց յուզման , ինչպէս եղաւ իսկ : Երբ հնչեցուց կարգաւ առաջին երեք եղանակները եւ կարգը եկաւ չորրորդին , այն է՝ եղանակին « Ո' հայրենիք , քաղցր հայրենիք , » չկրցաւ ընել զինք , սկսաւ լալ : Փողցի մարդիկ որ ունինդիր էին անոր՝ տեսնելով որ Գրիսթի այնպէս յանկարծ դադարեցունելով նուագարանը կու լար , կը զարմանային , չգիտնալով պատճառը : Գրիսթի միայն գիտէր թէ ընդէր կ'արտասուէր այնպէս դառն : Երբ Գրիսթի սկսաւ հնչեցունել այն եղանակը , յանկարծ յիշեց թէ իւր մի միայն բարեկամը զոր ունէր յաշխարհի՝ ննջած եւ փոխուած էր յաշխարհէ ի վերին հայրենիս , նոյնպէս մայրը յառաջ քան զնա , եւ ինք մնացած էր յաշխարհի որք եւ անպաշտպան : Մինչ այսպէս կը խորհէր սրտառուչ , յանկարծ վերցուց աչուքներն յերկինս , եւ խնդրեց օգնութիւն Յիսուսէ :

Թրէֆիի մահուանէն իրեւ մի շարաթ ետքը Գրիսթի որոշեց երթալ տեսնել փոքրիկ օրիորդը , Մէյսլը , քանզի Մէյսլըի տխուր դէմքը զոր տեսած էր յուղարկաւորութեան օրը՝ գրեթէ միշտ անոր աչաց առջեւն էր : Իբրեւ զմեզ վշտացնող վշտակից ըլլալ՝ մեզ եւս օգտակար է : Գրիսթի կը խորհէր թէ ինք եւս չատ պիտի մխրթարուէր , եթէ երթար եւ տեսնէր զՄէյսլը , եւ լսէր անկէ , թէ ինչպէս եւ երբ փոխեցաւ անոր մայրն աշխարհէս :

Արդ Գրիսթի գնաց արուարձանը ուր էր Մէյսլըի մեծ եւ գեղեցիկ տունը , բայց երբ մօտեցաւ

տոնը , անշեցաւ մնաց : Տանը պարտիզին գեղեցիկ ծաղիկները կը շողային արեգական ճառագայթներէն , եւ թռչունք ծառերուն վրայ կ'երգէին քաղցրաձայն , բայց խոր լուծթիւն եւ տխրութիւն կը տիրէր տանը մէջ : Ոչ ոք կ'երեւէր պատուհաններուն առջեւ , որ ծածկուած էին վարագոյրներով :

Քրիսթի բաւական ժամանակ պարտիզին առջեւ կենալով նայեցաւ վեր , եւ չտեսնելով մարդ՝ սկսաւ հնչեցունել նուագարանը , յուսալով թէ աղայք առնելով նուագարանին ձայնը , թերեւս գայլին դուրս բայց եկող չեղաւ : Յոյսը կտրելով գնաց հնչեցուց խոհանոցին դրան զանգակը : Կին մը գլուխը դուրս հանելով խոհանոցին պատուհանէն , հարցուց թէ ինչ կ'ուզէր :

« Կրնամ , » ըսաւ Քրիսթի , « տեսնել զօրիորդ Մէյսլը : »

« Այո՛ , » ըսաւ տիկինը , « կրնաս տեսնել , եթէ երթաս Գաղիա : »

« Գաղիա՛ , » ըսաւ Քրիսթի :

« Այո , Գաղիա , » ըսաւ դարձեալ կինը , « քանզի մեր տէրը Գաղիա գնաց ընտանեօք . հոն պիտի անցունէ ամառը : » Զայս ըսելով գոցեց կինը պատուհանը եւ գնաց ներս :

Քրիսթի քանի մը րոպէ կենալով լռիկ դրան առջեւ , դարձաւ ետ տրտմած՝ ի դուր գալուն համար այնչափ երկայն ճամբայ ամառուան այն տաք օրը : Քրիսթի նուագարանը չալկած կ'երթար վշտագին , խորհելով թէ մայրը վաղուց թողած էր զնա որբ , մեռած էր նաեւ Թրէֆի , իւր հին բարեկամը , ինչպէս նաեւ Մէյսլը մայրը : Անոնք մտած էին իրենց յա-

ւրտենական հանգիստը , իսկ այն երկու տղայք զորս այնչափ կը սիրէր՝ մեկնած էին օտար երկիր : Այսպիսի տխուր խորհուրդներով նեղեալ , նաեւ սաստիկ յոգնած , տեսաւ թէ պիտի չկրնար օրուան տոթակէզ ժամերուն շրջել փողոցները նուագարանով , ուստի որոշեց երթալ տուն , թէպէտ դեռ կանուխ էր : Զիարդ եւ իցէ դարձաւ տուն , եւ այն ինչ ներս դրած էր ոտքը մեծ սենեկին դուռնէն , տիկին Հուայթ , այս էր տանուտէր տիկնոջ անունը , կ'աւելր սենեակը , եւ նեղանալով ըսաւ Քրիսթի , « Դուրս ել , դուրս ել , այս ժամանակ չեմ կրնար ընդունել զքեզ ներս : » Քրիսթի սաստիկ վշտանալով , իսկայն ելաւ գնաց տունէն : Բայց որովհետեւ շատ յոգնած էր եւ չունէր կարողութիւն քալելու , գնաց առանձին փողոց մը եւ բարձր պատի մը շուքին տակ նստաւ : Զկրնալով սակայն հոն եւս հանգիստ գտնել , քանզի դող մը եւ սաստիկ գլխացաւ եկաւ անոր վրայ , եւ կը նեղուէր չարաչար : Քիչ մը առաջ սաստիկ ջերմութիւն կ'զգար մարմնայն մէջ , հիմա սկսաւ մտել եւ դողալ , ուստի գնաց նստաւ արեւոտ անկիւն մը , բայց այս եւս օգուտ չըրաւ . երթալով կ'աւելնար դողը : Քրիսթի դեռ հիւանդացած չէր , եւ չէր գիտէր թէ ինչ եղաւ իրեն , եւ ինչ պատճառաւ կը ցուէր գլուխը : Այսպէս մնաց հոն մինչեւ երեկոյ , եւ երբ արեւն սկսաւ մարը մտնել , ճամբայ ելաւ եւ հազիւ կրցաւ գալ տուն , մինչ տիկին Հուայթ կը պատրաստէր սեղանը մեծ սենեկին մէջ երեկոյեան ճաշուն համար : Երբ Քրիսթի մտաւ ներս , տիկինը քիչ մը հաց տուաւ անոր , բայց Քրիսթի հիւանդ էր , եւ չունէր ա-

խորժակ , ուտի առանց բան մը ուտելու գնաց պառկել սենեկին մէջ անկիւն մը , եւ քնացաւ :

Երբ արթնցաւ քիչ մը ետքը , տեսաւ սենեկին մէջ բազմութիւն մարդկան որ կ'ուտէին , կը խմէին , կը խօսէին եւ կը ծիծաղէին բարձրաձայն : Բերիսթի այլ եւս չկրցաւ քնանալ ոչ միայն անոնց աղաղակէն , այլ եւ յիշոցներէն եւ անհամեմատ խօսակցութենէն որ զգուելի էին Բերիսթիի զգաստ լսելեաց :

Բերիսթի ունէր սաստիկ ցաւ գլխոյ , կը զգար թէ ծանր հիւանդ էր : « Երանի թէ , » կ'ըսէր մտքէն , « զէնէր ոք զիս առանձին խցիկ մը ուր պառկէի հանգարտ , ազատ այս մարդոց աղմկէն , յիշոցներէն եւ անախարհեղտ ցուցերէն : Ո՛վ Թրէֆի , Թրէֆի , ի՞նչ երջանիկ ես հիմա . ո՛րչափ տարբեր է քաղցր հայրենիքն ուր դուն կը գտնուիս արդ՝ այս սենեկէս , եւ ո՛րչափ տարբեր են այն երանելի հոգիները որոց հետ ես հիմա՝ այս ցօրի եւ անզգայ ամբոխէն որմէ կը նեղուիմ այսչափ : Զկայ , չկայ տեղ մը նման այն հայրենեաց , վա՛յ ինձ որ դեռ հեռու եմ անկէ : »

Այսպէս անցուց Բերիսթի այն գիշերը :



ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԻ

ՔՐԻՍԹԻ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ի վաղիւն մինչ տիկին Հուայթ կը պատրաստէր առաւօտեան ճաշը , սենեակը վարձողներէն մին հարցուց անոր , « Այս տղան ի՞նչ ունի : » « Կարծեմ , » ըսաւ ուրիշ մը , « սաստիկ տենդ ունի . քընոյն մէջ կը խօսէր ստէպ իբրեւ զառանցեալ : Ակուայիս ցաւէն եւ ապր տնդադար խօսելէն , աչքս բռն չտեսաւ գրեթէ բոլոր գիշերը : »

Ի՞նչ կ'ըսէր քունին մէջ , » հարցուց երրորդ մը :

« Այլ եւ այլ բաներ , կամ մանաւանդ երազներ , » ըսաւ մարդը որոյ տկուան կը ցաւէր . « զոր օրինակ , պայծառ քաղաք , յուղարկաւորութիւն , ճիւղածաղիկ եւ ուրիշ ասոնց նման ցնորք . անգամ մը ելաւ ոտք եւ սկսաւ երգել : Դուք ի՞նչպէս չլսեցիք : »

« Իսկոյն քնացայ , » ըսաւ ընկերը , « վասն զի շատ յոգնած էի , եւ առաւօտ էր երբ արթնցայ : Բայց ի՞նչ էր տղուն երգը : »

« Նուագարանին եղանակներէն , » ըսաւ միւսը , « Կարծեմ սա եղանակը , 'Ո՛ հայրենիք , քա՛ղցր հայրենիք՝ : Այնչափ կը հնչեցունէ նուագարանը ցորեկները փողոցէ փողոց պտտելով , որ եղանակները տպաւորուած են անոր մտքին մէջ , մանաւանդ այս երգին եղանակը , այնպէս որ քնոյ մէջ անգամ մտքէն չերթար : »

« Տիկին , » ըսաւ ուրիշ մը տանուտէր կնոջը , « եթէ այս տղան տենդ ունի , պարտիս հանել զնա այս սենեկէն . ապա թէ ոչ ի վտանգի ենք ամէնքս բռնուելու այն ախտէն : »

Երբ սենեկին մարդիկը գացին իւրաքանչիւր իւր գործին, տիկին Հուայթ արթնցուց զՔրիսթի, որ աշուրները բացաւ եւ կը նայէր տիկնոջ երեսը, բայց չճանչցաւ զնա, քանզի կորուսած էր ըզգայութիւնը: Տիկին Հուայթ տեսնելով որ ծանր հիւանդ էր պատանին, կը խղճէր տունէն դուրս հանել զնա այնպէս հիւանդ, ուստի սանդղին տակ փոքր եւ մութ սենեկի մը մէջ անկողին պատրաստեց, եւ տարաւ պառկեցուց հոն հիւանդ պատանեակը:

Քանի մը օր Քրիսթի կենաց եւ մահու մէջ կը տատանէր. կորուսած ըլլալով զգայութիւնը՝ չէր գիտակ ոչ անձին եւ ոչ տանուտէր տիկնոջը որ ստէպ կու գար անոր քով: Բայց այս անզգայութեան մէջ անգամ, երբեմն երբեմն կը միմնջէր, «Ո՛ հայրենիք, քաղցր հայրենիք:» Տիկին Հուայթ կը զարմանար որ Քրիսթի, թէպէտ այնպէս անըզգայ, կը կրկնէր յաճախ այն բառերը: Չէր գիտեր տիկինը թէ Քրիսթի հոգին, այն վտանգաւոր հիւանդութեան մէջ անգամ, կը փափաքէր երկնային հայրենեաց:

Քրիսթի սկսաւ տակաւ ապաքինել: Տենդէն ազատեցաւ, եւ կրնար նստել անկողնոյն մէջ, բայց թշուառ պատանին ուրիշ այցելու չունէր բայց միայն տանուտէր տիկինը, որ երբեմն երբեմն կու գար տեսնել զնա, քանզի շատ զբաղեալ էր: Այսպէս Քրիսթի ստիպուած ըլլալով մնալ առանձին, այն մութ խցկան մէջ՝ շատ կը նեղանար: Սենեկին փոքրիկ պատուհանէն ոչ երկինք կը տեսնէր եւ ոչ ուրիշ տեղ, բայց միայն աղօտ լոյս: Դուրս ելլելու

կարող չէր, եւ չունէր բարեկամ որ գոնէ երբեմն գար տեսնել զնա, ուստի արտամութեամբ կը նստէր անկողնոյն մէջ: Այս տխուր առանձնութիւնն արդարեւ անտանելի պիտի ըլլար այս որբ պատանեկին, եթէ չունենար ուրիշ աներեւոյթ բարեկամ մը, այն է զՔրիստոս իւր Փրկիչը, զոր հոգեւոյ տօջօք կը տեսնէր միշտ իրեն մօտ: Այս հաւատարիմ բարեկամը, բուսական էր, իւր հոգեւոր ներկայութեամբ, մխիթարել զնա եւ զօրացունել: Իւր այս տխուր օրերուն մէջ Քրիսթի շատ անգամ կը յիշէր սա խօսքը զոր Պատ. Վիլթըն կարդացած էր անոր անգամ մը Յովհաննու Աւետարանէն, «Ձեր սիրտերը չխառվին: Հաւատացէ՛ք յԱստուած, եւ յիս հաւատացէ՛ք:» Յիշելով այս խօսքը կը մոռնար տունէն վրիշտ, եւ կը մխիթարուէր մեծապէս:

Մեծ ցաւ էր սակայն Քրիսթի, որ իւր սիրելի քարոզիչը չեկաւ տեսնել զնա գոնէ անգամ մը այն ծանր հիւանդութեան տեսնելու: Նստել մեծ սենեկին վարձուորներէն ոչ ոք եկած էր անոր. տիկին Հուայթ եւս որ յաճախ կու գար՝ ձանձրացած կը թուէր:

Օր մը կէս օրէն ետքը Քրիսթի թեթեւ ջերմ զգալով՝ երբ մտաւ անկողին եւ կը խորհէր այս բաներուն վրայ, սրտին նեղութենէն գրեթէ ակամայ յոգեւոյ հանելով գոչեց այսպէս, «Տէր Յիսուս, կաշաչեմ, զրկէ ինձ այցելու մը:»

Այն ինչ ըրաւ Քրիսթի այս կարճ աղօթքը, Պատուելի Վիլթըն բանալով սենեկին դուռը մտաւ ներս: Քրիսթի տեսնելով քարոզիչը՝ իսկոյն երկնցուց ձեռքը դէպ ի նա եւ սկսաւ լալ ուրախութենէն:

«Կու լա՛ն , Գրիսթի , » ըսաւ Պատուելի Վիլթըն ,
« չէ՛ր՞ փափաքեր տեսնել զիս : »

« Այո՛ , տէր , » ըսաւ Գրիսթի , « կը փափաքէի եւ
կը սպասէի , բայց որովհետեւ չերեցա՞ք , մնացի
յուսահատ եւ տրտում , եւ հիմա տեսնելով զձեզ
կու լամ ուրախութենէս : »

Պատուելի Վիլթըն իմացուց Գրիսթիի թէ ընդէր
չկրցաւ գալ : « Գրիսթի , » ըսաւ , « չէի գիտեր թէ
հիւանդ ես , եւ չէի կրնար գիտնալ , քանզի հոս
չէի : Անցեալ շաբթու մէջ դարձայ քաղաք , եւ ե-
րէկ իրիկուն չտեսնելով զքեզ աղօթարանը , հար-
ցուցի զանապանին , եւ լսելով թէ իմ մեկնելէս
ետքը եկած չէիր աղօթքի , փութացայ գալ տես-
նել զքեզ անձամբ եւ իմանալ պատճառը : »

Գրիսթի տեսնելով թէ Պատուելի Վիլթըն մոռ-
ցած չէր զնա՝ մխիթարուեցաւ , եւ զուարթացան
երեսները :

Պատուելի Վիլթըն մխիթարելէ եւ խրատելէ ետ-
քը Գրիսթի՝ հանելով զրպանէն նամակ մը , ըսաւ ,
« Գրիսթի , բարեկամ մը գրած է ինձ այս նամակը
քեզի համար . դուն չես ճանչնար գրողը , բայց կը
ճանչնաս անոր աղջիկը , Մէյսլը , հիմա լսէ գրուա-
ծը քեզի համար : » Զայս ըսելով քարոզիչը կարդաց
նամակը որոյ պատճէնն էր այս .

« Առ Պատ. Վիլթըն .

« Սիրելի տէր ,

« Այլի Գորգ պանդուկը , փողոց Բէրոյի , աղքատ
պատանի մը կայ , Գրիսթի անուն , հօրէ եւ մօրէ
որք , որ կը պառկի ծերունի նուագաժուրի մը սե-
նակը : Կը լսեմ թէ ծերունին մեռած է քանի մը

շաբաթ առաջ : Հանգուցեալ կինս կը սիրէր այս
պատանին , եւ դուստրս Մէյսլը յաճախ կը յիշէ
զնա : Պատանին թերեւս մնացած է հիմա անաք եւ
անուրեք : Եթէ փնտռելով գտնէք այս որբ պատա-
նին եւ յանձնէք զնա բարեպաշտ գերդաստանի մը
խնամոց , որպէս զի հոգացուի իբրեւ որդի , մեծ
չնորհք կ'ընէք ինձ : »

« Ահա կը դնեմ նամակիս մէջ փոխանակագիր մը
պատանւոյն կերակրոյ եւ դպրոցի ծախուց համար :
Թող երկու կամ երեք տարի երթայ դպրոց մը ,
յետոյ , եթէ տեսնուի թէ ունի փափաք աշխատելու
Գրիստոսի գործին մէջ , ունիմ դիտաւորութիւն դնել
զնա բարձրագոյն դպրոց մը , որպէս զի կարենայ քու
թեմիդ աղքատներուն մէջ շրջել , քարոզել եւ մեկնել
Սուրբ Գիրքը : Այսպէս կը խորհէր եւ կը փափաքէր
հանգուցեալ սիրելի կինս , եւ մինչ կենդանի էր ,
որոշած էր այդ որբ պատանին տալ կրթել եւ դաս-
տիարակել իւր ծախիւք : Ես գիտնալով զայս եւ կա-
մեղով կատարել անոր փափաքը , որոշեցի պատան-
ւոյն ապրուստի եւ դաստիարակութեան ծախքն
հոգալ :

« Կը յուսամ թէ սիրով կ'առնուք յանձն այս աշ-
խատութիւնը , քանզի չուզեցի թողուլ այս գործը
մինչեւ իմ դարձս , թերեւս ուրիշ գործերով զբաղի
պատանին , եւ դժուարին ըլլայ ինձ գտնել զնա :
Իմ տիկնոջս վերջին այցելութիւնը եղաւ այս պա-
տանւոյն եւ անոր բարեկամ ծերունւոյն վերնայար-
կի այն մութ սենեկին մէջ : Այսպէս ի սէր բարե-
յիշատակ կնոջս , եւ մանաւանդ ի սէր մեր մարդա-
սէր Փրկչին որ կ'ըսէ , « Որովհետեւ այս իմ եղբայր-

ներուս փոքրագոյններէն միոյն ըրիք, ինձ ըրիք, » նուիրական պարտք կը համարիմ ինձ այս որբ եւ անակը պատանեւոյն ասորուստին եւ դատարարականութեան հոգն առնուլ իմ վրաս : Ողջ լերուք :

Հաւատարիմ բարեկամ ձեր

ՃԵՐԱԼՏ ԼԻՆՏՍԷՅՑ

«Տեսա՞ր հիմա, Քրիսթի, » ըսաւ քարոզիչը, «վի՛նչ մեծ շնորհք ըրաւ քեզ Յիսուս : »

«Այո՛, կը տեսնեմ, » ըսաւ Քրիսթի, « կը տեսնեմ նաեւ որ ճիշդ էր Թրէֆիի խօսքը : »

«Ո՞ր խօսքը, » հարցուց քարոզիչը :

«Ես արդ ծերացած եմ, կ'ըսէր Թրէֆի, » պատասխանեց Քրիսթի, « Յիսուսի համար աշխատելու կարողութիւն չունիմ, ուստի եւ Յիսուս կը կոչէ զիս յերկինս, բայց դուն դեռ երիտասարդ ես, Յիսուս ունի գործ քեզ յանձնելու, եւ դուն կրնաս եւ պարտիս կատարել լսոյն : »

«Այո, » ըսաւ քարոզիչը, «չատ ճշմարիտ է այս, եւ ահա՛ Յիսուս կը կոչէ քեզ իւր փառաւոր գործին : Մատուցանենք անոր մեր շնորհակալութիւնն այս մեծ բարութեանը համար : »

Քարոզիչը ծունր դնելով աղօթեց, եւ այն ինչ ըսած էր Ամէնը, Քրիսթի սկսաւ կրկնել աղօթքը, «Ով Տէր Յիսուս, կը գոհանամ քեռէ եւ շնորհակալ եմ որ հաճեցար շնորհել ինձ այս միջոցը, որով կարենամ պատրաստուիլ աշխատելու քու գործիդ մէջ : Ով Տէր, ես ուրախութեամբ կը մնամ աշխարհիս վրայ, արքայութեան մարգարտեայ դուռներէն դուրս՝ աշխատելու համար ժամանակ մը քու գոր-

ծիդ մէջ, որպէս զի կարող ըլլամ արդեամբ ցուցնել սէրս առ քեզ. Ամէն : »

Մինչ կը մեկնէր քարոզիչը, ըսաւ Քրիսթի, «Քրիսթի, չատ գոհ եմ, բարի է փափաքդ, գործէ Յիսուսի գործը, նա յարմար ժամանակին կ'ընդունի քեզ եւս այն մարգարտեայ դուռներէն ներս : »

«Այո՛, այո՛, » ըսաւ Քրիսթի ուրախութեամբ, «Յիսուս օր մը պիտի առնու եւ զիս իրեն քով վերին քաղցր հայրենիքը : »

ԳԼՈՒԽ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՔՐԻՍԹԻ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՏԷՐՈՋԸ ԳՈՐԾԻՆ ՄԷՋ

Ամբարուան տաք օր մը կէս օրէն ետքը Քրիսթի կ'երթար դէպ իւր առաջին բնակութեան տունը որ կը կոչուէր Այվի : Մինչ կ'անցնէր նեղ, աղաքի եւ փոշոտ փողոցէն, խաղացող աղքատ եւ անկիրթ տղայոց աղաղակը կը գոռացունէր օդը, այնպէս որ անցնողին ականջները կը խլանային : Երբ Քրիսթի Սուրբ զիրք կարդալու եւ մեկնելու գործով կը շրջէր տուները, աւելի կը սիրէր երթալ իւր նախկին տունը, քանզի նշանաւոր անցքեր կապած էին անոր սիրտն այն տան : Մօրը մեռնելէն ետքը այն տունն էր առաջին բնակարանն ուր համարձակեցաւ մտնել եւ սլառկիլ դրանը մէջ : Հոն լսելով իւր հանգուցեալ մօր սիրելի երգին եղանակը, «Ո՛ հայրենիք, քաղցր հայրենիք, » գիշերը ստանլով սանդուղներէն վեր ելած էր ունկնդիր ըլլալու, մինչ Թրէֆի կը հնչեցունէր այն եղանակը իւր նուագա-

չաւ, քանզի տեսած էր զնա շատ տարիներ առաջ Նոյն սենեկին մէջ. բայց շատ տարբեր պարագաներու մէջ, ուստի հարցուց անոր, «Իրիսթի, կը յիշե՞ս որ անգամ մը տեսնուած ենք այս սենեկին - մէջ : »

«Այո՛, կը յիշեմ,» ըսաւ Գրիսթի, «չառ աղէկ կը յիշեմ նաեւ մեր խօսակցութիւնը երկնային Հայրենեաց վրայ, ուր մենէ՛ երկուք ալ դէ՛ն գացին Հանգչել:»

«Այո՛», ըսաւ տիկին Վիլյէր սրբելով արտօսօրը
որ կը վազէր աշուններէն. «նոքա գագին վերին
քաղցր հայրենիքը, եւ մեզ կ'սպառնեն հոն : »

Արդէն շատ տարիներ տնցած էին , եւ այն վեր-
նայարկի հին եւ մթին սենեակն աւելի հնացած եւ
անչքացած էր : Պատուհանին փեղկը փտած ինկած
էր , ապակիներէն ոմանք կոտրած էին , եւ անոնց
տեղ թուղթ փակուած էր , գետնի տախտակներն
անգամ փտած եւ խախտած էին , միով բանիւ սե-
նեկին ամէն դի գրեթէ աւերակ էր : Գրիթի գնաց
հիւանդ կնոջ քով որ նստած էր վառարանին քով
աթոռի վրայ , եւ սկսաւ խօսել անոր հետ , բայց
սենեկին միւս կողմը խաղացող չորս տղայոց ձայնը
չէր թողուր հասկնալ կնոջը խօսքը :

Քրիսթի Հարցուց անոր, «Տրկին, այս օր ի՞նչ-
պէս էք, բաւական աղէօկ էք:»

«Ոչ, տէր,» րտաւ հիւանդ տիկինը, «աղէկ չեմ
եւ չունիմ յոյս թէ աղէկ պիտի ըլլամ :»

«Ըրի՞ք ինչ որ պատուիրեցի ձեզ,» ըսաւ Բը-
րիսթի :

«Այո՛, տէր,» ըստւ հիւանդ կինը, «չատ ան-

գամ կրկնեցի, բայց որչափ կը կրկնեմ, այնչափ աւելի թշուառ եւ ողորմելի կը դառնամ զիս : »

« Բրիսթի, » ըսաւ տիկին Վիլյէյն, « ի՞նչ էր պատուէրդ : »

« Սորվեցուցի անոր սա կարճ աղօթքը, 'Շնորհէ' ինձ, Տէր, զՀոգիդ քո Սուրբ, որ ճանչցունէ ինձ ճշդիւ իմ վիճակս' : Եւ պատուիրեցի օրը քանի մը անգամ կրկնել զայն, » ըսաւ Բրիսթի :

« Տէր, » ըսաւ հիւանդ կինը, « կը թուի ինձ թէ Աստուած լսած եւ ընդունած է աղօթքս, քանզի ես ցարդ չէի գիտեր թէ այնչափ մեծ մեղաւոր եմ : Երբ կը նստիմ գիշերը անկողնոյս մէջ, եւ ցորեկն այս վառարանին առջեւ, միշտ կը խորհիմ մեղացս վրայ, եւ որչափ կը խորհիմ այնչափ աւելի կը համոզուիմ թէ եմ մեղաւոր : »

« Տիկին, » ըսաւ Բրիսթի, « ես այսօր ուրիշ աղօթք մը բերի ձեզի համար, եւ որպէս զի գիւրաւ ուսանիք զայն, գրեցի թուղթի վրայ մեծամեծ տառերով : Այս աղօթքը կարճ եւ գիւրին է առաջնոյն պէս, ահաւասիկ կարդամ. 'Շնորհէ ինձ, Աստուած իմ, զՀոգիդ քո Սուրբ, որպէս զի յայտնէ ինձ թէ ինչպիսի փրկիչ է Յիսուս' : Բերնուց սորվեցէք եւ ըրէք այս աղօթքը եռանդեամբ : Աստուած լսեց ձեր առաջին աղօթքը. կրնաք յուսով թէ ոլտի լսէ նաեւ այս երկրորդը : Եթէ Աստուած իւր անհուն բարութեամբը լսէ եւ ընդունի ձեր այս երկրորդ խնդիրը եւ յայտնէ ձեզ թէ ինչպիսի փրկիչ է Յիսուս, կը փարատի ցաւը զոր կը զգաք ձեր սրտին մէջ ձեր մեղացը համար, քանզի կը գիտնաք թէ Յիսուս ոչ միայն պատրաստ է ներել ձեր մեղ-

քերն, այլ եւ անոնց պատիժը իւր վրայ առած է կամաւ : »

Անատեն հիւանդ կինը քանի մը անգամ կրկնեց աղօթքը զոր Բրիսթի սորվեցուց : Յետոյ տիկին Վիլյէյն հանեց իւր զրպանէն փոքրիկ Աստուածաշունչ մը, որ թէեւ փառաւոր կազմուած էր սսկեզօծ եւ շատ գեղեցիկ, երկար ժամանակ գործածուած ըլլալով, մաշած եւ դեղնած էր : Այս առաջին անգամ չէր որ կը կարգացուէր այն Սուրբ մատենը վերնայարկի սենեկին մէջ : Իբր հնգետասան ամօք յառաջ Մէյպլըլի մայրը բերած էր այն Աստուածաշունչը եւ կարգացած էր Թրէֆլի անկողնոյն քով, երբ նա հիւանդ կը պառկէր : Մէյպլըլ շատ կը սիրէր այս պատուական յիշատակը որ մօրմէն էր մնացած եւ զոր ընդհանրապէս կը կրէր հետը, եւ լուսանցներուն վրայ նշանակուած համարները կը կարգար յաճախ մեծ զուարճութեամբ : Մէյպլըլ կարգաց հիւանդ կնոջ ականջին այն համարներէն մին զորս նշանակած էր մայրը, եւ էր այն, « Անոր Որդւոյն Յիսուսի Բրիստոսի արիւնը կը սրբէ զմեզ ամէն մեղքէ : »

Մէյպլըլ, կամ որ նոյն է, տիկին Վիլյէյն, այս համարը կարդալէն ետքը, կը պարզէր եւ կը հասկըցունէր հիւանդ կնոջ Յիսուսի յօժարութիւնն ի փրկել զմեղաւորս որ կը գիմեն առ նա, նաեւ անոր արեան բաւականութիւնը ջնջելու ամէն մեղք : Մինչ տիկինը կը խօսէր, հիւանդը միտ կը դնէր ուշի ուշով : Բրիսթի արտասուելով ըսաւ, « Տիկին Վիլյէյն, Սուրբ զրոց մէջ չկայ համար մը զոր այնչափ սիրեմ որչափ այս : Պատանեկութեանս ա-

տեն, երբ երկրորդ անգամ գացի Պատուելի վիթրնի քարոզին, քարոզն այս բնաբանին վրայ էր, եւ ես մեծ հաճութեամբ կը լսէի եւ ուրախ էի յոյժ: Քարոզէն ետքը վաւթով եկայ այս սենեակը, եւ պատմեցի Թրէֆի ինչ որ լսած էի:»

Տիկին վիլյէր եւ Քրիսթի վերջացունելով իրենց խօսքը, յանձնեցին հիւանդն Աստուծոյ եւ մեկնեցան: Մինչ կ'իջնէին սանդուղներէն, «Եթէ ժամանակ ունիս,» ըսաւ Քրիսթի, «եկու մտնենք տիկին Հուայթի քով որ հիւանդ պառկած է վարի յարկը, եւ կարծեմ շատ չապրիր:»

«Շատ աղէկ, մտնենք,» ըսաւ տիկին վիլյէր, եւ բախեցին դուռը: Մանուկ տիկին մը բացաւ դուռը, եւ երկու հիւրք մտան ներս եւ գացին տիկին Հուայթի քով որ սենեկին մէջ անկիւն մը պառկած էր: Հիւանդը բացաւ աչուրները, եւ երբ տեսաւ զՔրիսթի, ուրախանալով ըսաւ, «Բարի եկիք:» Տիկին Հուայթ շատ ծերացած էր, եւ արդէն շատ տարի առաջ թողած էր սենեակներ վարձու տալու գործը:

«Քրիսթի,» ըսաւ տիկին Հուայթ, «շատ ուրախացայ տեսնելով զքեզ, աչքս դուռն էր եւ միշտ ժամերը կը համրէի:»

«Տիկին Հուայթ», ըսաւ Քրիսթի, «այս օր տիկին վիլյէր եւս եկաւ տեսնել զձեզ:»

«Տիկին,» ըսաւ տիկին Հուայթ, «մեծապէս շնորհակալ եմ ձեր այցելութեանը համար. Քրիսթի ըսած էր ինձ թէ կ'ուզէիք գալ տեսնել զիս:»

«Տիկին Հուայթ, դուք շատ ժամանակ է կը ճանչնաք զՔրիսթի, այնպէս չէ՞,» հարցուց տիկին վիլյէր:

«Այո՛, տիկին,» պատասխանեց ծեր տիկինը, «երբ Քրիսթի առաջին անգամ եկաւ իմ տունս, հին հանգերձներով աղքատ պատանի էր: Տեսնելով որ կը դողդողար ցուրտէն, ներս առի զնա: Քրիսթի չէր նմանէր տղայոց զորս կը ճանչնայի. համեստ էր եւ բարի: Երբ կը տեսնէի զնա անօթի, քիչ մը հաց կու տայի անոր:»

«Այո՛, տիկին Հուայթ,» ըսաւ Քրիսթի, «մեծ բարիք ըրած էք ինձ:»

«Կը ցաւիմ որ,» ըսաւ տիկին Հուայթ, «ըրած չեմ ինչ որ կրնայի եւ արժան էր ընել: Ես սեղանին տեւորդ հացերէն տուած եմ ձեզ, բայց դուք հիմա կը բերէք ինձ կենաց հացը: Ես կու տայի ձեզ մանր կտորներ որ չէին բաւական յագեցունել ըզձեզ, իսկ դուք կը բերէք ինձ հիմա հաց մը որ իմ բոլոր կարօտութիւնս կը լնու եւ կ'աւելնայ եւս:»

«Քրիսթի,» ըսաւ տիկին վիլյէր, «շատ ուրախ եմ որ լսեցի զայս. սիրելի Փրկչին առջեւ շնորհք գտած էք, ձեր աշխատութիւնը պիտի չըլլայ անօգուտ:»

«Անօգուտ, ի՞նչ կ'ըսէք,» գոչեց տիկին Հուայթ, «Քրիսթիի Զանքն օրհնուած եւ արդիւնաւոր եղած է: Բազումք դարձան այս թաղիս մէջ անոր միջոցաւ, եւ ամէնքը փառք կու տան Աստուծոյ որ դրաւ ձեր եւ ձեր հօրը սրտին մէջ տալ կրթել եւ պատրաստել այս երկտասարդն այս օրհնեալ գործին համար: Մանաւանդ ես պարտիմ առաւել քան զամենեսին շնորհակալութիւն մատուցանել առ Հայրն երկնաւոր որ ինձի պէս տգէտ եւ մեղաւոր կորուսելոյն փրկութեան միջոց ըրաւ զնա: Քրիսթի

չատ անգամ գալով իմ քովս, կը կարգար Սուրբ գիրքէն եւ կը մեկնէր ինձ: Այսպէս բացուեցան հոգւոյս աշուրները, եւ տեսայ որ կորուսեալ մեղաւոր եմ:

Բայց տեսայ միանգամայն եւ հասկցայ որ Յիսուս կարող եւ կամեցող մեծ փրկիչ է ներել եւ քաւել ամէն մեղք: Հիմա կը հաւատամ թէ Տէր Յիսուս ներած է իմ բոլոր մեղքերս, վասն որոյ չեմ երկընչիր մահուանէ, եւ կ'ըսեմ համարձակ՝

«Ի հանդերձ ձիւնազարդ,

Մտնեմ փրկելոց քով,

Անբիծ, անպարտ,

Անբիծ, անպարտ,

Այն երկիրն ապահով՝»

«Քրիսթի», ըսաւ տիկին Վիլյէյր, «կը տեսնեմ որ տիկին Հուայթ քաջ գիտէ այդ երգը:»

«Այո՛, գիտէ», ըսաւ Քրիսթի, «հանգուցեալ թրէֆիլի պէս, տիկին Հուայթ եւս շատ կը սիրէ այս երգը:»

Այսպէս բաւական ժամանակ խօսելէ ետքը, տիկին Վիլյէյր գնաց իւր տունը, եւ Քրիսթի իւր գործին: Քրիսթի մեծ փութով կը քննէր եւ կը կարգար ստէպ Սուրբ գիրքը, եւ որչափ յառաջ գնաց, տեսաւ եւ համոզուեցաւ թէ այն է ամէն կարգի մարդոց վիճակին յարմար մի միայն գիրքը, վասն զի կ'աւետէ թողութիւն դատապարտեալ մեղաւորին, կը խօստանայ հանգիստ խոնջելոց, կը պարգեւէ միսթարութիւն վշտացելոց, եւ կենաց հաց սովելոց հոգեւորապէս: Ուստի լի նախանձով եւ եռանդեամբ կը վազէր կ'երթար ամէն տեղ, տուն,

խանութ, սրճարան եւ կամ հրապարակ, ուր կըրնար գտնել թշուառ, աղքատ եւ լքեալ, հիւանդ կամ վշտացեալ մարդիկ, կը կարգար անոնց Աստուծոյ խօսքը, եւ կ'աշխատէր դարձունել զնոսա իրենց մոլար ճանապարհէն: Ընդհանրապէս դուռ մը բախելէն առաջ կը կենար դրան առջեւ եւ կ'ընէր սո կարճ աղօթք. «Ով Տէր Աստուած, դուն գիտես ամէն մարդու սիրտը, բաց եւ պատրաստէ հոս բնակողներուն սիրտը որ սիրով եւ յօժարութեամբ լսեն եւ ընդունին խօսքդ, օգնէ եւ ինձ եւ դիր բերանս անոնց վիճակին յարմար խօսքեր, որպէս զի կարենամ յայտնել անոնց զքեզ որ Հայրդ ես սիրոյ եւ ողորմութեան:»

Աստուած լսելով անոր աղօթքը, կ'օրհնէր եւ պողաքեր կ'ընէր անոր աշխատութիւնը: Բազումք որ բոլորովին անտեղեակ էին Քրիստոսի, լուսաւորուեցան Աստուծոյ խօսքին միջոցաւ զոր Քրիսթի կը կարգար եւ կը պարգէր, եւս աւելի բազումք ճշմարտապէս ապաշխարեցին եւ դարձան: Քրիսթի շատ համբաւուեցաւ այն թաղին մէջ եւ մօտերը, այնպէս որ հիւանդներ կը զրկէին եւ կը հրաւիրէին զնա գալ եւ կարգալ անոնց Սուրբ գիրք. նաեւ շատեր որ ձախողութեան կամ փորձանաց հանդիպած էին, կ'երթային անոր սենեակը, եւ խօսելով անոր հետ կը միսթարուէին. աղայք անգամ կը սիրէին զնա: Այսպէս Քրիսթի շատ անգամ զբաղեալ էր օրն ի բուն, մերթ Սուրբ գիրք կարգալով, մերթ հիւանդաց այցելութիւն ընելով, եւ մերթ վշտահար մարդոց հետ խօսելով, այնպէս որ երեկոյին գրեթէ միշտ յոգնած կ'երթար տուն: Բայց երբ կը

յիշէր թէ ինչպէս Թրէֆի իւր վերջին օրերը կը խորհէր անձկութեամբ թէ ի՛նչ համարձակութեամբ պիտի երեւնար իւր Տէրօջը առջեւ առանց երբէք ծառայութիւն մը ըրած ըլլալու անոր, կ'առաջադէր էր եւս աւելի ջանալ եւ աշխատիլ, քանզի այն օրերն անգամ որ աւելի յոգնած էր, չէր մոռնար սա խօսքը, «Կու գայ գիշեր երբ ոչ ոք կրնայ գործել:»

Օր մը Քրիսթի ըստ սովորութեան գնաց յայտնութիւն աղքատաց տունները եւ կարգաց անոնց Սուրբ գիրքէն եւ աղօթք ըրաւ անոնց հետ, եւ ասիա դարձաւ իւր սենեակը, բայց այն ինչ մտաւ տանը դուռնէն ներս, լսելով իւր սիրելի եղանակը, «Քաղցր հայրենիք», որ կու գար իւր սենեկէն, նեղացաւ, քանզի յարգելով Թրէֆի վերջին կտակը, չէր թողար որ այլ ոք դպչէր նուագարանին. տանուտէր տիկնոջ որդիքն անգամ գիտնալով թէ Քրիսթի այնչափ հոգ ունէր այն նուագարանին, չէին համարձակեր մօտենալ նուագարանին եւ դարձունել անոր դաստակը մինչ Քրիսթի հոն չէր: Արդարեւ ինքն իսկ Քրիսթի երբեմն կը խնդար որ այնչափ փոյթ կը տանէր այն հին նուագարանին, բայց երբ կը խորհէր թէ յուշարար յիշատակ էր այն իւր նախկին վիճակին եւ Թրէֆի ընկերակցութեանը, աւելորդ չէր թուէր անոր այս փոյթը: Այս պատճառաւ երբ տունը մտնելով լսեց նուագարանին ձայնը, եւ փութով կը վազէր վեր, տանուտէր տիկինը սանդղին վրայ հանդիպելով անոր՝ ըսաւ, «Բաւական ժամանակ է որ մարդ մը կ'սպասէ ձեզ:» Զայս լսելով Քրիսթի աւելի աճապարանօք կ'ելլէր

սանդղէն վեր, եւ մտնելով սենեակը, երբ տեսաւ հոն իւր բարեկամն զՊատ. Վիլթըն որ շնորհօքն Աստուծոյ միջոց եւ պատճառ եղած էր անոր դարձին՝ ապշած մնաց ուրախութենէն:

Պատուելի Վիլթըն որ շատ տարիներէ հետէ Անգղիոյ մէջ քաղաք մը կը վարէր քարոզչի պաշտօն՝ տեսած չէր զՔրիսթի, եւ այս անգամ որ եկած էր տեսնել իւր նախկին ժողովուրդը, կամեցաւ այս պատեհութեամբ տեսնել նաեւ զՔրիսթի: Ի՛նչ խանդակաթ տեսարան էր այս երկու բարեկամաց հանդիպելն իրարու:

Որպէս թէ հայր մը եւ որդին կը տեսնէին զիրար շատ տարիներ ետքը: Պատ. Վիլթըն եւ Քրիսթի բաւական ժամանակ խօսեցան իրարու հետ երկար: Պատուելի Վիլթըն տեսնելով հին նուագարանն՝ ըսաւ, «Քրիսթի, կը տեսնեմ որ նուագարանը դեռ ձեր քովն է:»

«Այո՛, տէր», ըսաւ Քրիսթի, «հնար չէ ինձ զատուիլ անկէ. Թրէֆի յիշատակն է այս նուագարանը. երբ կը հնչեցունեմ եղանակը, 'Ո հայրենիք, քաղցր հայրենիք', կը յիշեմ զԹրէֆի: Ի՛նչ մեծ երանութիւն վայելած է արդեօք Թրէֆի ի վերին հայրենիս այս անցեալ հնգետասան տարուան մէջ:»

«Քրիսթի,» ըսաւ Պատ. Վիլթըն, «մի մոռնաք որ դուք եւս շատ կը փափաքէիք երթալ ի վերին հայրենիս:»

«Այո՛, տէր,» ըսաւ Քրիսթի, «հիմա եւս շատ կը փափաքեմ, բայց որովհետեւ Քրիստոսի գործը շատ է աշխարհիս վրայ, կը ցանկամ մնալ հոս եւ

աշխատիլ անոր գործին մէջ քանի մը տարի եւս , եթէ Տէրը հրաման տայ , եւ այնուհետեւ երթալ : Շատ անգամ արտասուեաց հեղեղներ կ'իջնեն աշուրներէս , երբ կը տեսնեմ իրեւ հիւ բանական մարդիկ հազարներով , որ կը քալեն կորստեան եւ կործանման ճամբուն մէջ եւ չեմ կրնար օգնել անոնց : Կը թուի ինձ թէ իմ բոլոր աշխատանքս այնպէս է , ինչպէս կաթիլ մը ջուր Ովկիանոսի քով : »

« Ընամարիտ է , Գրիսթի , » ըսաւ Պատ. Վիլթըն , « Յիսուսի համար ընելու շատ գործ կայ , մինչ մենք հազիւ հազարէն մին ընելու կարող չենք , մեր պարտքն է սակայն գործել եւ աշխատել ըստ կարողութեան եւ ըստ պատեհութեան զոր Աստուած կու տայ մեզ : Եթէ կրնանք ընել զայս հաւատարմութեամբ , Գրիստոս Տէրն մեր պիտի ընդունի մեր աշխատութիւնը եւ ըսէ մենէ իւրաքանչիւրին համար , « Այս ծառայս ըրաւ ինչ որ կարող էր ընել » :

Յետոյ Պատուելի Վիլթըն եւ Գրիսթի , ծունր գնելով աղօթք ըրին : Պատուելի Վիլթըն յիշեց մասնաւորապէս զԳրիսթի իւր աղօթքին մէջ . խնդրեց Աստուծոյ օրհնել անոր ջանքը եւ աշխատութիւնը եւ ընել զնա գործի եւ միջոց դարձի եւ փրկութեան այն քաղաքին մէջ գտնուած մեղաւորաց բազմութեան :



ԳԼՈՒԽ ԶՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՎԵՐՋԱՊԷՍ ՔԱՂՅՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԵՐԿՐԻ ՎՐԱՅ

Պատուելի Վիլթըն պիտի քարոզէր կիւրակէ երեկոյն այն փոքրիկ մատրան մէջ զոր թողած էր իբր հնգետասան ամօք յառաջ , ուստի Գրիսթի եւս այն երեկոյ հոն եկաւ կանուխ : Բայց այս անգամ անոր վիճակը շատ տարբեր էր : Իբր հնգետասան տարի առաջ Գրիսթի էր թշուառ եւ տգէտ պատանի , հին հանդերձներով , շատերուն անծանօթ , այնպէս որ եկեղեցիէն ներս մտնելու անգամ շէր համարձակեր , ուր հիմա ծանօթ էր նա շատերուն , եւ կը վայելէր պատիւ եւ յարգ . Գրիսթի ընդհանրապէս սովոր էր կանուխ գալ եկեղեցի եւ ծառայիլ ժողովրդեան : Ծերոց ձեռուներէն բռնելով կը նստեցունէր զանոնք իրենց տեղը , օտարներուն կը ցուցնէր տեղ , անձկութեամբ կը նայէր ամէն կողմ տեսնել թէ եկած էին այն մարդիկ զորս հրաւիրած էր շարթուն մէջ գալ եկեղեցի : Եթէ կը տեսնէր եկեղեցի եկողներուն մէջ փոքրիկ տղայ մը հին եւ պատառոտուն հանդերձներով , կը յիշէր իսկոյն թէ ինք եւս այնպէս եկած էր եկեղեցի առաջին անգամ իբր հնգետասան տարի առաջ , ուստի կ'երթար փութով տղուն քով եւ քաղցրութեամբ կը խրատէր զնա եւ կը մխրթարէր , եւ ինչ օգնութիւն որ կարող էր ընել՝ կ'ընէր :

Երբ Պատուելի Վիլթըն մտնելով եկեղեցին տեսաւ որ Գրիսթի զուարթ եւ լուրջ կը շրջէր ժողովրդեան մէջ , ոմանց տեղ կը ցուցնէր , այլոց հետ քաղցրութեամբ կը խօսէր եւ կու տար ժողովրդեան

փոքր երգարաններ , փառք տուաւ Աստուծոյ այն մեծ բարութեան եւ ողորմութեան համար զոր ըրած էր այս երկտասարդին :

Պաշտօնն սկսաւ աղօթիւք եւ երգօք . ապա Պատուելի Վիլիթըն բնաբան դնելով Մատթ . ԻԲ . 4 համարն , «Ամենայն ինչ պատրաստ է , » սկսաւ քարոզը : Նախ կարդաց հարսանեաց առակը , եւ մեկնեց թէ ինչ կը նշանակէր այն , եւ ինչ էին հրաւիրելոց հրաժարելուն պատճառանքը : Ապա յառաջ տարաւ խօսքն այսպէս , «Աստուած եւս պատրաստած է մեզ ընթրիք մը . Յիսուս զոհուած է մեզի համար եւ ամենայն ինչ պատրաստ է : Գաւութիւն եւ թողութիւն մեղաց , փրկութիւն , կեանք եւ երջանկութիւն յաւիտենական , ամենայն ինչ պատրաստ է : Հայրը կեցած է ընդունել զմեզ սիրոյ համբուրիւ . Հոգին Սուրբ կը թախանձէ զմեզ յանձն առնուլ հրաւէրը . այսպէս Աստուծոյ կողմանէ ամէն պատրաստութիւն եղած է : »

«Արդ , սիրելի բարեկամք , այս աստուածային ընթրեաց հաղորդ ըլլալու համար մեզ եւս կըմտայ ընել բան մը : Ըսուած է , «եկէք , » ապա պարտիմք ելնալ : Ուրիշ բան չսպահանջուիր մենէ , բայց միայն երթալ : Ընթրիքը փառաւորապէս պատրաստուած է , եւ Աստուած կը հրաւիրէ եւ սիրով եւ ուրախութեամբ պիտի ընդունի զացողները , եթէ միայն երթան : Ով ծարաւիներ , եկէ՛ք , կենաց ջուրը պատրաստ է , եկէ՛ք , դուք ամենեքին որ քաղցեալ էք , եկէ՛ք , ահա՛ Գրիստոս ինք կու տայ ձեզ կենաց հացը : Ով մեղաւորք , որոց հոգիները սեւցած եւ աղտեղած են մեղօք , եկէ՛ք , Յիսուս

կը լուանայ զձեզ Հոգւով Սրբով եւ կ'ընէ զձեզ մաքուր եւ սպիտակ իբրեւ զձիւն : »

«Եթէ ունիք կամք գալու , պարտիք գալ հիմա , քանզի բնաբանը կ'ըսէ , «Ահա , ամենայն ինչ պատրաստ է : » Պիտի դոյ ժամանակ , որ եթէ ուղէք եւս գալ , անօգուտ պիտի ըլլայ , քանզի անցած պիտի ըլլայ ժամանակը : «Հիմա՛ է օր փրկութեան » Ուստի պարտիք գալ հիմա՛ , այս օր , այս գիշեր , նա մանաւանդ հո՛ս , այս ժամուս անյապաղ : »

«Արդ , սիրելիք , կ'ուզեմ հարցունել ձեզ , ունի՞ք բանաւոր պատճառ չընդունելու այս փառաւոր կոչուեք եւ մերժելու Յիսուսի հրաւէրը : Տեսէ՛ք՝ ահա՛ , ամենայն ինչ պատրաստ է : Ամենողորմն Աստուած ըրած է ամէն բան զոր մարթ էր ընել ձեր փրկութեան համար . պատրաստ կայ ձեր ամենուն համար թողութիւն , յաւիտենական երանութիւն եւ երկնային բնակարան : Զէ՞ք փափաքիր բազմել յընթրիս հարսանեաց Գառին բոլոր սրբոց հետ : »

«Բա՛րէ , Աստուած իմ , ի՛նչ օրհնեալ եւ չընող տեւորան պիտի ընծայէ այն սեղանը : Յովհաննէս առաքեալ , ի մէջ այլոց սքանչելեաց , տեսաւ նաեւ այս երկնային ընթրիքն ընդ աղօտ , բայց այնչափն անգամ այնպէս չքեղ եւ փառաւոր էր որ հիացուց զնա , եւ հրեշտակը կեցուց զնա եւ ըսաւ . «Գրէ՛ , Երանելի են անոնք որ կոչուած են յընթրիս հարսանեաց Գառին : »

«Եղբայր , վստահ ես թէ դու եւս այն երանելի անձանց մին ես . ստուգապէս լուացուեցա՞ր արեամբ Գառին : Հրաւիրուեցա՞ր յընթրիս հարսանեաց

Գառնին : Այս հարցմանց ձեռնէ իւրաքանչիւրն ինչ պատասխան կրնայ տալ, չեմ գիտեր, բայց սա կ'ըսեմ թէ, եթէ հիմա չէք կրնար ըսել ինձ, «Այո՛», ինչպէս պիտի կարենաք պատասխան տալ վերջին օրն Անոր որ գիտակ է սրտի ամէն գաղտնեաց : »

Քարոզիչն այսու բանիւք վերջացուց քարոզը, եւ ժողովուրդն սկսաւ արձակուիլ, բայց ոմանք չեւան, այլ մնացին իրենց տեղը եւ սկսան խորհել մտադիւր իրենց հոգեւոր վիճակին վրայ : Պատուելի Վիլթըն երբ բեմէն իջաւ եւ կ'երթար, նախկին ծառայողները եկան անոր եւ ողջունեցին զնա :

Պատուելի Վիլթըն տեսնելով զՔրիսթի շատ յոգնած իւր պաշտօնին մէջ, առաջարկած էր անոր երթալ իրեն հետ եւ հանգչել քանի մը օր : Ուստի երկուշաբթի օր ի միասին ճամբայ ելան երկաթուղեաւ, եւ գեղեցիկ պարտէզներէ եւ անտառներէ անցնելով գացին այն քաղաքը ուր կը բնակէր յայնժամ Պատ. Վիլթըն :

Թէ ինչ եղաւ այս ճանապարհորդութեան արդիւնքը, յայտնի կը տեսնուի նամակէն զոր Քրիսթի գրեց առ Պատ. Վիլթըն՝ այն ճանապարհորդութենէն դառնալէն քանի մը ամիս ետքը :

«Խոստացայ զրեւ ձեզ մեր որպիսութեան վրայ : Ինձ կը թուի թէ քիչ կը գտնուի աշխարհի վրայ ընտանիք մը այնպէս երջանիկ որպիսի է մերը : Հազար փառք կու տամ Աստուծոյ որ ինձի յարմար օգնական մը գտայ ձեր քաղաքը ուր եկայ քիչ մը ժամանակ հանգչելու : Հիմա ունիմ երկրի վրայ տեղ մը զոր կրնամ կոչել քաղցր բնակարան : Երբ յոգնած դառնալով գործէս երեկոյն կը տեսնեմ կինս

որ ամէն բան կատարած կը սպասէ ինձ, սիրտս կը լցուի անպատում ուրախութեամբ : Նէլլի հետ երկուքս կը նստինք սեղան եւ կը վայելենք Աստուծոյ պարգեւը քաղցր եւ օգտակար խօսակցութեամբ : Նէլլի կը հարցունէ ինձ թէ ուր գացի եւ զով տեսայ : Մեր երկուքին փափաքը մի է. կ'ուզենք առաջնորդել զմեղաւորս առ Քրիստոս, վասն որոյ ի միասին ծուներ դնելով կ'աղօթենք որ օրուան մէջ ցանուած սերմերն օրհնուին Աստուծմէ : »

«Մեր անակը, թէ եւ փոքր, բայց իբրեւ բնակարան, շատ սիրուն եւ զուարճալի է : Տիկին Վիլիէր յառաջ քան մեր հասնելն հոս պատրաստած եւ զարդարած էր զայն, մեր սեղանն անգամ դրուած էր : Տիկինը դրած էր սեղանին մէջտեղ մշտադալար մրտենւոյ եւ ձիւնածաղկանց գեղեցիկ փունջ մը, զոր ինքն էր կապած : Այս փունջն յիշեցուց ինձ ձիւնածաղիկները զորս բազում տարիներ առաջ տուած էր ինձ օրիորդ Մէյպլը, նաեւ աղօթքը զոր սորվեցուցած էր ինձ այն ատեն օրիորդը՝ ելած չէր մոքէս, այսինքն, 'Լուսա զլս, եւ ըլլամ սպիտակ իբրեւ զձիւն' : »

«Սիրելի Պատուելի Վիլթըն, ի վախճանի հարկ կը համարիմ յիշել հոս յուրախութիւն ձեր, որ, թէ ես եւ թէ Նէլլի, որչափ եւ գոհ ենք եւ կ'ապրինք երջանիկ մեր այս երկրաւոր տան մէջ իբրեւ յառժամանակեայ բնակութեան, մեր երկոցունց եւս ջերմ փափաքն է սպասել հաւատով եւ յուսով վերին 'Քաղցր հայրենեաց', որ է երկնաւոր եւ յաւիտենական տուն ճմարիտ երջանկութեան : »

Քաղաք մը կայ սլայծառ ,
Դուռներն են գոց մեղաց .

Մարդ սիրի՞ծ եւ չար ,
Մարդ սիրի՞ծ եւ չար ,
Ոչ երբէք հոն գընաց :

Փրկիչ, կու գամ առ քեզ ,
Ո՛վ դու, Դառն Աստուծոյ ,
Մաքրես , փրկես ,
Մաքրես , փրկես ,
Լուսա զիս արեամբ քո :

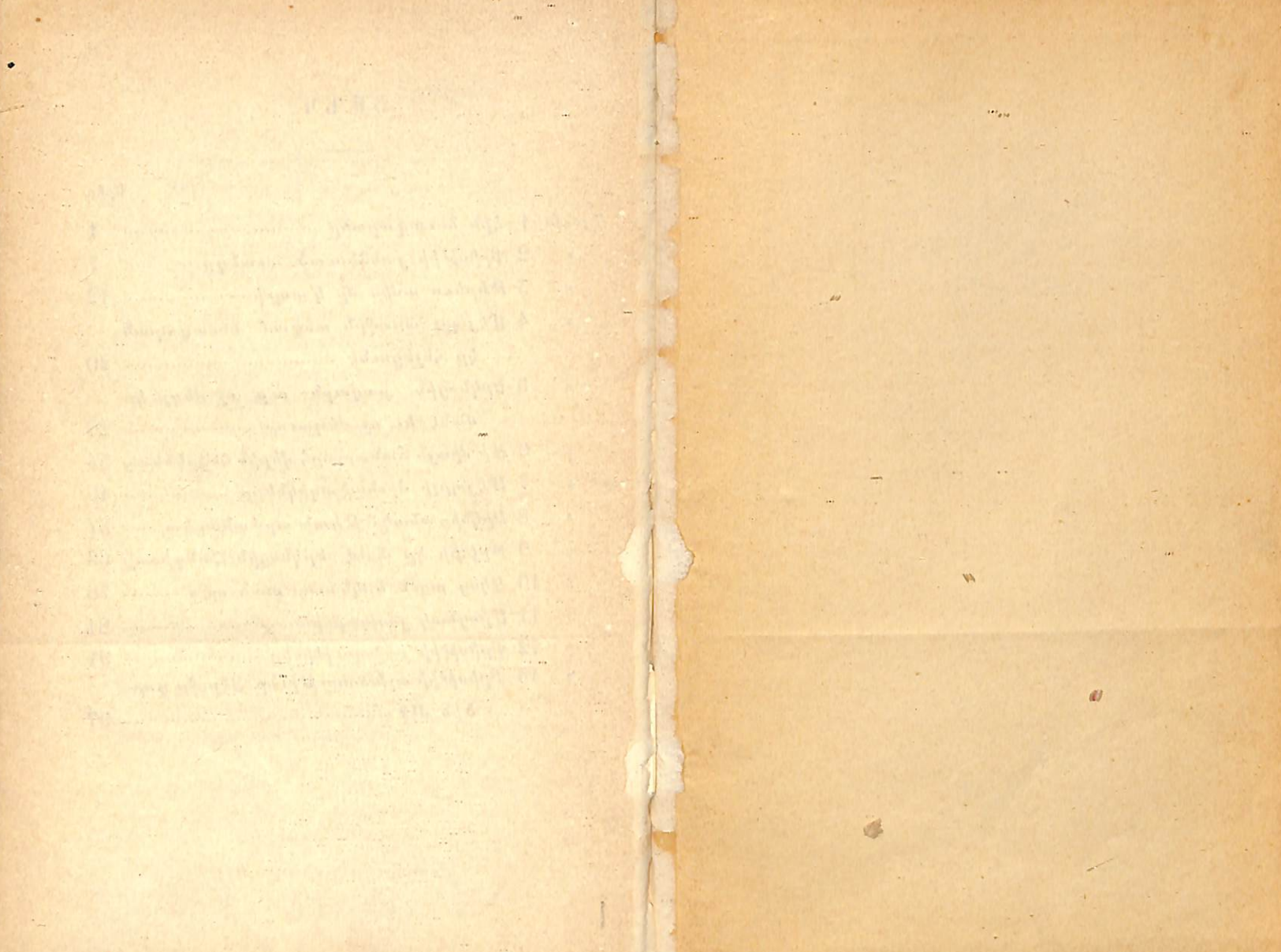
Տէր, այժմէն զիս ըրէ
Քեզ սիրելի որդեակ .
Տէր , զիս պահէ ,
Տէր , զիս պահէ ,
Զըլլամ քեզ խեռ զաւակ :

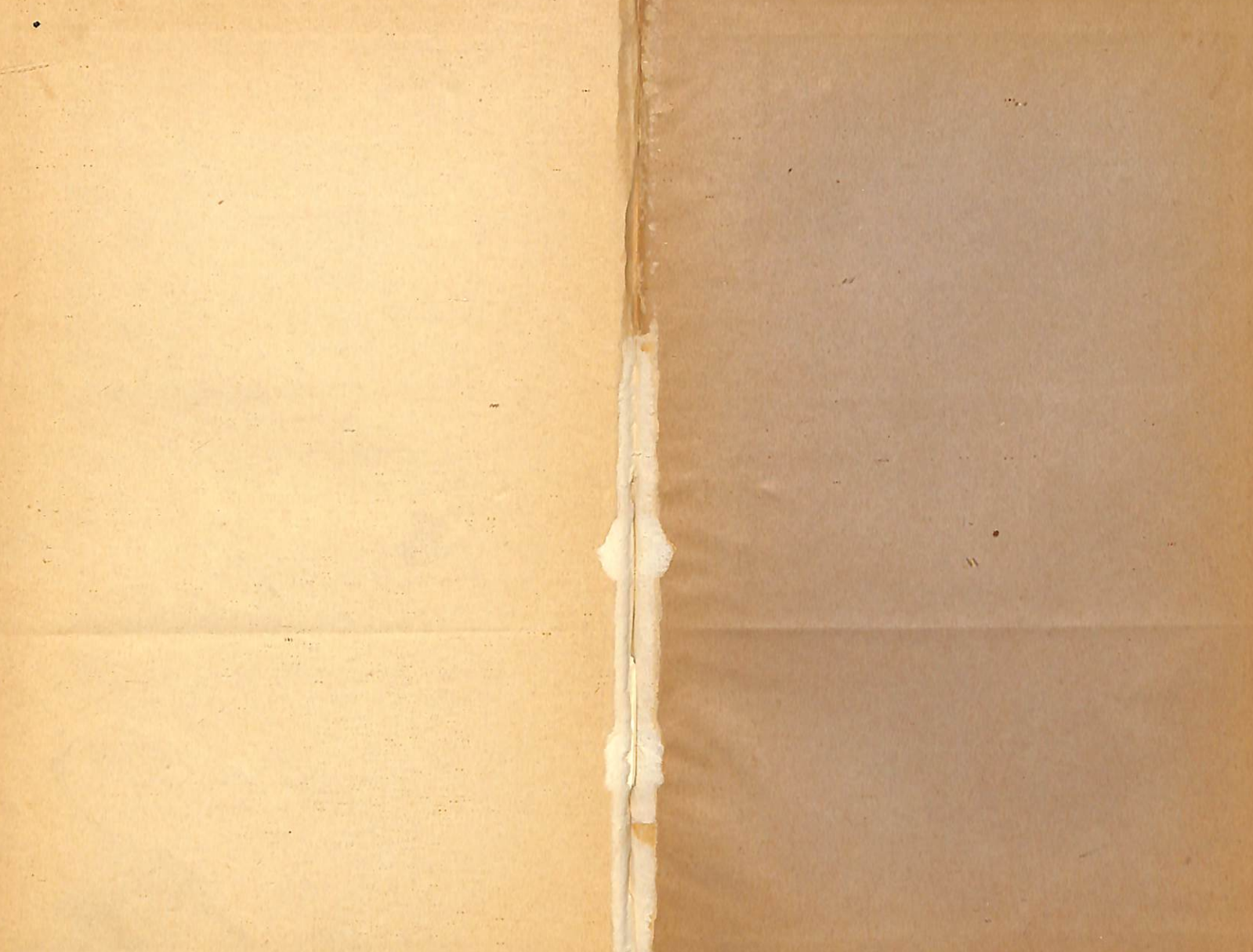
Ի հանդերձ ձիւնազարդ
Մտնեմ փրկելոց քով .
Ամբիծ , անպարտ ,
Ամբիծ , անպարտ ,
Մընամ հոն ասպահով :

երես

Գլուխ 1	Հին նուագարանը	1
» 2	Քրիսթի յանձնուած աւանդը	7
» 3	Թերեւս ամիս մը կ'ապրի.....	12
» 4	Մէյսլը առաջին անգամ նուագարան կը հնչեցունէ	20
» 5	Երկնային քաղաքն ուր ոչ մեղք կը մտնէ եւ ոչ մեղաւոր	26
» 6	Մի միայն ճանապարհ վերին հայրենեաց	55
» 7	Մէյսլը ձիւնածաղիկները	46
» 8	Երկնից բնակութեան արժանացեալ.....	57
» 9	Թրէֆի կը մտնէ երկնային հանգիստը	68
» 10	Զկայ տուն երկնաւոր տան պէս	76
» 11	Միայնակ յաշխարհի.....	84
» 12	Քրիսթի յաջողութիւնը	91
» 13	Քրիսթի աշխատութիւնը Տէրոջը գոր- ծին մէջ	97







Ham

Ref

82

U

505

2013

Арм.